

Vilniaus universiteto
Komunikacijos fakulteto
Informacijos ir komunikacijos katedra
Birutė Steponavičiūtė
Ryšių su visuomene magistro studijų programos studentė

**LIETUVIŲ EMIGRACIJOS TEMA ŽINIASKLAIDOJE: DIENOTVARKĖS
NUSTATYMO POŽIŪRIS**
Baigiamasis magistro darbas

Vadovė lekt. dr. L. Nevinskaitė

Vilnius, 2010

REFERATO LAPAS

Steponavičiūtė, Birutė

St - 171 Lietuvių emigracijos tema žiniasklaidoje: dienotvarkės nustatymo požiūris = Lithuanian emigration issue in the media: agenda setting approach: baigiamasis magistro darbas / Steponavičiūtė Birutė; mokslinė vadovė Nevinskaitė Laima; Vilniaus universitetas. Komunikacijos fakultetas. Informacijos ir komunikacijos katedra. – Vilnius, 2010. – 56, [1] lap.: lent., pav., diagr. – Mašindr. – Santr. angl. – Bibliogr.: p. 54 - 56 (39 pavad.)

UDK 325.2 : 070

Raktiniai žodžiai: *emigracija, dienotvarkės nustatymas, žiniasklaidos dienotvarkė, politinė dienotvarkė, žiniasklaida = emmigration, , agenda setting, media agenda, policy agenda, media*

Baigiamojo magistro *darbo objektas* – emigracijos tema Lietuvos žiniasklaidoje bei politiniuose pranešimuose. Semestrinio *darbo tikslas* – nustatyti emigracijos temos atskleidimą žiniasklaidoje dienotvarkės nustatymo požiūriu.

Darbo uždaviniai: aptarti emigracijos reiškinį Lietuvoje ikisovietiniu laikotarpiu ir po 1990 m. Nepriklausomybės atkūrimo iki 2010 m.; nurodyti pagrindinius dienotvarkės nustatymo teorijos teiginius; apžvelgti tyrimus, taikančius dienotvarkės nustatymo teoriją emigracijos temos kontekste; aptarti emigracijos temą pasaulio ir Lietuvos žiniasklaidoje; atlikti emigracijos temos Lietuvos žiniasklaidoje turinio analizę; atlikti emigracijos temos politiniuose tekstuose turinio analizę.

Analizuojant, sisteminant bei apibendrinant mokslinę literatūrą, prieita prie išvadų, jog emigracija moksliniuose šaltiniuose dažnai apibūdinama kaip lietuvių tautos bruožas, o patys lietuviai – diasporos tauta. Ikisovietinių laikotarpių emigracijos mastai, priežastys nėra itin plačiai nagrinėtos, o apie pasėkmes apskritai nėra kalbama.

Tyrimas atskleidė, jog emigracijos temos dinamika politinėje ir žiniasklaidos dienotvarkėse sutampa. Dienotvarkės nustatymo požiūriu, emigracija Lietuvos žiniasklaidoje nagrinėjama atsižvelgiant į politinę dienotvarkę. Išryškėjo dienotvarkės nustatymo ypatumai spausdintinės žiniasklaidos atveju - kuo mažiau apie emigraciją kalbėjo politikai, tuo daugiau straipsnių šia tema buvo spausdinama, tačiau kai politiniai šaltiniai imti cituoti dažniau, emigracijos tema imta aptarinėti rečiau.

Šis mokslo tiriamasis darbas gali būti įdomus ir naudingas masinės komunikacijos mokslų studentams, dėstytojams, tyrėjams, žiniasklaidos atstovams, ypač žiniasklaidos, politikos atstovams, ryšių su visuomene specialistams.

TURINYS

ĮVADAS.....	4
1. LIETUVIŲ EMIGRACIJA.....	6
1.1 Lietuvių emigracijos tendencijos ikisovietiniu laikotarpiu: situacijos analizė.....	6
1.2 Lietuvių emigracija po 1991 m. Nepriklausomybės atkūrimo iki 2010 m.....	9
1.2.1 Emigraciją lemiančios priežastys ir veiksniai.....	9
1.2.2 Emigracijos keliamos problemos ir poveikio vertinimas.....	12
1.2.3 Emigracijos iš Lietuvos statistika.....	13
1.2.4 „Protų nutekėjimas“.....	16
2. EMIGRACIJOS TEMA ŽINIASKLAIDOJE IR DIENOTVARKĖS NUSTATYMO EFEKTAS	18
2.1 Dienotvarkės nustatymo efektas.....	18
2.2 Nustatomos dienotvarkės.....	21
2.3 Žiniasklaidos dienotvarkę nustatantys šaltiniai.....	27
2.4 Emigracijos tema užsienio ir Lietuvos žiniasklaidoje.....	29
3. ŽINIASKLAIDOS IR POLITINĖS DIENOTVARKIŲ EMIGRACIJOS ASPEKTU TARPUSAVIO RYŠYS.....	33
3.1 Tyrimo aprašymas.....	33
3.2 Dienraščio „Lietuvos rytas“ publikacijų tyrimas.....	35
3.3 Dienraščio „Verslo žinios“ publikacijų tyrimas.....	38
3.4 Internetinio portalo „delfi.lt“ publikacijų tyrimas.....	40
3.5 Politinių institucijų publikacijų tyrimas.....	42
3.6 Tyrimo apibendrinimas.....	46
IŠVADOS.....	51
SUMMARY.....	53
Bibliografinių nuorodų sąrašas.....	54
1 priedas. Tyrimo medžiaga.....	57

ĮVADAS

Nuo 1990 m. pradžios iki 2005 m. pabaigos iš Lietuvos legaliai emigravo per 334 tūkst. šalies gyventojų, docentas R. Lazutka šį skaičių lygina su daugiau kaip 300 tūkst. žydų, kurie 1933- 1939 m. emigravo iš Vokietijos, pastarojoje išgalėjęs hitleriniam režimui. Iki 2010 metų pradžios jau yra emigravę pusė milijono lietuvių. Turint omenyje tai, jog Lietuva jau 20 metų yra demokratinė valstybė, tokie dideli emigracijos skaičiai daro išpūdį. Nelegalios emigracijos mastai yra dar didesni: vienam legaliam emigrantui tenka kiek mažiau nei du nelegalūs.

Emigracijos problema iš tiesų yra aktuali didelei daliai visuomenės, dažnai aptariama žiniasklaidos puslapiuose, tačiau nėra aiškintasi, kodėl būtent vienokia ar kitokia informacija per žiniasklaidą apie šią problemą pasiekia visuomenę. Žiniasklaida neretai yra vadinama ne tik visuomenės gyvenimo atspindėtoja, bet ir tos pačios visuomenės nuomonės formuotoja reikšmingiausiais, aktualiausiais tam tikro laikotarpio klausimais. Atsakyti, kas formuoja pačios žiniasklaidos turinį kalbant apie opias problemas, tokias kaip emigracija, gali padėti dienotvarkės nustatymo teorija. Ši teorija taip pat gali iliustruoti, ar emigracijos tema vienodai svarbi ir reikšminga tuo pat metu politikai, visuomenei bei žiniasklaidai. Tokios išvalgos gali parodyti, ar šie trys minėti elementai (politika, visuomenė, žiniasklaida) sąveikauja tarpusavyje, vienas kitą „girdi“, galų gale ar siekia bendrų ir vienodų tikslų tam tikro klausimo kontekste.

Dienotvarkės nustatymas yra palyginti jauna masinės komunikacijos poveikio teorija, pastaruosius 20 metų aktyviai tyrinėta JAV bei Europos mokslininkų. Per šį laiką, įskaitant ir metus nuo pat teorijos atsiradimo pradžios, atlikta nemažai reikšmingų studijų, paaiškinančių ne tik žiniasklaidos poveikį auditorijai, tačiau kartu nurodančių galimas naujas teorijos tyrimų kryptis, tokias kaip egzistuojančių dienotvarkių (politinės, žiniasklaidos, visuomenės, kai kuriuose šaltiniuose – korporacinės) sąveika tam tikrų klausimų kontekste.

Šiame darbe atskleidžiama, kaip emigracijos tema pateikiama žiniasklaidoje remiantis dienotvarkės nustatymo požiūriu. Toks tyrimas naudingas interesų grupėms, norinčioms, kad apie joms rūpimus klausimus kalbėtų žiniasklaida, atskleidžiamas Lietuvoje veikiantis problemos išryškinimo mechanizmas, siejant politinę ir žiniasklaidos dienotvarkes.

Apskritai dienotvarkės nustatymo reikšmė moksliniuose šaltiniuose yra plačiai ir tvirtai argumentuota, tačiau neaišku, kokią įtaką ji gali turėti problemų, aktualių visuomenei, atskleidimui. Remiantis šia idėja ir aukščiau išsakytais teiginiais suformuota magistro darbo **problema**: lietuvių emigracijos temos atsiskleidimas žiniasklaidoje remiantis dienotvarkės nustatymu.

Magistro darbo **tema**: „Lietuvių emigracijos tema žiniasklaidoje: dienotvarkės nustatymo požiūris“.

Tyrimo **objektas** – emigracijos tema žiniasklaidoje bei politiniuose pranešimuose.

Tyrimo **dalykas** – emigracijos tema žiniasklaidoje dienotvarkės nustatymo aspektu.

Magistro darbo tyrimo **tikslas** – nustatyti emigracijos temos atskleidimą žiniasklaidoje dienotvarkės nustatymo požiūriu.

Darbas rašomas remiantis žiniasklaidos ir politinės dienotvarkių santykiu emigracijos temos kontekste, todėl keliama **hipotezė**, jog žiniasklaidos ir politinė dienotvarkės sąveikauja tarpusavyje, emigracijos temą aptardamos kaip vienodai svarbią ir tuo pat metu aktualią abiem minėtoms dienotvarkėms.

Keliami **uždaviniai**:

- aptarti emigracijos reiškinį Lietuvoje ikisovietiniu laikotarpiu ir po 1990 m. Nepriklausomybės atkūrimo iki 2010 m.
- nurodyti pagrindinius dienotvarkės nustatymo teorijos teiginius;
- apžvelgti tyrimus, taikančius dienotvarkės nustatymo teoriją emigracijos temos kontekste;
- aptarti emigracijos temą pasaulio ir Lietuvos žiniasklaidoje;
- atlikti emigracijos temos Lietuvos žiniasklaidoje turinio analizę;
- atlikti emigracijos temos politiniuose tekstuose turinio analizę.

Teorinė darbo dalis parengta analizuojant, sisteminant bei apibendrinant teorinę literatūrą ir kitus duomenis, empirinė dalis parengta remiantis žiniasklaidos ir politinių tekstų turinio analize su kokybinės analizės elementais.

Magistro darbas **sudarytas** iš trijų dalių. **Pirmojoje** dalyje apžvelgiamas emigracijos istorinės raidos Lietuvoje diskursas, pateikiama statistika apie emigracijos mastus Lietuvoje ikisovietiniu laikotarpiu ir po 1990 m. Nepriklausomybės atkūrimo. Aptariami emigracijos motyvai bei šio reiškinio pasekmių vertinimas, emigracijos plitimo tendencijos ateityje. Remiantis anksčiau atliktais tyrimais, nurodytas emigracijos poveikis valstybei, iš kurios išvykstama, ir šaliai, į kurią emigruojama.

Antrojoje darbo dalyje pateikiamas dienotvarkės nustatymo teorijos pristatymas, nurodomos teorijos atsiradimo prielaidos, modeliai, atskleidžiamos nustatomos dienotvarkės, pristatomi žiniasklaidos dienotvarkę nustatantys šaltiniai. Čia taip pat kalbama apie emigracijos temą užsienio ir Lietuvos žiniasklaidoje, pristatomi anksčiau atlikti tyrimai ir jų išvados.

Trečioje dalyje pateikiama žiniasklaidos ir politinių institucijų publikacijų, pasirodžiusių 2005 – 2009 metais, emigracijos tema analizė, aiškinamasi, kaip dažnai žiniasklaida atkartoja politinius šaltinius, kiek tekstų apie emigraciją kalba kaip apie pagrindinę temą straipsnyje, kiek pastarųjų spausdinama matomiausioje laikraščio (ar publikuojama matomiausioje internetinės svetainės) vietoje.

1. LIETUVIŲ EMIGRACIJA

Sociologijos terminų žodyne emigracija apibrėžiama kaip „žmonių persikėlimas į kitas valstybes dėl ekonominių, politinių, religinių priežasčių“¹. Tame pačiame žodyne priduriama, kad emigracija gali būti laikina arba nuolatinė, priverstinė arba savanoriška.

Neretai kaip sinonimai emigracijai apibūdinti vartojami terminai „išėivija“ arba „išėiviai“. Šiais terminais, anot R. Marcinkevičienės, paprastai yra įvardijami karo ir pokario metu emigravę Lietuvos piliečiai, o emigrantais labiau įprasta vadinti šių laikų išvykėlius iš Lietuvos².

1.1 EMIGRACIJOS TENDENCIJOS LIETUVOJE IKISOVIETINIŲ LAIKOTARPIU: SITUACIJOS ANALIZĖ

Kodėl emigracijos tema verta būti nagrinėjama greta kitų socialinių ar demografinių temų? Tai, kad apie emigraciją nuolat kalbama, neįrodo ją esant aktualią ir reikšmingą kiekvienam piliečiui. Trumpa emigracijos reiškinio lietuvių kultūroje apžvalga padės labiau suvokti ir atsakyti į klausimą, kodėl žmonių išvykimas iš valstybės yra svarbus.

Pirmieji duomenys apie emigraciją iš Lietuvos siejami su XVII a., kai „1654 m. riteriui iš Kuršo (kuršių žemės) Jokūbui Kelteriui jo krikštėvis Anglijos Karalius Jokūbas I padovanojo Tobago salą Karibų jūroje, kurioje buvo įkurta naujakurių kolonija iš Kuršo“³. Nuo tada iki XIX a., anot A. Sipavičienės⁴, yra surinkti tik pavieniai duomenys ir tik apie individualius emigracijos atvejus iš Lietuvos. Įvairaus pobūdžio dokumentuose (spaudoje, archyvuose) emigracija Lietuvoje aprašoma tik nuo XIX a. vidurio, žlugus Lietuvos-Lenkijos valstybei. A. Sipavičienė teigia, kad „pirmiausia, 1831 m. ir 1863 m. sukilimai prieš rusus vertė nemažą gyventojų dalį, ypač dvasininkus ir smulkius bajorus, palikti Lietuvą. 1867-1868 m. badas (ekonominiai veiksniai), privalomos 25 m. karinės tarnybos Rusijos Armijoje įvedimas ir tautinė priespauda (politiniai veiksniai), silpna ekonomikos ir gamybos plėtra bei didėjantis gyventojų perteklius kaimo vietovėse buvo pagrindinės emigracijos augimo priežastys“⁵.

XIX a. pabaigą galima apibūdinti kaip pirmosios masinės emigracijos bangos iš Lietuvos į vakarus, daugiausia JAV, pradžią, kuri beveik tuo pat metu, anot A. Sipavičienės, sutapo su šiuo procesu pradžia ir kitose Rytų Europos šalyse. „1869-1899 m. emigrantų skaičius iš Lietuvos vien tik į Jungtines Valstijas siekė 50.000 žmonių. Šie duomenys nėra itin tikslūs, nes iki 1899 m. JAV

¹ LEONAVIČIUS, J. Sociologijos žodynas. Vilnius, Academia, 1993.

² MARCINKEVIČIENĖ, Rūta. Emigracijos atspindys spaudoje: požiūrio atspindys ar formavimas. Seminaras „Šiuolaikinė lietuvių emigracija: paradimai ir laimėjimai“. Vytauto Didžiojo universitetas, Kaunas, 2004, ps. 2

³ SIPAVIČIENĖ, A. *International Migration in Lithuania: Causes, Consequences, Strategy*, Vilnius, Lithuanian Institute of Philosophy and Sociology, 1997. [žiūrėta 2010. 03. 14]. Prieiga per internetą: <<http://www.sociumas.lt/Lit/Nr6/migracija.asp>>

⁴ SIPAVIČIENĖ, A., [žiūrėta 2010. 03. 14].

⁵ SIPAVIČIENĖ, A. [žiūrėta 2010. 03. 14].

Imigracijos biuras neregistravo lietuvių kaip "lietuvių". Dažniausiai jie buvo laikomi lenkais ar rusais“⁶.

Remiantis A. Sipavičienės sukauptas emigracijos mastų 1899 - 1914 metais duomenimis, galima daryti išvadą, jog per minėtą 15 metų laikotarpį iš šalies išvyko 252 946 žmonės.

1899 – 1914 metais vyrų emigravo kur kas daugiau nei moterų. Kaip teigia S. Vaitekūnas tai galima paaiškinti tuo, jog Amerika laukė stiprių darbininkų, galinčių dirbti sunkius darbus. Tradiciškai kaimo gyventojai ir bedarbiai sudarė 1899 – 1914 m. emigrantų daugumą (94,7%), akivaizdžiai dominuojant vyrams (67,6%)⁷. Kitą didelę emigrantų dalį sudarė vadinamieji “laisvieji žmonės”, pavyzdžiui, žmonės, turintys skolų ir besiviliantys užsidirbti pakankamai pinigų joms sumokėti. Amžiaus struktūra (90,2% emigrantų buvo 14-45 metų) rodo, kad visų pirma tai buvo darbo migracija. Be to, emigrantams, turintiems daugiau kaip 60 metų, nebuvo leidžiama važiuoti į JAV. Emigrantų skaičius į kitas vakarų šalis buvo daug mažesnis. Iki 1914 metų tik apie 14 000 žmonių emigravo į Didžiąją Britaniją, apie 10.000 - į Pietų Ameriką, 5.000 - į Kanadą.

1899 – 1914 metų laikotarpiu, kaip teigia A. Sipavičienė⁸, „grįžtamosios migracijos“ (kuomet išvykusieji po kurio laiko grįždavo į gimtinę) atvejai nebuvo dažni - tik 17% emigravusių po kurio laiko grįždavo į Lietuvą. Grįžusių migrantų skaičius galėjo būti daug didesnis, jei Lietuvos ekonominė situacija būtų buvusi palankesnė, o minėtu laikotarpiu tiek politinė, tiek ekonominė padėtis šalyje buvo gan keblė.

Aptariamam laikotarpiu, anot S. Vaitekūno⁹, caro valdžios spauda ir ekonominės sąlygos buvo svarbiausios priežastys, skatinusios emigraciją iš Lietuvos. Taip pat išvykti ragino nedarbas savo krašte ir geresni uždarbiai užjūryje, jaunimo nenoras tarnauti caro kariuomenėje.

Apibendrinant galima teigti, jog 1899 – 1914 metais emigracijos mastas buvo toks, kokį galima įvardinti „masiniu“.

Lietuvos gyventojų emigracija tarpukario laikotarpiu, nuo 1918 iki 1939 metų yra mažai nagrinėta.

I - ojo pasaulinio karo metu masinė emigracija iš Lietuvos sustojo ir pokario metais nepakilo aukščiau ankstesniojo lygio. Pagrindinė priežastis - griežti JAV Kongreso išleisti imigracijos įstatymai, nustatantys nežymią lietuvių kvotą - tik 382 žmonės per metus. Taigi JAV prarado lyderiaujančios šalies, kaip pagrindinio lietuvių emigrantų tikslo, poziciją. Emigracija į kitas šalis tęsėsi, bet mastai buvo daug mažesni¹⁰.

⁶ SIPAVIČIENĖ, A. *International Migration in Lithuania: Causes, Consequences, Strategy*, Vilnius, Lithuanian Institute of Philosophy and Sociology, 1997. [žiūrėta 2007. 03. 14]. Prieiga per internetą: <<http://www.sociumas.lt/Lit/Nr6/migracija.asp>>

⁷ VAITIEKŪNAS, Stasys. *Lietuvos teritorija ir gyventojai*. Alma Litera, Vilnius, 1998.

⁸ SIPAVIČIENĖ, A. *International Migration in Lithuania: Causes, Consequences, Strategy*, Vilnius, Lithuanian Institute of Philosophy and Sociology, 1997.

⁹ VAITIEKŪNAS, Stasys. *Geografijos erdvėse*. Klaipėdos universiteto leidykla, Klaipėda, 2006.

¹⁰ SIPAVIČIENĖ, A. *International Migration in Lithuania: Causes, Consequences, Strategy*, Vilnius, Lithuanian Institute of Philosophy and Sociology, 1997.

Jei iki Pirmojo Pasaulinio karo Lietuvos gyventojai daugiausia vykdavo į JAV, tai po karo emigraciniai srautai nukrypo į Pietų Amerikos šalis. Tam įtakos turėjo gamybinių jėgų netolygus vystymasis Vakarų pasaulyje, o svarbiausia tai, kad JAV labai suvaržė imigraciją. Taigi galima daryti išvadą, jog tarpukario laikotarpiu emigracijos mastui įtaką darė labiau išorės veiksniai („priimančiųjų“ valstybių teisinė, ekonominė, politinė situacija), o ne vidiniai veiksniai (Lietuvos ekonominė, politinė ar teisinė situacija).

Nepaisant to, kad emigracija iš Lietuvos, lyginant su prieškarinio laikotarpiu, žymiai sumažėjo, pagal emigracijos mastą Lietuva vis dar tebebuvo tarp pasaulio lyderių, nedaug teatsilikdama nuo klasikinio emigracijos pavyzdžio - Airijos Respublikos¹¹. 1926 m. 10 000 Lietuvos gyventojų teko 47 emigrantai. Tuo tarpu kitose Europos šalyse, išskyrus Airiją (101), šis rodiklis buvo daug žemesnis: Estija - 22, Lenkija - 20, Vokietija - 10, Ispanija - 20, Italija – 32¹².

Neturtingi ar bežemiai valstiečiai bei darbininkai sudarė emigrantų daugumą, todėl buvo manoma, jog emigracija sumažins šalies nedarbo lygį. Iš kitos pusės, priimančios šalys, ieškodamos papildomos darbo jėgos taip pat rėmė imigrantus.

Anot S. Vaitiekūno, keleriais metais vėliau prasidėjo emigracija į Argentiją. 1923 – 1939 m. joje įsikūrė 21% visų Lietuvos išeivių. Argentina viliojo šiek tiek didesniais darbo užmokesčiais. Urugvajus buvo trečioji Pietų Amerikos šalis, į kurią išvyko nemažai Lietuvos gyventojų, tačiau emigracija į ją nebuvo tokia masiška kaip į Braziliją ar Argentiją. 1923 – 1939 m. į Urugvajų išvyko 5,6% visų Lietuvos išeivių¹³.

S. Vaitiekūno pastebėjimu, ikisovietinio laikotarpio emigrantų struktūra yra labai pasikeitusi, palyginus su laikotarpiu iki Pirmojo pasaulinio karo. 1918 – 1939 m. ypač padaugėjo moterų, kurių dalis kai kuriais metais sudarydavo iki 70% visų emigrantų (iki Pirmojo pasaulinio karo - 32%). Emigrantų socialinėje struktūroje ir toliau daugumą sudarė išeiviai iš žemės ūkio (54% visų emigrantų 1928 – 1939 m.), dirbantys pramonėje ir amatininkai (13%), dirbantys prekyboje (apie 5%), tarnautojai (2%). Bedarbiai sudarė 6%, visi kiti – apie 20%. Šią emigrantų struktūrą galima laikyti tik apytikre, nes dalis emigrantų, tikėdamiesi gauti užsienyje geriau apmokamą darbą, galėjo užsirašyti kitokią socialinę kilmę ir specialybę¹⁴.

Emigrantų amžiaus struktūroje, kaip ir iki Pirmojo pasaulinio karo, vyravo jauni žmonės, 15 – 39 metų – sudarė 75% visų išeivių. Emigruodavo tiek vyrai, tiek moterys, dažniausiai neturintys šeimos. 1928 – 1939 m. vedusių ir ištekėjusių emigrantų skaičius padidėjo, lyginant su prieškariniu laikotarpiu, nuo 23,5 iki 29,5%¹⁵.

¹¹ VAITIEKŪNAS, Stasys. Lietuvos teritorija ir gyventojai. Alma Litera, Vilnius, 1998.

¹² SIPAVIČIENĖ, A. *International Migration in Lithuania: Causes, Consequences, Strategy*, Vilnius, Lithuanian Institute of Philosophy and Sociology, 1997.

¹³ SIPAVIČIENĖ, A., 1997.

¹⁴ VAITIEKŪNAS, Stasys. Geografijos erdvėse. Klaipėdos universiteto leidykla, Klaipėda, 2006.

¹⁵ VAITIEKŪNAS, Stasys, ps./ 104.

A. Sipavičienė teigia, jog laikina darbo migracija į kitas šalis nebuvo reikšminga. Tarpukario laikotarpiu migracija į ir iš Tarybų Sąjungos buvo daugiau simbolinė.

1.2 LIETUVIŲ EMIGRACIJA PO 1990 M. NEPRIKLAUSOMYBĖS ATKŪRIMO IKI 2010 M.

Šiandieninė lietuvių emigracija moksliniuose ir publicistiniuose šaltiniuose dažnai siejama su visuotine globalizacija, apibūdinama kaip dinamiškas procesas, tačiau vientisos ir nuoseklios studijos šia tema vis dėlto pasigendama.

Kai kurių emigracijos tyrėjų nuomone, minint masinę emigraciją derėtų prisiminti sąvoką *transnacionalizmas*. Ši sąvoka įvardija reiškinį, kuomet dėl migracijos daromos įtakos susiformuoja daugialypių ryšių ir sąveikų tinklas, rišantis ir vienijantis asmenis bei institucijas už nacionalinės valstybės (šiuo atveju – Lietuvos) sienų¹⁶. Kaip taikliai pastebi D. Kuzmickaitė, „paprastai emigracija siaurąja prasme yra suprantama kaip duoneliautojų arba geriausiu atveju prieglobsčio ieškotojų problema“. Transnacionalizmas leidžia studijuoti pačią emigracijos esmę – ne tik kaip pragyvenimo, bet kartu ir gyvenimo būdo problemą. D. Kuzmickaitė tvirtina, kad „Lietuva – geras pavyzdys, kai praeityje patirti istoriniai nesklandumai išprovokavo emigracijos protrūkį. Tokie panašaus pobūdžio masiniai veiksmai, pasižymintys ilgesne trukme, ilgam lieka tautos atmintyje ir tampa įpročiu, atsikartojančiu atsiradus palankioms sąlygoms“.

1.2.1 EMIGRACIJĄ LEMIANČIOS PRIEŽASTYS IR VEIKSNIAI

Ekonominiu požiūriu, pasak K. Gliosaitės, „emigracija yra atsakas į ekonomines galimybes geriau gyventi, kurios keičiasi priklausomai nuo darbo rinkos sąlygų (pvz. darbo užmokesčio skirtumų)“¹⁷. Lengviausia paaiškinti ekonominę emigraciją, kuri pagrįsta natūraliausiu žmonių noru geriau gyventi.

Paprastai ekonominės priežastys yra tapatinamos su geresnio darbo paieška. Todėl šiuo metu labiausiai problemiška migracijos sritis – tai migracija, susijusi su legalaus ir nelegalaus darbo paieška. Šio reiškinio – migracijos, siekiant (ne)legaliai įsidarbinti užsienio valstybėje, daugiausiai išsivysčiusiose Vakarų Europos šalyse ir JAV, - masto vertinimas yra gana prieštaringas, tačiau dažniausiai teigiama, jog jis yra visuotinis ir gali turėti grėsmingų pasekmių Lietuvos ateičiai. Moksliniuose šaltiniuose pabrėžiama, kad ieškoti darbo (beje, darbo paieška dažnai vartojama kaip sinonimas žodžiui emigracija) užsienio valstybėse lietuvių skatina nedarbo augimas Lietuvoje bei

¹⁶ KUZMICKAITĖ, Daiva. *Teoriniai tarptautinės migracijos diskursai*. Seminaras „Šiuolaikinė lietuvių emigracija: paradimai ir laimėjimai“. Vytauto Didžiojo universitetas, Kaunas, 2004 12 02.

¹⁷ GLIOSAITĖ, Kristina. *Ekonominių emigracijos motyvų ir pasekmių vertinimas*. Seminaras „Šiuolaikinė lietuvių emigracija: paradimai ir laimėjimai“. Vytauto Didžiojo universitetas, Kaunas, 2004 12 02.

sugrįžusių migrantų sėkminga patirtis, taip pat gana teigiama ir tokį žingsnį pateisinanti viešoji nuomonė.

E. Barcevičiaus teigimu, emigrantus „siunčiančios šalies“, kokia yra Lietuva, požiūriu, „akivaizdžios esminės ir potencialiai neigiamos emigracijos pasekmės. Darbo jėgos trūkumas gali turėti neigiamos įtakos užsienio investicijų pritraukimui, stabdyti verslo plėtrą tam tikrose srityse. Didelė dalis emigrantų – darbingo amžiaus žmonės, o tai aktualu turint omenyje bendrą gyventojų senėjimo tendenciją bei potencialius sunkumus valstybės biudžetui dėl mažėjančio mokesčių mokėtojų skaičiaus“¹⁸. Galima pastebėti tendenciją, jog iš esmės moksliniuose šaltiniuose gvildenamos tik neigiamos emigracijos pasekmės, tačiau nekalbama apie teigiamas šio reiškinio puses, todėl galima daryti išvadą, jog emigracijos problema dažnai gvildinama vienpusiškai, nesvarstant teigiamų migracijos pusių. Žinoma, galima kelti hipotezę, jog teigiamų dalykų emigracija nesuteikia, tačiau tą reiktų pagrįsti konkrečiu, kryptingu tyrimu.

Veiksniai, lemiantys migracijos procesų plėtrą, anot A. Sipavičienės¹⁹, yra itin įvairūs ir veikia įvairiais lygmenimis: tarptautiniu, šalies, gyvenvietės (bendrijos) ir šeimos (namų ūkio) lygmeniu. Pagrindiniais veiksniais galima įvardyti :

- a) ekonominius procesus (pvz. nedarbas, mažos algos);
- b) karjeros galimybes užsienyje;
- c) norą sumažinti socialinę riziką šeimoje;
- d) jau išsiplėtojusią emigracijos infrastruktūrą;
- e) eurointegracijos procesus;
- f) mitą, kad „emigracija išspręs visas problemas“.

Sociologės K. Gliosaitės teigimu, migracijos procese svarbios dvi veiksmų grupės – „stūmimo“ ir „traukos“²⁰. Jie pateikiami antroje lentelėje.

„Stūmimo“ veiksniai – tai tokie veiksniai, kurie verčia (arba skatina) piliečius palikti savo šalį. „Traukos“ veiksniai – tokie veiksniai, kurie lemia žmogaus apsisprendimą pasirenkant vieną ar kitą užsienio šalį, kurioje ketinama apsistoti ilgesniam laikui.

Iš pirmoje lentelėje pateikiamų duomenų matyti, jog dažniausiai emigruoti verčiantys (skatinantys) veiksniai yra ekonominio arba demografinio pobūdžio. Įtaką daro ir kultūriniai panašumai.

---

¹⁸ BARCEVIČIUS, E., *Kas paskatintų sugrįžti naujuosius emigrantus iš Lietuvos*, konferencija „Emigracija iš Lietuvos: padėtis, problemos, galimi sprendimo būdai“, Vilnius, 2006.

¹⁹ SIPAVIČIENĖ, Audra. *Emigracijos iššūkiai ir migracijos politikos uždaviniai*, konferencija „Emigracija iš Lietuvos: padėtis, problemos, galimi sprendimo būdai“, Vilnius, 2006.

²⁰ GLIOSAITĖ, Kristina. *Ekonominių emigracijos motyvų ir pasekmių vertinimas*. Seminaras „Šiuolaikinė lietuvių emigracija: praradimai ir laimėjimai“. Vytauto Didžiojo universitetas, Kaunas, 2004 12 02.

1 Lentelė. Emigraciją lemiantis „stūmimo“ ir „traukos“ veiksniai. Šaltinis: Gliosaitė K., 2004.

Stūmimo veiksniai:	Traukos veiksniai:
<p><u>Demografiniai</u> (darbingo amžiaus gyventojų mažėjimas ir dėl to silpstanti socialinė sistema)</p> <p><u>Ekonominiai</u> veiksniai</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Atlyginimų skirtumai ▪ Lėtas pereinamasis laikotarpis ▪ Silpna socialinė sistema ▪ Nedarbo lygio augimas ▪ Mažos pajamos vienam gyventojui 	<p>Demografinė politika (pvz., siekis pritraukti kuo daugiau jaunos darbo jėgos)</p> <p>Geografinė padėtis</p> <p>Kultūrinis suderinamumas</p> <p>Santykiniai pranašumai</p> <p>Didesnės pajamos</p> <p>Geresnė gyvenimo aplinka / infrastruktūra</p>

Remiantis tyrimais, atliktais Ekonomikos ir regioninės plėtros grupės, lemiami „stūmimo“ emigruoti motyvai yra²¹:

- ✓ sunkumai susirandant darbą savo šalyje (30 -40 proc.);
- ✓ netenkinantis užmokesčio lygis (20-25proc.);
- ✓ blogos gyvenimo sąlygos (10 -14 proc.);
- ✓ siekis gyventi kartu su šeima (8 – 10 proc.).

Traukos veiksniams galima priskirti kultūrinį suderinamumą, administracinių kaštų mažėjimą, pereinamųjų laikotarpių nebuvimą.

Pagal socialinę – demografinę struktūrą labiau linkę išvykti²²:

- ✓ jaunesni asmenys (iki 34 metų amžiaus), negu vyresni;
- ✓ moterys dažniau negu vyrai (tačiau moterims labiau negu vyrams būdingos neįsidarbinimo, o kitos priežastys, kaip susijungimas su šeima bei studijos);
- ✓ turintys aukštesnį išsilavinimą;
- ✓ bedarbiai, studentai, samdomi tarnautojai, tačiau ne vadovai.

„Ekonominės migracijos strategijos efektyvumo įvertinimo“ ataskaitoje teigiama, jog užsienyje gyvenančių lietuvių apklausa parodė, kad svarbiausias išvykimo motyvas buvo naujos patirties paieška. 56,6 proc. respondentų nurodė, kad noras išbandyti save, susipažinti su užsienio

²¹ GLIOSAITĖ, Kristina. *Ekonominių emigracijos motyvų ir pasekmių vertinimas*. Seminaras „Šiuolaikinė lietuvių emigracija: pradedimai ir laimėjimai“. Vytauto Didžiojo universitetas, Kaunas, 2004 12 02.

²² Ten pat, ps. 12

šalimis, naujais žmonėmis ir darbo metodais turėjo įtakos jų apsisprendimui išvykti. Antroje vietoje buvo nurodyti finansiniai motyvai²³.

1.2.2 EMIGRACIJOS KELIAMOS PROBLEMOS IR POVEIKIO VERTINIMAS

Anot A. Sipavičienės, emigracija verčia tautą susidurti su tokiais pagrindiniais problemomis²⁴:

- a) Gyventojų skaičiaus mažėjimas (migracijos įtaka gyventojų skaičiaus mažėjimui 1994 – 2004 m. siekė 90%);
- b) Jaunimo praradimas;
- c) Nutautėjimo grėsmė;
- d) Socialinių problemų grėsmė;
- e) Protų nutekėjimas;
- f) Prekyba žmonėmis.

Šios naujos migracijos formos įgauna vis platesnį mastą ir svarbą, tuo metu statistiškai tebėra fiksuojama tik ilgalaikė (nuolatinė) migracija.

K. Gliosaitė emigracijos poveikį išskiria į poveikį „tikslui“ ir „kilmės“ valstybėms²⁵. „Kilmės“ valstybė – tai šalis, iš kurios emigruojama. „Tikslo“ valstybė – tai šalis, į kurią išvyksta emigrantas. Tiek viena, tiek kita su emigracijos problema susidurianti šalis patiria ir trūkumų, ir privalumų.

Emigracijos poveikis „kilmės“ ir „tikslui“ valstybėms matyti 2 – oje lentelėje. Iš joje pateiktųjų duomenų galima daryti išvadą, kad emigracija tiesiogiai veikia tiek emigrantų „kilmės“, tiek „tikslui“ šalį, ir šis poveikis nebūtinai yra teigiamas. Dažniausiai poveikis yra susijęs su demografija ir ekonomika.

Kaip teigiama „Ekonominės migracijos strategijos efektyvumo įvertinimo“ ataskaitoje, „dėl didelės emigracijos Lietuvos darbo rinka praranda daug kvalifikuotų ir produktyvių darbuotojų, taip pat socialinį kapitalą, aktyvius pilietinės visuomenės narius“²⁶. Ataskaitoje teigiama, jog daug gyventojų išvyksta iš tų sričių, kurias finansuoja valstybė (t.y. sveikatos apsauga, švietimas), todėl prastėja tų sričių teikiamų paslaugų kokybė Lietuvoje. Be to, migracija turi akivaizdžių socialinių padarinių: emigrantų vaikai, Lietuvoje palikti senelių ar artimųjų globai, susiduria su įvairiomis socialinėmis problemomis.

²³ BARCEVIČIUS Egidijus, VALIONYTĖ Dovilė, REPEČKAITĖ Daiva, MARTINAITIS Žilvinas, NEKROŠIS Vitalis. Ekonominės migracijos reguliavimo strategijos efektyvumo įvertinimas. I etapo galutinė ataskaita. 2008, Vilnius, ps. 27

²⁴ SIPAVIČIENĖ, Audra. *Emigracijos iššūkiai ir migracijos politikos uždaviniai*, konferencija „Emigracija iš Lietuvos: padėtis, problemos, galimi sprendimo būdai“, Vilnius, 2006.

²⁵ GLIOSAITĖ, Kristina. *Ekonominių emigracijos motyvų ir pasekmių vertinimas*. Seminaras „Šiuolaikinė lietuvių emigracija: praradimai ir laimėjimai“. Vytauto Didžiojo universitetas, Kaunas, 2004 12 02.

²⁶ BARCEVIČIUS Egidijus, VALIONYTĖ Dovilė, REPEČKAITĖ Daiva, MARTINAITIS Žilvinas, NEKROŠIS Vitalis. Ekonominės migracijos reguliavimo strategijos efektyvumo įvertinimas. I etapo galutinė ataskaita. 2008, Vilnius, ps. 28

		<u><i>Poveikis „kilmės“ valstybei</i></u>	<u><i>Poveikis „tikslui“ valstybei</i></u>
Ilgalaikė migracija	Trūkumai	Prarandamos lėšos, kurios buvo investuotos į žmogaus išsilavinimą. Prarandamas specialistas Demografinės situacijos blogėjimas	Asimiliaciniai iššūkiai ir su tuo susiję kaštai
	Privalumai	Migrantų sugrįžimas su nauja patirtimi	Imigrantai linkę investuoti į savo gebėjimus ir prisitaikymą prie naujų sąlygų
Trumpalaikė migracija	Trūkumai	Socialinio draudimo einamojo finansavimo sumažėjimas Staigus atlyginimų kilimas sektoriuose, iš kurių nuteka reikalinga darbo jėga	Išvežamos lėšos Imigrantų vartojimas mažas, nes jie tikisi sukaupti lėšų ir grįžti į kilmės valstybę
	Privalumai	Nedarbo lygio sumažėjimas Migrantų sugrįžimas su nauja patirtimi	Sukuriamas BVP Mokami mokesčiai Užpildomos darbo vietos, kurios vietinių gyventojų tarpe nepageidaujamos

1.2.3 EMIGRACIJOS IŠ LIETUVOS STATISTIKA

Statistiniai duomenys apie tarptautinę migraciją Lietuvoje rodo, kad bendri migracijos srautai, kurie daugiau kaip 30 metų buvo gana stabilūs, XX a. paskutiniojo dešimtmečio pradžioje iš esmės pasikeitė. Imigracija sumažėjo, o emigracija išaugo ir atvykstančiųjų bei išvykstančiųjų santykis iš teigiamo tapo neigiamu²⁷.

Oficialios statistikos apie trumpalaikes išvykas į užsienį nėra, juolab kad Lietuva yra Šengeno erdvės narė, ir laisvas judėjimas lietuviams Europos Sąjungos šalyse yra užtikrintas. Skirtingai negu ilgalaikė migracija, trumpalaikės išvykos į užsienio valstybes tapo plačiai paplitusiu reiškiniu Lietuvoje. Demografijos tyrimų centro atliktų migracijos tyrimų 1993-1996 bei 1998 -2000 metais duomenimis, trečdalis tyrime dalyvavusių gyventojų (32,3%) vienu ar kitu būdu dalyvavo

²⁷ Lietuvos gyventojai. 1990 – 2000. Mokslo aidai, Vilnius, 2002.

tarptautinės migracijos procese per paskutiniuosius penkis metus. Nustatyta, kad daugiausiai migruoja miesto gyventojai.

Iš esmės nėra sutarta dėl vieningos „trumpalaikės“ bei „ilgalaikės“ migracijos reikšmių. Dažniausiai jos suprantamos tiesmukai, t. y., „trumpalaikė“ emigracija – išvykimas trumpam laikui (neaišku, kas telpa į sąvoką „trumpai“, ar Lietuvoje deklaruotą gyvenamą vietą, tačiau realiai gyvenantys užsienyje ir bent kartą per metus grįžtantys laikomi „trumpalaikiais“ emigrantais ir t.t.), o „ilgalaikė“ – išvykimas ilgam laikui.

Remiantis 4 lentelės duomenimis, per 2002 – 2008 iš Lietuvos oficialiai emigravo 92324 piliečių, vidutiniškai 13189 žmonių per metus²⁸. Tokiai mažai šaliai, kokia yra Lietuva, šie skaičiai yra nemaži. Ypač turint omenyje, jog ketvirtoje lentelėje atspindima tik oficiali (deklaruota) emigracija.

3 Lentelė. Lietuvos gyventojų emigracijos į užsienį absoliutieji dažniai. Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas (2010 m.)

Tarptautinė migracija . Požymiai: administracinė teritorija, statistiniai rodikliai ir metai							
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Lietuvos Respublika							
Emigrantai	11 032	15 165	15 571	12 602	13 853	17 015	21 970
Emigrantų skaičius 1 000 gyventojų	3,2	4,4	4,6	3,7	4,1	5,1	..
Imigrantai	4 728	5 553	6 789	7 745	8 609	9 297	6 487
Imigrantų skaičius 1 000 gyventojų	1,4	1,6	2,0	2,3	2,6	2,8	..
Migracijos saldo	-6 304	-9 612	-8 782	-4 857	-5 244	-7 718	-15 483
Migracijos saldo 1 000 gyventojų	-1,8	-2,8	-2,6	-1,4	-1,5	-2,3	..

Be to, remiantis Statistikos departamento duomenimis, per 2003 – 2008 metus tarp deklaravusių išvykimą buvo 33289 vyrai bei 37053 moterys. Atrodytų, šie skaičiai sklaido mitą, jog

²⁸ <http://www.stat.gov.lt/lt/pages/view/?id=1298>, [žiūrėta 2010.05.06]

emigruoja daugiau vyrų nei moterų, tačiau iš tiesų nereiktų skubėti daryti tokios išvados. Gali būti, jog moterų rodiklis didesnis vien dėl to, kad jos stropesnės už vyrus, dažnai turi vaikų, todėl yra suinteresuotos oficialiai deklaruoti savo išvykimą.

Remiantis 4 – ta lentele matyti, jog dažniausiai emigruoja (remiantis oficialia statistika) 25 – 29 metų žmonės²⁹. Atsakyti į klausimą, kodėl būtent šios amžiaus grupės gyventojai emigruoja dažniausiai, gan keblu, mat vėlgi nėra išsamių tyrimų, kurie leistų daryti pagrįstas išvadas.

4 Lentelė. Emigracijos pagal amžių absoliutieji dažniai. Šaltinis: Lietuvos statistikos departamentas

	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Vyrai ir moterys							
Iš viso pagal amžių	7 086	11 032	15 165	15 571	12 602	13 853	17 015
0–4	271	406	467	541	532	644	738
5–9	370	571	729	763	651	745	768
10–14	401	608	782	855	708	787	891
15–19	453	627	1 017	1 037	792	880	992
20–24	867	1 466	2 425	2 543	1 885	1 826	2 141
25–29	942	1 995	3 169	3 241	2 550	2 456	3 372
30–34	802	1 345	1 891	2 015	1 555	1 905	2 413
35–39	706	1 038	1 305	1 355	1 130	1 367	1 832
40–44	621	935	1 101	1 111	881	1 021	1 249
45–49	471	719	1 040	995	859	1 043	1 115
50–54	367	425	481	420	367	383	579
55–59	205	260	289	242	210	291	384
60–64	190	183	152	130	120	160	183
65–69	125	149	110	104	136	110	102
70–74	121	118	74	67	73	81	90
75–79	95	112	74	86	73	61	59
80 ir vyresni	79	75	59	66	80	93	107

²⁹ <http://www.stat.gov.lt/lt/pages/view/?id=1298>, [žiūrėta 2010.01.06]

Tik hipotetiškai galima numanyti, kad tokio amžiaus žmonės ieško įsitvirtinimo, būdų tą padaryti, yra darbingi, paprastai jau sukūrę šeimas ir siekiantys jas išlaikyti.

Tyrimų duomenys rodo, kad migracijos potencialas Lietuvoje yra gana didelis (turistinės ir poilsinės kelionės neįtrauktos) – beveik kas trečias suaugęs Lietuvos gyventojas norėtų išvykti į užsienio valstybę. Tačiau tik 3,5% pageidautų visiškai emigruoti, o 25,5% norėtų išvykti trumpai padirbėti. 57,5% nenori išvykti iš Lietuvos, o 11,7% nesvarstė tokios galimybės. Pastebimas labai aiškus ryšys tarp noro išvykti į užsienio valstybę ir amžiaus – tai yra, jaunesnėse amžiaus grupėse potencialų migrantų dalis kur kas didesnė³⁰.

1.2.4 „PROTŲ NUTEKĖJIMAS“

Dar vienas svarbus aspektas kalbant apie masinę emigraciją – vadinamasis „protų nutekėjimo“ procesas. R. Kalytis teigia, jog „panagrinėjus pagrindines „protų nutekėjimo“ į užsienį priežastis ir be didelių tyrimų bei sociologinių apklausų aišku, kad šios priežastys „pagimdytos“ bendrų mūsų šalies bei mūsų mokslo ir studijų sistemos ydų bei problemų. Jeigu bus sprendžiamos bendros šalies ekonominės ir socialinės problemos, tai mažės bendra emigracija, tuo pačiu – aukščiausios kvalifikacijos specialistų darbo paieškos svetur. Kalbant apie bendras visos šalies problemas, skatinančias „protų nutekėjimą“ iš Lietuvos, būtina pažymėti tai, kad nepaisant visuotinio pripažinimo, jog mokslas yra varomoji šiuolaikinės žinių ekonomikos jėga, realiai Lietuvoje mokslas vis dar nėra valstybės prioritetas“³¹.

Pagal Viešosios politikos ir vadybos instituto ir Švietimo mokslo ministerijos sutartį 2006 m. rudenį parengtoje studijoje „Protų nutekėjimo“ mažinimas ir „protų“ susigrąžinimas“ teigiama, jog „mokslininkų ir tyrėjų išvykimas dirbti į užsienį yra labai svarbi sudedamoji emigracijos dalis, nes, visų pirma, aukščiausią išsilavinimą turintys asmenys sudaro mobiliąsias visuomenės dalį, antra, „protų nutekėjimas“ stabdo šalies mokslo ir ūkio plėtrą“³². Šioje studijoje taip pat teigiama, jog „iki šiol mažai žinoma apie lietuvių „protų nutekėjimą“: kiek yra išvykusiųjų, kodėl jie išvyko, kas išvyko (kokių sričių specialistai?), kokias kompetencijas turi išvykusieji, kokios politinės intervencijos paskatintų juos grįžti?“³³.

Statistiniai ir kokybinių tyrimų duomenys rodo, kad grįžta nedidelė dalis išvykusių emigrantų. Be to, nors nemaža dalis išvykstančiųjų tikisi anksčiau ar vėliau sugrįžti į Lietuvą, tačiau

³⁰ Lietuvos gyventojai. 1990 – 2000. Mokslo aidai, Vilnius, 2002.

³¹ KALYTIS, Romualdas. *Protų nutekėjimas: tendencijos ir galimi sprendimai*. Seminaras „Šiuolaikinė lietuvių emigracija: paradimai ir laimėjimai“. Vytauto Didžiojo universitetas, Kaunas, 2004 12 02.

³² „Protų nutekėjimo“ mažinimas ir „protų“ susigrąžinimas. Tyrimo ataskaita. Viešosios politikos ir vadybos institutas. Vilnius. 2006, ps. 3. [žiūrėta 2010.05.05]. Prieiga per internetą: <<http://www.vpvi.lt/lt/prot-nutek-jimo-ma-inimas-ir-prot-susigr-inimas-2006-m/>>

³³ Ten pat., ps. 48

dauguma išvykusiųjų užsienio valstybėse pasilieka ilgiau, negu tikėjosi. Taip pat pastebėta, kad ilgesnis emigracijos laikas mažina sugrįžimo galimybę³⁴.

Remiantis šioje dalyje išdėstytais teiginiais bei faktais, galima daryti išvadą, jog emigracijos reiškinys lietuvių tarpe nėra naujas, jis egzistavo įvairiais laikmečiais, tačiau skyrėsi mastais ir emigracijos kryptimis, emigruojančiųjų demografinėmis charakteristikomis bei motyvais. Giliau išnagrinėti emigracijos reiškinį trukdo iki šiol nesančių plačių analizių, kurios susietų emigracijos priežastis su emigruojančiųjų asmeniniais bruožais, motyvais. Dažniausiai išvados daromos iš oficialių arba neoficialių statistinių duomenų arba apklausų, kurių duomenys jau pasenę. Nėra aiškiai nubrėžtų ribų, kas yra „trumpalaikė“ ar „ilgalaikė“ emigracija, be to, „trumpalaikė“ dažniausiai net nėra fiksuojama. Daugybė šių ir kitų ribojančių veiksnių lietuvių emigracijos problemą moksliniame lygmenyje palieka neišspręstą.

A. Dumčius mano, kad emigracija šiuo metu įgavo vienos didžiausių nekarinių grėsmių šaliai pobūdį. Tai natūralus globalizacijos nulemtas reiškinys, kurio sustabdyti demokratinėje valstybėje neįmanoma. Jei emigracija ir toliau vyks tokiais tempais, tai paskutinis lietuvis iš Lietuvos išvyktų 2635 metais³⁵.

---

³⁴ BARCEVIČIUS, E., *Kas paskatintų sugrįžti naujuosius emigrantus iš Lietuvos*, konferencija „Emigracija iš Lietuvos: padėtis, problemos, galimi sprendimo būdai“, Vilnius, 2006.

³⁵ DUMČIUS, Arimatas. *Ar išliks lietuvių tauta? Konferencija „Emigracija iš Lietuvos: padėtis, problemos, galimi sprendimo būdai“*, Vilnius, 2006.

2. EMIGRACIJOS TEMA ŽINIASKLAIDOJE IR DIENOTVARKĖS NUSTATYMO EFEKTAS

Šioje dalyje, kuri padalinta į 4 skyrius, bus kalbama apie dienotvarkės nustatymo teoriją, pristatomi pagrindiniai jos teiginiai, aptariami dienotvarkės nustatymą iliustruojantys modeliai. Taip pat šioje dalyje pristatomi tyrimai, nagrinėję emigracijos temą užsienio žiniasklaidoje ir emigracijos temos tyrimus Lietuvos žiniasklaidoje.

2.1 DIENOTVARKĖS NUSTATYMO EFEKTAS

Pirmoje dalyje buvo aptartas emigracijos reiškinys Lietuvoje – priežastys, pasekmės, statistika. Pastaroji parodė, kad emigracijos mastai yra pakankamai dideli, jog problemą galima būtų vadinti aktualia. Šioje dalyje bus kalbama apie dienotvarkės nustatymo teoriją, kuri paaiškins, kaip, teoriniu požiūriu, žiniasklaida daro įtaką visuomenei ir kokie veiksniai lemia, kad apie vienus dalykus žiniasklaida kalba garsiau, o apie kitus – ne taip garsiai arba išvis nutyli.

Apie žiniasklaidos daromą poveikį auditorijai diskutuojama nuolat ir daug. Daugybė masinės komunikacijos tyrinėtojų siekia atsakyti į klausimą - kokį poveikį daro žiniasklaida auditorijai – kurdami, atrasdami įvairias teorijas bei koncepcijas.

Dienotvarkės nustatymas (angl. agenda setting) yra viena iš žiniasklaidos poveikio auditorijai teorijų. Dienotvarkės nustatymas yra palyginti jauna masinės komunikacijos poveikio teorija, pastaruosius 20 metų aktyviai tyrinėta JAV bei Europos mokslininkų. Per šį laiką, įskaitant ir metus nuo pat teorijos atsiradimo pradžios, atlikta nemažai reikšmingų studijų, paaiškinančių žiniasklaidos poveikį auditorijai, nurodančių galimas naujas teorijos tyrimų kryptis ir pan.

Dar 1922 metais amerikiečių žurnalistas Walteris Lippmanas pastebėjo masinių komunikacijos priemonių vaidmenį apibrėžiant žmogaus pasaulį pačiam žmogui (kitais tariant, jis pastebėjo, jog žiniasklaida iš tiesų daro poveikį auditorijai). Savo knygos „Viešoji nuomonė“ skyriuje, pavadintame „Pasaulis užribų ir vaizdai mūsų galvose“, W. Lippmannas teigė, kad būtent žiniasklaida „nupiešia“ daugybę paveikslų, vaizdų apie tam tikrus įvykius auditorijos narių sąmonėje³⁶. W. Lipmanas pirmasis pastebėjo dienotvarkės nustatymo egzistavimą, tačiau neįvardijo to kaip naujos teorijos.

Komunikacijos tyrinėtojas B. C. Cohenas³⁷ patvirtino W. Lippmano atradimą, jį papildydamas teiginiu, jog „žiniasklaidos poveikis auditorijai nėra reikšmingas (didelis), jei ji (žiniasklaida) sako

³⁶ McCOMBS, Maxwell, News influence on our Pictures of the world. In: Byrant&Zillman. 1 sk.,ps. 2

³⁷ McCOMBS, Maxwell, ps. 4

žmonėms, *ką galvoti*, bet yra itin didelis, kuomet žiniasklaida nurodo, *apie ką galvoti*“. Tokia žiniasklaidos galimybė formuoti auditorijos supratimą ir paveikti jau egzistuojantį suvokimą sudarė prielaidas atsirasti dienotvarkės nustatymo teorijai.

1960 – aisiais atsirado naujas požiūris į žiniasklaidos poveikį – imta kalbėti apie ribotą efektą, kuomet komunikacijos tyrinėtojams pradėjo rūpėti ne tai, ar žiniasklaida iš tiesų daro poveikį, o tai, koks stiprus tas poveikis yra³⁸. Šis požiūris, anot M. McCombs³⁹, rėmėsi atradimu, jog auditorija ne tik sužino tam tikrus faktus iš žiniasklaidos, bet taip pat palaipsniui išmoksta įvertinti, kurie iš pateiktų faktų yra svarbiausi. Tam įtakos turi žurnalistai, kaip pagrindiniai pranešimų kūrėjai. Būtent jie nusprendžia, kurias žinias publikuoti, o kurių vengti. Tipiškam, kasdien pasirodančiam laikraščiu, būdinga perteikti tik 25 % visų dienos naujienų. Jos negali būti pateikiamos vienodai, t. y., joms skiriamos skirtingo dydžio antraštės, vienos jų turi fotografijas, kitos – ne, skiriasi publikacijų apimtis, šriftas ir kt. dalykai. Vieniems dalykams skiriama daug dėmesio, o kiti pateikiami tik kaip trumpi informaciniai pranešimai. „Dienotvarkės“ teorija ir veikia todėl, kad auditorijai reikia suvokimo, orientacijos, kuri naujiena yra reikšmingesnė, aktualesnė už kitas. Taip išryškėja vienas svarbiausių šios teorijos komunikacijos aspektų – pranešimo suvokimas auditorijoje tokiu pat lygmeniu, koku jis perduodamas žiniasklaidos (tai reiškia, kad jei masinės informacijos priemonės tam tikrai temai skirs daug dėmesio, tai ta tema bus suvokta kaip svarbiausia arba svarbesnė už kitas). Kitaip tariant, dienotvarkės teorija aiškina *koreliaciją tarp žiniasklaidos dėmesio*, skirto tam tikram įvykiui, ir *auditorijos dalies*, kuri tą įvykį suvokė kaip itin svarbų⁴⁰.

Vien koreliatyvumas nepatvirtina esminio dienotvarkės nustatymo teorijos teiginio, kad žiniasklaidos dienotvarkė daro įtaką auditorijos dienotvarkei, nes, anot M. McCombs, koreliacinių ryšių tvirtumas gali būti klastojamas tiek iš žiniasklaidos, tiek iš auditorijos pusės⁴¹ (čia greičiausiai turima omenyje galimybę skelbti neva auditorijos tyrimus atlikusių kampanijų duomenis, kad tam tikroje žiniasklaidos priemonėje paskelbta informacija sulaukė didelio visuomenės dėmesio, taip siekiant užtikrinti kuo didesnius žiniasklaidos priemonės reitingus).

Literatūroje aptinkama nuomonių, esą dienotvarkės teorija tvirtina, jog žiniasklaida daro *netiesioginį* poveikį, tam tikras problemas išryškindama ir tokiu būdu padarydama šias problemas auditorijai svarbesnes už kitas⁴².

Teorijoje svarbi „orientacijos poreikio“ sąvoka. Ji paaiškina dienotvarkės teorijos pasireiškimą iš psichologinės pusės⁴³. Literatūroje pateikiama įvairių orientacijos poreikio vaidmenį teorijoje

³⁸ WOJCIESZAK, Magdalena E. Mainstream critique, critical mainstream and the new media: reconciliation of mainstream and critical approaches of media effects studies? Iš: International journal of communication 2, 2008, ps. 354

³⁹ McCOMBS, Maxwell, ps. 3

⁴⁰ http://www.agendasetting.com/res_theory.php [žiūrėta 2009.01.09].

⁴¹ McCOMBS, Maxwell, pas. 5

⁴² BECKER, B. L., BYRIES J. E., McLEOD, J. M. Another look at the agenda setting function of the press. Iš: Communication research, Vol 1, No. 2, 1974, ps. 132

paaškinančių pavyzdžių. Remiantis M. McCombs, vienas geriausiai paaškinančių orientacijos poreikį – pavyzdys apie bedarbystę. Jis teigia – jei asmuo yra universiteto dėstytojas, jis neatkreips savo dėmesio į augančią bedarbystę automobilių pramonės srityje ir į žiniasklaidos pranešimus, susijusius su šiuo faktu. Tai nereiškia, kad pranešimo jis neperskaitys ar neišgirs, tai reiškia, kad problema universiteto dėstytojui bus neaktuali, todėl jis neįtrauks šios problemos į savo asmeninę dienotvarkę. Tuo metu automobilių pramonės darbuotojams bedarbystė jų industrijos srityje ir pranešimai apie ją bus priimami kaip svarbiausi. Kitaip tariant, kuo problema žmogui yra aktualesnė, tuo daugiau savo dėmesio jis jai skirs. Šis pavyzdys iš dalies paaškina, kodėl dienotvarkės nustatymas yra riboto efektyvumo žiniasklaidos poveikio teorija – akivaizdu, kad auditorija pranešimus priima remdamasi savo asmeniniais interesais, tačiau nei viename literatūros šaltinyje šis faktas nėra akcentuojamas. Priešingai – žiniasklaidos poveikio galia remiantis dienotvarkės nustatymo teorija dar labiau pabrėžiama teigiant, kad „masinės informavimo priemonės stimuliuoja auditorijos dėmesį ir veikia įsikišimą į aptariamus dalykus“⁴⁴. Antra vertus, nei vienas tyrėjas nėra pasakęs, kad žiniasklaida daro įtaką *visų* žmonių elgesiui.

Dienotvarkės nustatymas yra masinės komunikacijos srities teorija, o kadangi komunikacija yra procesas, pastarąjį įmanoma pavaizduoti grafiškai. Klasikinis dienotvarkės nustatymo teorijos modelis aiškiai iliustruoja pagrindinę mintį: dalykai, kuriems žiniasklaida skirs daugiausiai dėmesio, auditorijos bus suvokti kaip svarbiausi.

Klasikiniame modelyje (žr. pav. nr.1), kaip jau minėta, atsispindi esminė dienotvarkės nustatymo teorijos mintis, tačiau kiti svarbūs momentai, pvz., žiniasklaidos dienotvarkės nustatytojai ir pan., neišreiškiami. Kaip teigia J. Fiske⁴⁵, modelis yra kaip žemėlapis. Jis atspindi bendrus teritorijos bruožus; joks žemėlapis ar modelis negali būti išsamus. Modelių bėda yra ta, kad dažniausiai neaiškiai apibūdinama jų paskirtis. Daugelis pretenduoja į išsamumą, o jo neįmanoma pasiekti. Tačiau modeliai turi privalumų, pvz., jie išryškina sistemingai parinktus savo teritorijos požymius, apibūdina parinktus šių požymių tarpusavio santykius bei leidžia apibrėžti ir nužymėti modeliuojamą teritoriją. Modeliavimas, kaip sako J. Fiske, yra naudingas ir būtinas, ypač kaip studijų ir tyrimų programos struktūros pagrindas

Taip pat nėra akcentuojamas laiko aspektas (t. y., per kiek laiko temos suvokimas auditorijoje tampa lygus dėmesio, kuri žiniasklaida skyrė konkrečiai temai, dydžiui) neaišku, ar modelyje pavaizduota įtaka yra tiesioginė ar netiesioginė.

Profesoriai M. McCombsas bei D. Shaw kaip pavyzdį pateikė visiems žinomą Votergeito skandalą JAV, kad įrodytų, jog dienotvarkės nustatymas žiniasklaidoje tikrai egzistuoja⁴⁶ (ir dar

---

⁴³ McCOMBS, Maxwell. News influence on our Pictures of the world. In: Byrant&Zillman. 1 sk., ps. 8

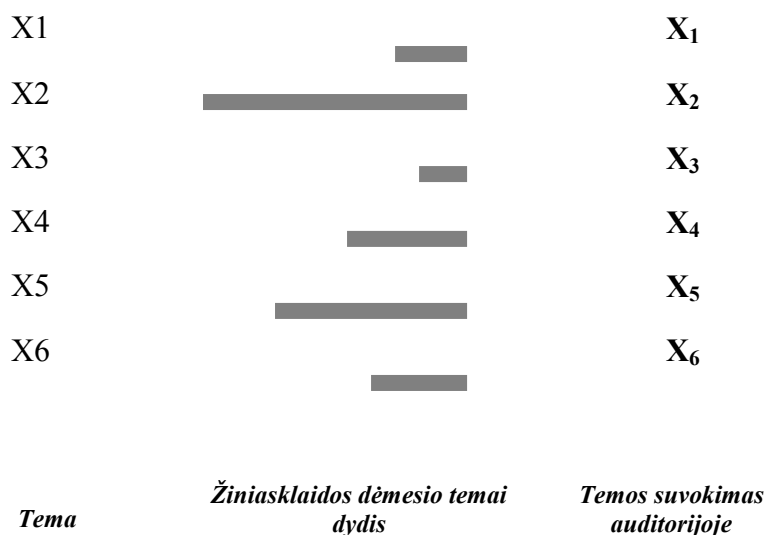
⁴⁴ McCOMBS, Maxwell, ps. 5

⁴⁵ FISKE, John. Įvadas į komunikacijos studijas. Vilnius: Baltos lankos, 1998, ps. 56

⁴⁶ McQUAIL D., WINDAHL S. Communication models for the study of mass communication. London. 1993, ps. 105 - 106

daugiau – ji tikrai veikia). Tai, kad politikoje egzistuoja korupcija, nebuvo naujiena, tačiau toks netikėtas demaskavimas spaudoje, per televiziją transliuotas Amerikos senato posėdžių klausymasis įvykių pavertė metų tema.

1 paveikslas. Klasikinis agenda setting modelis (iš: McQUAIL D., WINDAHL S. Communication models for the study of mass communication. London. 1993, ps. 106).

Vėlesni dienotvarkės teorijos tyrinėjimai modelį praplėtė ir papildė naujais elementais.

Apibendrinant, dienotvarkės nustatymas gali būti tiesiogiai siejamas su visuomenės nuomonės formavimu. Iš masinių informavimo priemonių pranešimų auditorija sužino ne tik apie tam tikrus įvykius, bet ir apie šių įvykių reikšmingumą. Tos temos, į kurias žiniasklaida koncentruoja daugiausia dėmesio, per tam tikrą laiką tampa auditorijai labiausiai pažįstamos ir reikšmingesnės už kitas.

2.2 NUSTATOMOS DIENOTVARKĖS

Komunikacijos tyrinėtojai Rogersas ir Dearingas sukūrė diferencijuotą teorijos modelį. Jie atidžiai išnagrinėjo visus iki tol (iki 1987 –ųjų) atliktus dienotvarkės teorijos tyrimus ir išskyrė klasikinę dienotvarkės teoriją į tris dalis: žiniasklaidos dienotvarkę, visuomenės (auditorijos) dienotvarkę bei politikos dienotvarkę⁴⁷. Remdamiesi savo tyrimais, minėti mokslininkai išskyrė tokius pagrindinius aspektus:

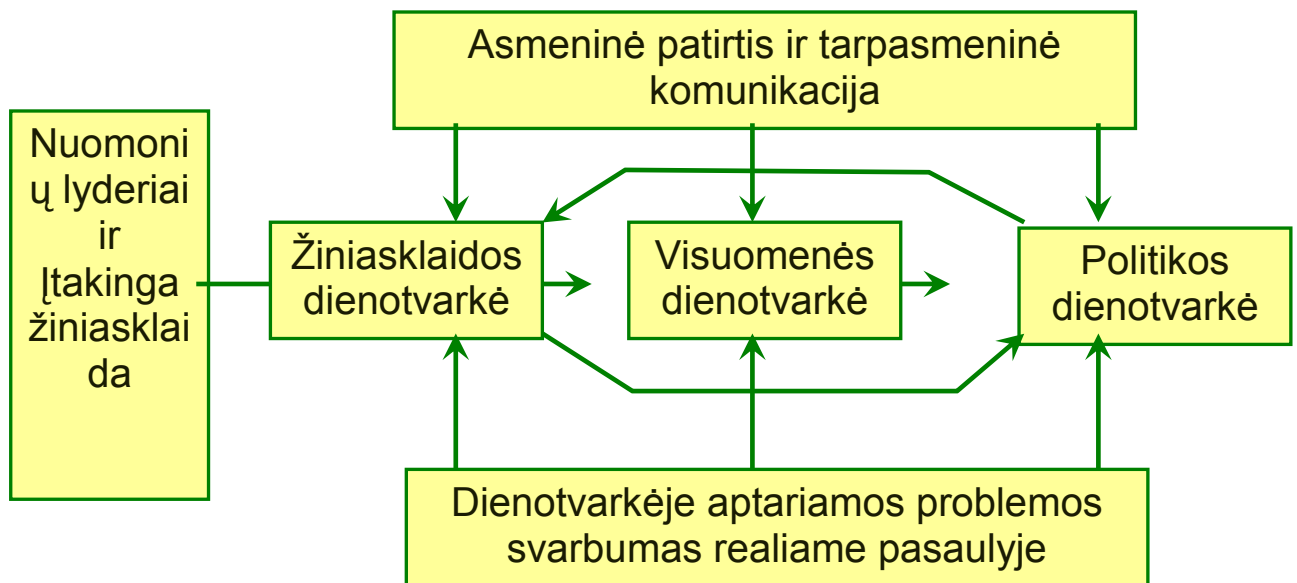
- Žiniasklaida tikrai daro įtaką visuomenės dienotvarkei *tiesiogiai*.

⁴⁷ McQUAIL D., WINDAHL S. Communication models for the study of mass communication. London. 1993, ps. 107 -108

- Visuomenės dienotvarkė (ji prilyginama visuomenės nuomonei) daro įtaką politikos dienotvarkei, kadangi politikai reaguoja į tai, ko rinkėjai galėtų norėti.
- Žiniasklaidos dienotvarkė taip pat turi *nepriklausomą tiesioginę* įtaką politinei dienotvarkei.
- Dėl kai kurių svarstomų problemų politikos dienotvarkė turi *tiesioginę ir stiprią* įtaką žiniasklaidos dienotvarkei.
- Žiniasklaidos dienotvarkė yra tiesiogiai veikiamą daugelio šaltinių ir realaus pasaulio įvykių.

Remiantis šiais aspektais buvo sudarytas diferencijuotas dienotvarkės modelis, kuris pateikiamas 2 – ame paveiksle.

2 paveikslas. Diferencijuotas dienotvarkės nustatymo modelis pagal Rogers'ą ir Dearing'ą (iš: McQUAIL D., WINDAHL S. Communication models for the study of mass communication. London. 1993, ps. 108).

Modelyje aiškiai matomi ryšiai tarp konkrečių dienotvarkių ir toms dienotvarkėms įtaką darantys veiksniai, tokie kaip „asmeninė patirtis“, „tarpasmeninė komunikacija“, „dienotvarkėje aptariamų problemų svarbumas realiame pasaulyje“. Iš modelio matyti, kad vis tik žiniasklaidos dienotvarkė yra priklausoma nuo daugiau veiksnių, tokių kaip „nuomonių lyderiai“ ar „įtakinga žiniasklaida“. Atsižvelgiant į šiandieninę žiniasklaidos specifiką, čia galima būtų pridėti ir ryšių su visuomenę sąvoką, nors modelio kūrėjai to ir neakcentavo.

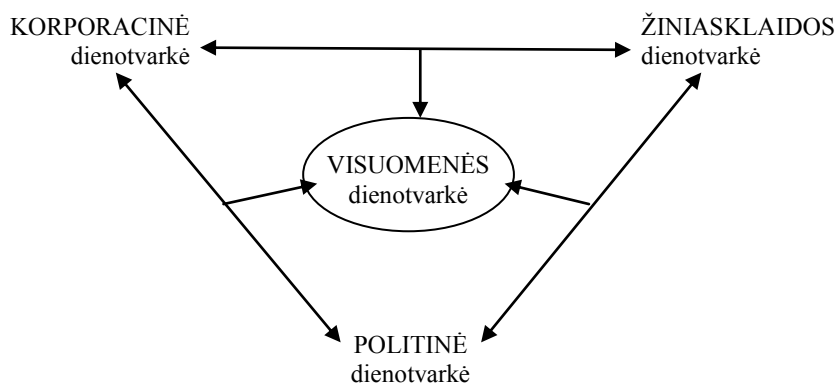
Komentuodami diferencijuotąjį modelį, mokslininkai Rogers'as ir Dearing'as sako, jog dienotvarkės nustatymas gali būti „tyčinis“ bei „netyčinis“ ir jį gali inicijuoti žurnalistai arba politikai. Tyrėjai taip pat pažymėjo modelio trūkumus ir pateikė tokius aspektus⁴⁸:

⁴⁸ McQUAIL D., WINDAHL S. Communication models for the study of mass communication. London. 1993, ps. 109

1. Žiniasklaidos priemonės nėra lygiavertės viena kitos atžvilgiu.
2. Žiniasklaidos pranešimai ne visada sutampa su aplinkos patirtim.
3. Žiniasklaidoje pateikiami pranešimai nėra vienodai vertingi visiems auditorijos nariams.

Moksliniuose šaltiniuose aptinkama dar viena dienotvarkė, iki šiol nebuvusi nei klasikiniame, nei diferencijuotame dienotvarkės nustatymo modeliuose.

3 paveikslas. Tripolinis dienotvarkių modelis (šaltinis: Watson, 1998)

J. Watsonas⁴⁹ pateikia tripolį dienotvarkių modelį (žr. 3 paveikslą), kuriame parodomas įtakos ir formavimo procesas. Autorius be tradiciškai įtraukiamų žiniasklaidos, politinės ir visuomenės dienotvarkių, dar įtraukia korporacinę arba įmonių dienotvarkę. Ši dienotvarkė apibrėžiama kaip „esminiai klausimai ir interesai verslo segmente“. Aiškinama, kad verslo atstovai daro tiesioginę įtaką tiek žiniasklaidos, tiek politinei dienotvarkėms. Korporacinės dienotvarkės tikslas – paveikti žiniasklaidos dienotvarkę per užsakomuosius straipsnius, reklamą ar esminius įvykius, siekiant verslo ar verslo problemų žinomumo ir palaikymo visuomenėje, o politinė dienotvarkė dažniausiai veikiama norint įtraukti klausimus į dienotvarkę bei siekiant palankesnių sprendimų.

J. Watsonas akcentuoja įdomų aspektą, kad visos šio modelio dienotvarkės yra sąmoningai formuojamos, kadangi turi konkrečius motyvus, tikslus ir siekius, išskyrus visuomenės dienotvarkę. Visuomenės dienotvarkė, anot autoriaus, yra tarsi produktas, kurį formuoja ir tiesiogiai veikia „sąmoningos dienotvarkės“. Tačiau remiantis Rogerso ir Dearingo diferencijuotu dienotvarkės nustatymo modeliu matyti, jog visuomenės dienotvarkė tiesiogiai dar gali būti veikiama realių pasaulio įvykių. J. Watsonas pastebi, kad vieną iš galimybių, kaip visuomenės dienotvarkė gali daryti įtaką bendram dienotvarkių nustatymo procesui, yra socialinės grupės. Jis aiškina, jog susiformavus tam tikroms socialinėms grupėms, kurios veikia aktyviai atstovaudamos savo

⁴⁹ WATSON, J. *Media Communication. An Introduction to Theory and Process*. Macmillan Press LTD, 1998, p. 317

interesams ir siekia, kad tam tikras klausimas atsidurtų politinėje dienotvarkėje, jos papildomai gali bandyti paveikti ir žiniasklaidos dienotvarkę. Tokiu atveju, visuomenės dienotvarkė gali būti laikoma sąmoninga ir sukurti abipusį poveikį, kuris 4 paveiksle vaizduojamas kaip vienpusis.

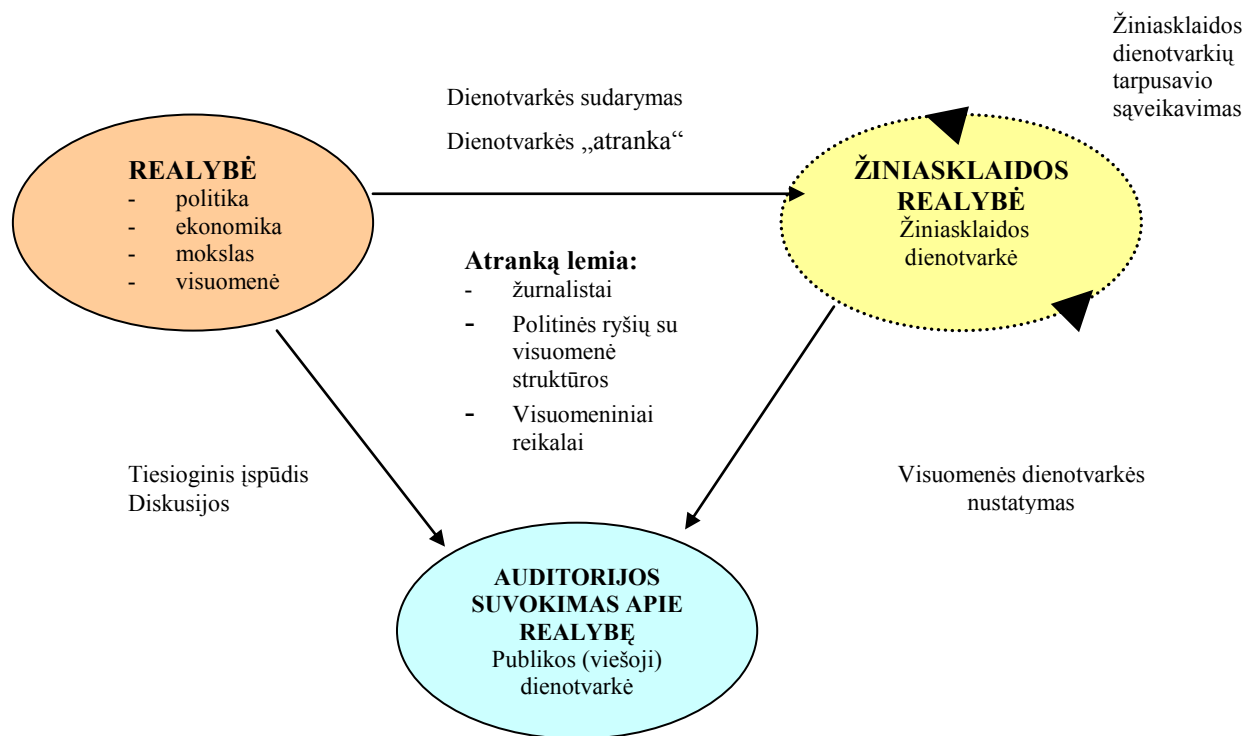
Tiek diferencijuotasis, tiek J. Watsono modelis atskleidžia, jog dienotvarkės sąveikauja viena su kita, tačiau neaišku, kiek yra svarbios viena kitai ir kokio dydžio įtaką gali daryti. Modeliuose dienotvarkės pateikiamos kaip lygiavertės viena kitos atžvilgiu, tačiau ar taip iš tiesų yra, ko gero lemia konkreti tema, situacija ir kiti aspektai.

Klasikinis ir diferencijuotasis dienotvarkės nustatymo modeliai buvo pripažinti esantys netobuli, tačiau daugiau ar mažiau atspindintys teorijos esmę ir pagrindinius teiginius. Šis faktas tapo pakankamu stimulu modelį tobulinti ir pateikti kiek įmanoma tikslesnį.

1993 metais Vokietijoje įkurtas tarptautinis žiniasklaidos tyrimų institutas „Media Tenor“, savo dėmesį telkiantis būtent į dienotvarkės teoriją, 2006 – aisiais pristatė 2 naujus dienotvarkės nustatymo modelius.

Pirmasis modelis instituto pavadintas „originaliu“ (t. y., jų pačių sukurtu, tačiau aiškumo dėlei reiktų jį vadinti Media Tenor modeliu) ir pateiktas 4 – ame paveiksle:

4 Paveikslas. MT dienotvarkės nustatymo modelis pagal Media Tenor (iš: Manage your reputation! 7th international agenda setting conference: network, share knowledge & best practice. 11th – 13th October, 2006, Bonn. Introduction presentation, ps. 6)

Žiniasklaidos realybė lemia visuomenės dienotvarkę

„Media Tenor“ institutas nepateikia „originaliojo“ (MT) modelio komentaro, tačiau iš pavaizduotų elementų galima daryti išvadą, kad MT modelis iliustruoja, jog žiniasklaidoje pateikiama realybė daro įtaką visuomenės (auditorijos) dienotvarkei. Iš esmės originalusis modelis atspindi klasikinius dienotvarkės nustatymo teorijos teiginius, tačiau yra įdomus tuo, jog atskleidžia kur kas daugiau elementų bei tų elementų tarpusavio ryšių. Jame matyti, kad žiniasklaidos priemonės sąveikauja tarpusavyje. Tai gali paaiškinti, kodėl didžiosios daugumos dienraščių tiek Lietuvoje, tiek užsienyje pirmojo puslapio temos labai dažnai būna tokios pačios. Pvz., Rusijos ir Gruzijos konfliktas, prasidėjęs 2008 metų rugpjūtį, atsidūrė visų nacionalinių ir didžiosios daugumos rajoninių Lietuvos laikraščių puslapiuose. Jeigu bent vienas laikraštis būtų nespausdinęs informacijos apie konfliktą, tikėtina, auditorijos būtų įvertintas kaip neinformatyvus ir jo reputacija nukentėtų. Žiniasklaidos priemonės privalo neatsilikti viena nuo kitos, kuomet auditorijai pateikia svarbiausias naujienas.

Originalusis modelis parodo, jog auditorijos suvokimas apie tam tikrus realybės dalykus yra veikiamas „žiniasklaidos realybės“ ir „tikrosios realybės“, pastarąją auditorija vertina remdamasi savo tiesioginiais išpūdžiais, kitų žmonių nuomonėmis (vykstant diskusijoms). Modelyje atskleidžiama, kad lemiamas vis dėlto yra „žiniasklaidos realybės“, o ne „tikrosios realybės“ vaidmuo.

Modelyje pavaizduotas ir dienotvarkės teorijos teiginys, sakantis, kad žiniasklaidos dienotvarkę nustato tam tikri įtakingi asmenys (žurnalistai, politinės ryšių su visuomene struktūros) bei visuomeniniai reikalai (arba visuomeniniai interesai – pastarųjų žiniasklaida negali ignoruoti, priešingu atveju prieštarautų savo principams). Apie žiniasklaidos dienotvarkę nustatančius šaltinius – plačiau 2.3 skyriuje.

Antra vertus, originalusis modelis neatskleidžia teorijos minties, jog „reikalai, kuriems žiniasklaida skirs daugiausiai dėmesio, bus suvokti kaip svarbiausi“, jis labiau orientuotas į komunikacijos segmentų (žiniasklaida, auditorija ir kt.) tarpusavio sąveiką, paremtą dienotvarkės nustatymo teorijos teiginiais.

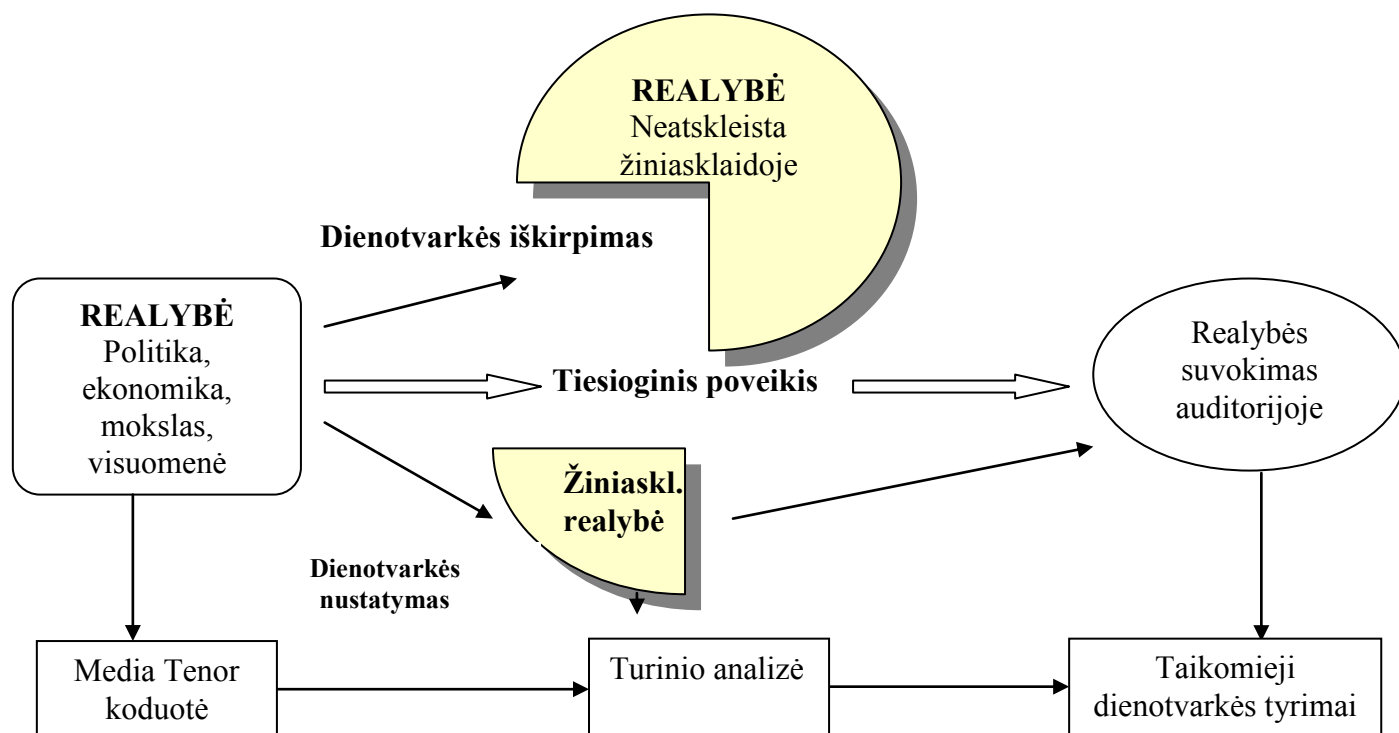
„Media Tenor“ institutas 2006 metais pristatė ir adaptuotą dienotvarkės nustatymo modelį. Kaip teigia patys instituto tyrėjai, adaptuotasis modelis suteikia unikalią galimybę suvokti žiniasklaidos mechanizmą. Anot jų, žiniasklaidos įtaka yra realizuojama būtent pasireiškiant dienotvarkės nustatymo „aplinkai“⁵⁰.

---

⁵⁰ Manage your reputation! 7th international agenda setting conference: network, share knowledge & best practice. 11th – 13th October, 2006, Bonn. Introduction presentation, ps. 7

Adaptuotasis modelis buvo sudarytas remiantis įvairių šaltinių empiriniais duomenimis, kuriuos surinko ir išanalizavo prof. D.Shaw⁵¹.

5 paveikslas. Adaptuotasis dienotvarkės nustatymo modelis pagal Media Tenor (iš: iš: Manage your reputation! 7th international agenda setting conference: network, share knowledge & best practice. 11th – 13th October, 2006, Bonn. Introduction presentation, ps. 7).

Adaptuotasis dienotvarkės nustatymo modelis sudarytas vykdant teorijos tyrimą, kuriuo siekta atsakyti į klausimą, kiek kartų tam tikras pranešimas turi pasirodyti spaudoje, kad auditorija jį pastebėtų ir įsidemėtų⁵².

Media Tenor institutas nepateikia oficialaus modelio komentaro, todėl jį paaiškinti galima remiantis teorijos teiginių atspindžių šiame modelyje interpretacija.

Modelis unikalus tuo, kad atskleidžia ne tik dienotvarkės teorijos aspektus, tačiau kartu parodo, kokiais metodais galima tuos konkrečius aspektus nagrinėti. Dėl šios priežasties modelį tikslinga vadinti „tyrimo modeliu“, mat jame labai aiškiai atskleidžiami dienotvarkės nustatymo tyrimo procesai. Media Tenor institute atliekami dienotvarkės tyrimai nagrinėja realybę pagal specialią Media Tenor metodologiją, kuri nėra oficialiai publikuojama. Modelis aiškiai iliustruoja, jog žiniasklaidos sukurta realybė tėra maža dalelytė visų įvykių, kurie atsitinka pasaulyje. Toji

⁵¹ SHAW, Donald. How to define awareness thresholds. Agenda setting theory. Iš: Workshops, ps. 46 [žiūrėta 2010.04.29]. Prieiga per internetą: < <http://www.agendasetting.com/as2006workshops.php>>

⁵² Ten pat, [žiūrėta 2010.04.29].

realybė nagrinėjama pasitelkus turinio analizės metodus. Tam, kad išsiaiškinti, kokią realybę mat ir kaip ją suvokia auditorija, adaptuotasis modelis siūlo naudoti taikomuosius dienotvarkės tyrimus. Modelyje nurodyti sąveikų ryšiai atskleidžia, jog dienotvarkės teorija turi būti analizuojama nuosekliai, t. y., neįvertinus realybės, sudėtinga analizuojant žiniasklaidos turinį padaryti teisingas išvadas. Taip pat sudėtinga įvertinti, kaip tam tikrą pranešimą suvokė auditorija, prieš tai neišnagrinėjus to pranešimo kiekybine ir kokybine turinio analize.

Iš esmės adaptuotasis modelis atspindi originaliajame modelyje iliustruotus dienotvarkės teorijos momentus, tačiau tam tikri aspektai itin akcentuojami. Kaip antai žiniasklaidos realybė – parodoma, jog joje telpa labai menka dalis visų įvykių.

Adaptuotasis modelis neparodo, kas nustato žiniasklaidos darbotvarkę.

Remiantis modelyje atskleidžiamais aspektais, galima daryti išvadą, jog jis aktualesnis dienotvarkės nustatymo teorijos tyrėjams, mokslininkams, taip pat žmonėms, kuriems aktualu savo profesinėje veikloje tinkamai pritaikyti dienotvarkės teorijos teiginius, tokiu būdu pasiekiant efektyvių rezultatų (pvz., prodiuseriams, redaktoriams, ryšių su visuomene agentūrų vadovams). Dienotvarkės teorijos išsamiam suvokimui labiau tinkamas originalusis modelis, kuris akcentuoja ir paaškina pagrindines teorijos mintis.

2.3 ŽINIASKLAIDOS DIENOTVARKĘ NUSTATANTYS ŠALTINIAI

Iš diferencijuoto dienotvarkės nustatymo modelio matyti, jog žiniasklaidos dienotvarkė nustato auditorijos dienotvarkę ir politinę dienotvarkę. Čia kyla klausimas: o kas gi nustato žiniasklaidos dienotvarkę? Pirmieji teorijos tyrėjai domėjosi, kas nustato auditorijos dienotvarkę, tačiau nenagrinėjo, kas lemia pačios žiniasklaidos dienotvarkę.

1980 – 1989 buvo atlikta nemažai empirinių tyrimų (literatūroje nurodoma, kad juos vykdė tokie komunikacijos tyrinėtojai kaip S. Gilbergas, C. H. Eyalas, M. McCombsas ir kt.) kurie atrado, jog žiniasklaidos darbotvarkę nustato nuomonių lyderiai, pvz., Amerikoje prezidentas yra žinių šaltinis numeris vienas. Kaip taikliai pastebi M. McCombsas⁵³, prezidento šuo gali tapti žinomas labiau nei bet kuris kitas prezidento administracijos darbuotojas.

Tačiau ne tik prezidentas daro įtaką žiniasklaidos dienotvarkei – pati žiniasklaida taip pat veikia prezidento dienotvarkę, taigi atsiranda abipusis ryšys.⁵⁴

Kaip jau minėta, prezidento vaidmuo lemiant, kokios naujienos ir kokių lygmeniu turi būti pateiktos auditorijai, nėra vienintelis. Labai daug kasdienių žinių yra paprasčiausiai sukuriamos ryšių su visuomene agentūrų, pateikiamos įvairių interesų grupių ir pan. (nepamirškime ir to, kad

⁵³ McCOMBS, Maxwell, News influence on our Pictures of the world. In: Byrant&Zillman. 1 sk., ps. 9

⁵⁴ McCOMBS, Maxwell. ps. 10

dar egzistuoja ir užsakomieji straipsniai).. Netgi tokie stambūs ir įtakingi JAV dienraščiai kaip „The New York Times“ arba „Washington Post“ pusę savo kasdienės informacijos surenka iš kitų spaudos leidinių, valstybinių informavimo agentūrų, interesų grupių, viešųjų ryšių ir spaudos agentūrų ir kt.

Žiniasklaida nėra veidrodis, kuris atspindi dienos įvykius. Egzistuoja ir tam tikri filtrai, kurie daro didelę įtaką nusprendžiant, kurią naujieną reiktų pateikti kaip svarbiausią. M. McCombsas⁵⁵ tokius filtrus tapatina su žurnalistikos kaip profesijos vertybėmis bei principais (pvz., profesionalumas, etika, atsakomybė ir pan.).

Anot M. McCombsas bei A. Reynolds⁵⁶, sukaupus pakankamai įrodymų apie tai, jog dienotvarkės nustatymas per žiniasklaidą veikia auditoriją, praėjusio amžiaus devintojo dešimtmečio pradžioje imta ieškoti atsakymo į klausimą, kas nustato pačios žiniasklaidos dienotvarkę. Iki tol žiniasklaidos dienotvarkė tyrimuose buvo laikoma nepriklausomu kintamuoju, tačiau pamažu paaiškėjo, kad vis dėlto žiniasklaidos dienotvarkė – priklausomas kintamasis.

Kalbant apie konkrečius žiniasklaidos dienotvarkę veikiančius šaltinius, M. McCombsas bei A. Reynolds mini pranešimus spaudai, spaudos konferencijas (kitais tariant, ryšių su visuomene priemonės). Ypatingai akcentuojamas terminas „*intermedia*“, šiame kontekste reiškiantis, jog pagrindinė, „vedančioji“ žiniasklaidos priemonė lemia kitų žiniasklaidos priemonių dienotvarkes. Pvz., JAV vienu tokiu „vedančiųjų“ laikytinas dienraštis „*New York Times*“. Pateikiamas pavyzdys, kaip kiti JAV dienraščiai 9 – o dešimtmečio pradžioje aprašinėjo aktualias problemas (pvz., narkotikų), tačiau jos tapo aktualios nacionaliniu mastu tik tuomet, kai pateko į pirmą „*New York Times*“ puslapį. Kitaip tariant, šis pavyzdys iliustruoja, kad nepopuliaraus, mažo tiražo laikraščio dienotvarkę dažniausiai nelems „vedančiojo“ dienraščio dienotvarkės. Vis dėlto ši išvada yra labiau hipotetinė, mat neaptikta tyrimų, kuriuose būtų nagrinėjama pvz. regioninio dienraščio įtaka „vedančiajam“ dienraščiui, todėl vienareikšmiškai sutikti su aukščiau nurodyta išvada nereikėtų.

M. McCombsas bei A. Reynolds taip pat akcentuoja žurnalistikos etikos principus, nusistovėjusias žurnalistikos kaip profesijos savybes, kaip viena iš dalykų, darančių įtaką žiniasklaidos dienotvarkėi (ko gero tuo norima pasakyti, kad vienos temos niekada nepateks (arba priešingai – pateks) į žiniasklaidos puslapius, nes yra neetiškos, antihumaniškos ir pan.).

Pirmieji dienotvarkės nustatymo tyrimai žiniasklaidoje atskleidė, kad žiniasklaida, nustatydamą savo dienotvarkę, ne visada gali pasirinkti, ką auditorijai pateikti ir ko – ne. Atsitinka dalykų, kurie yra absoliučiai nepriklausomi nei nuo visuomenės, nei nuo politikos ar kitų įtakingų grupių valios (pvz., stichinės nelaimės). Taigi lieka neatsakytas klausimas, koks yra pačios žiniasklaidos indėlis nustatant savo dienotvarkę ir kiek tam įtakos turi kiti veiksniai. Literatūroje

⁵⁵ McCOMBS, Maxwell. News influence on our Pictures of the world. In: Byrant&Zillman. 1 sk., ps. 11

⁵⁶ McCOMBS Maxwell, REYNOLDS, Amy. How the news shapes our civic agenda. Iš: Media effects; advances in theory and research. 2008, ps. 9

nepateikiama nei viena konkrečios masinės komunikacijos priemonės analizė, kuri galėtų bent iš dalies atsakyti į klausimą. Antra vertus, tokia analizę atlikti būtų labai sudėtinga, nes vargu ar kuri žiniasklaidos priemonė sutiktų atskleisti, kas ir koku mastu lemia jos dienotvarkę, labai tikėtina, kad paaiškėtų kompromituojančių faktų, kurie nepadarytų garbės žiniasklaidai kaip vienam iš demokratijos simbolių.

2.4 EMIGRACIJOS TEMA UŽSIENIO IR LIETUVOS ŽINIASKLAIDOJE

Pirmoje darbo dalyje buvo kalbama apie emigracijos reiškinį Lietuvoje, antroje dalyje aptarta žiniasklaidos poveiki teorija – dienotvarkės nustatymas. Šioje dalyje bus kalbama apie emigracijos temą Lietuvos ir pasaulio žiniasklaidoje dienotvarkės nustatymo kontekste, atliekama antrinių šaltinių (atliktų tyrimų) analizė.

Emigracijos tema nuolat nagrinėjama pasaulio žiniasklaidos puslapiuose. Tiesa, dažniausiai nagrinėjama ne emigracijos, o imigracijos tema, t.y., atvykėlių, apsigyvenusių svetimose šalyje.

Amerikiečiai mokslininkai Johanan Dunaway, Marisa A. Abrajano bei Regina P. Branton atliko tyrimą, nagrinėjantį teorinių žiniasklaidos poveikio efektų, dienotvarkės nustatymo bei visuomenės nuomonės sąsajas („Agenda setting, public opinion and the issue of immigration reform⁵⁷“). Buvo nagrinėjama meksikiečių imigracijos tema amerikiečių žiniasklaidoje 2006 metais. Analizei pasirinkti laikraščių straipsniai 12 – os mėnesių perspektyvoje (nuo 2006 metų sausio iki gruodžio). Minėtais metais Amerikoje buvo kilusi nemenka diskusija dėl imigracijos keliamų problemų (buvo rengiamas Imigracijos politikos reformos projektas), todėl daugybė su tuo susijusių straipsnių pasirodė pirmuosiuose laikraščių puslapiuose. Taip pat buvo analizuojami gyventojų apklausos imigracijos tema duomenys (toje pačioje laiko perspektyvoje, duomenys gauti iš *Gallup*). Gautus tyrimo duomenis mokslininkai pavadino „patvirtinančiais dienotvarkės nustatymo teorijos veikimą“.

Minėtame tyrime nustatyta, kad padidėjęs žiniasklaidos dėmesys privertė Amerikos visuomenę plačiau susipažinti su imigracijos problema ir suvokti, jog ji yra labai svarbi politikos dalis⁵⁸. Analizuojant dienotvarkės nustatymo principus bei visuomenės nuomonę, prieita tokia išvada. Kitaip tariant, politikai per žiniasklaidą, pasitelkę dienotvarkės nustatymo mechanizmą, *itikino* visuomenę, jog imigracija yra labai svarbi politikos dalis ir netgi problema, kurią būtina spręsti. Tai daug pasakantis faktas – žiniasklaidos dėka tam tikros jėgos (politinės, visuomeninės, korporacinės ir kt.) geba pasiekti visuomenę ir paveikti jos nuomonę taip, kad ji būtų/ nebūtų palanki (priklausomai nuo sprendžiamos problemos pobūdžio) tam tikro klausimo atžvilgiu.

⁵⁷ DUNAWAY, Johana, ABRAJANO Marisa A., BRANTON Regina P., Agenda setting, public opinion and the issue of immigration reform.[žiūrėta 2010.01.08].Prieiga per internetą:< http://dss.ucsd.edu/~mabrajan/page2/files/dunaway_etal.pdf>

⁵⁸ Ten pat, [žiūrėta 2010.01.08].

Svarbiausias tyrimo atradimas buvo tai, jog paaiškėjo, kad vietinės reikšmės problema gali tapti nacionalinio lygio per gana trumpą laiką ir padedant žiniasklaidai⁵⁹. Jei iki tam tikro laikotarpio imigrantai kėlė daug rūpesčių tik toms valstijoms, su kuriomis Meksika turi sienas, tai po centralizuoto problemos išviešinimo spaudoje toji problema tapo aktuali visiems JAV gyventojams.

Conny Roggerband ir Rens Vliegenthart, olandų tyrėjai, nagrinėjo emigrantų integracijos Olandijoje perspektyvą dešimties metų laikotarpyje (nuo 1995 iki 2004 m.). Buvo tiriamos emigrantų problemų aptarimas Olandijos parlamente ir spaudoje⁶⁰. Buvo analizuojami visi oficialūs parlamento dokumentai, pateikti nuo 1995 metų sausio iki 2004 metų galo. Imigracijos atspindžiui olandų žiniasklaidoje įvertinti, buvo analizuojami tuo pačiu laikotarpiu penkiuose skaitomiausiuose olandų leidiniuose pasirodę straipsniai minėta tema. Duomenys buvo pritaikomi penkiems iš anksto nustatytiems kontekstams: tarpkultūriniam, emancipacijos, apribojimo, persekiojimo, islamo kaip grėsmės. Kontekstų išskyrimas padėjo aiškiau rūšiuoti informaciją ir padaryti kiekybines išvadas. Paaiškėjo, kad olandų žiniasklaidos susidomėjimas imigrantais buvo tapatus politikų susidomėjimui. T. y., jei imigrantų tema atsidurdavo politikų dienotvarkėje, ji atsidurdavo ir žiniasklaidoje. Buvo formuojamas išimtinai neigiamas požiūris į emigrantus, kurių dauguma – iš islamistinių valstybių. Tai ryškiai pastebima po 2001 metų rugsėjo 11- os įvykių JAV, kuomet musulmonų teroristų užgrobti lėktuvai rėžėsi į Niujorko dangoraižius, nusinešdami šimtus gyvybių. Olandų žiniasklaida, kaip atskleidžia tyrimas, trukdo normaliai imigrantų integracijai, nes pasirodantys straipsniai, informacija turi praktiškai vien neigiamo pobūdžio atspindį. Taip pat tyrimas sukritikavo egzistuojant žiniasklaidos, kaip pliuralistinės erdvės, stereotipą. Atrasti priešingi dalykai – egzistuojantis atrankos mechanizmas (kaip vieną iš mechanizmų būtų galima įvardinti dienotvarkės nustatymą) neleidžia žiniasklaidoje pasirodyti įvairiapusėms nuomonėms. Pati žiniasklaida tarsi suformuoja vyraujančią nuomonę apie tam tikrą dalyką ir įtvirtina ją publikuodama tą nuomonę patvirtinančias žinias.

Dar viename tyrime, kurį atliko David Domke, Keley McCoy bei Marcos Torres⁶¹ bandoma susieti žiniasklaidos naujienų apie imigraciją įtaką ne tik visuomenės nuomonei, tačiau taip pat stereotipams apie rasę, etniškumą ir pan. Mokslininkai į tyrimą įtraukė 172 pirmosios studijų pakopos studentus, gyvenančius didmiestyje. Studentai turėjo įvertinti spaudos pranešimus apie imigraciją ir individualiai įvertinti, kokios problemos yra svarbiausios ir kaip jos atsispindi politinių kandidatų rinkimų kampanijose. Gauti duomenys buvo analizuojami remiantis studentų

⁵⁹ DUNAWAY, Johana, ABRAJANO Marisa A., BRANTON Regina P., Agenda setting, public opinion and the issue of immigration reform. [žiūrėta 2010.01.13]. Prieiga per internetą: < http://dss.ucsd.edu/~mabrajan/page2/files/dunaway_etal.pdf >

⁶⁰ ROGGERBAND Conny, VLIEGENTHART Rens. Divergent framing: the evolution of the public debate on migration and integration in the dutch parliament and media, 1995 – 2004“ [žiūrėta 2010.01.13], prieiga per internetą: < http://www.uni-kiel.de/psychologie/ispp/doc_upload/Roggerband_divergent_framing.pdf >

⁶¹ DOMKE David, MCCOY Keley, TORRES Marcos. News media, racial perceptions and political cognitions. Communication Research, 1999, 26, ps. 570

demografinėmis charakteristikomis, asmenine patirtimi. Paaiškėjo, kad tie studentai, kurie neturėjo iki tol tvirtos nuomonės apie imigraciją, buvo linkę labiau pasiduoti žiniasklaidos pranešamų naujienų įtakai ir pripažinti negatyvias naujienas, susijusias su imigracija, labiau nei pozityvias.

Apie lietuvių emigraciją užsienio žiniasklaidoje mokslinių tekstų neaptikta.

Remiantis aukščiau aprašytais tyrimais galima daryti išvadą, kad norint išsiaiškinti, kaip pateikiama e(i)migracijos tema dienotvarkės nustatymo požiūriu, metodologiškai svarbu atlikti žiniasklaidos turinio analizę bei remtis visuomenės nuomonės apklausų duomenimis. Svarbu dar ir tai, jog dalykai, kurie atsiduria politinėje dienotvarkėje, atsispindi ir žiniasklaidos dienotvarkėje, o per ją – visuomenės dienotvarkėje. Galima teigti, jog šiuo atveju politinė dienotvarkė veikia žiniasklaidos dienotvarkę kur kas labiau, nei žiniasklaidos – politinę.

Lietuvių spaudoje emigracija aptariama kaip vienas aktualių dalykų, dažnai minima ir nagrinėjama įvairaus pobūdžio straipsniuose. Išryškėja polinkis ankstesnių laikų emigraciją vertinti neutraliai arba teigiamai, o šiandieninę – daugiausia negatyviai. Apie emigraciją kalbama valstybiniu mastu, dažnai ją politizuojant⁶².

Kaip teigia R. Marcinkevičienė, emigracijos temos kontekstai spaudoje skyla į dvi dalis: tema nagrinėjama neutraliuose arba teigiamuose kontekstuose prieškario emigracijai aptarti, o štai šiuolaikinė emigracija aptariama su neigiama nuostata. Emigracija tapo tokia aktuali, jog netgi minima horoskopuose.

Apie emigraciją kalbama valstybiniu mastu, neretai politizuojant, paprastai emigracija suvokiama kaip grėsmė Lietuvai, tačiau išsamių, analitinių straipsnių šia tema pasigendama⁶³.

„Ekonominės migracijos reguliavimo strategijos efektyvumo vertinimo“ ataskaitoje teigiama, kad „žiniasklaida skiria vis daugiau dėmesio emigracijai: atsirado atskiros rubrikos, skirtos emigrantams, ir apie juos rašantys žurnalistai (pvz., „Lietuviai svetur“ portale *Delfi*, „Emigrantai“ portaluose *Alfa*, dienraštyje „Lietuvos rytas“).“⁶⁴. Ataskaitoje pabrėžiama, kad nors žiniasklaida ne visuomet laikytina patikimu duomenų šaltiniu, tačiau ji atspindi įvairias nuomones ir gali perteikti kontekstą detalesnei emigracijos temos nagrinėjimo analizei. Ataskaitoje taip pat minima, jog „žiniasklaidoje pasirodančios nuomonės reikšmingai formuoja tiek Lietuvoje, tiek užsienio lietuvių bendruomenėse egzistuojantį diskursą: įvaizdžius, būdingus apibendrinimus, prognozes ir pan.“ Tačiau ataskaitoje neanalizuojama, koku būdu vienokios ar kitokios naujienos apie emigrantus patenka į žiniasklaidą, kodėl būtent vienokios, o ne kitokios ir pan.

⁶² MARCINKEVIČIENĖ, Rūta. *Emigracija spaudoje: požiūrio atspindys ar formavimas*. Seminaras „Šiuolaikinė lietuvių emigracija: praradimai ir laimėjimai“. Vytauto Didžiojo universitetas, Kaunas, 2004.

⁶³ Ten pat, ps. 14

⁶⁴ BARCEVIČIUS Egidijus, VALIONYTĖ Dovilė, REPEČKAITĖ Daiva, MARTINAITIS Žilvinas, NEKROŠIS Vitalis. *Ekonominės migracijos reguliavimo strategijos efektyvumo įvertinimas*. I etapo galutinė ataskaita. 2008, Vilnius, ps. 15

Iki šiol apie spaudoje nagrinėjamą emigracijos problemą nebuvo skelbta jokių išsamių oficialių tyrimų, ši sritis dar mažai nagrinėta, todėl plačiau aptarti emigracijos atspindžius spaudoje yra sudėtinga.

3. ŽINIASKLAIDOS IR POLITINĖS DIENOTVARKIŲ EMIGRACIJOS ASPEKTU TARPUSAVIO RYŠYS

Šioje darbo dalyje iš pradžių pateikiama autorės atlikto tyrimo metodologija, vėliau pristatomi duomenys, gauti atlikus pasirinktų objektų analizę. Paskutiniame dalies skyriuje pateikiamas tyrimo apibendrinimas ir rezultatai.

3.1 TYRIMO APRAŠYMAS

Šiam tyrimui, kuriuo siekiama nustatyti, kaip emigracijos tema pateikiama žiniasklaidoje dienotvarkės nustatymo požiūriu (tyrimo tikslas), buvo pasirinkti du dienraščiai: „Lietuvos rytas“ bei „Verslo žinios“, taip pat internetinis naujienų portalas „delfi.lt“.

Tyrimo tikslo siekta atliekant emigracijos temos Lietuvos žiniasklaidoje turinio analizę bei emigracijos temos politiniuose tekstuose turinio analizę.

Tyrimo *imtį sudaro 240* dienraščių „Lietuvos rytas“ (120 numerių) bei „Verslo žinios“ (120 numerių) numerių, kurie buvo išspausdinti 2005 – 2009 metais, bei portalo „delfi.lt“ 120 dienų minėtų metų laikotarpyje (iš viso 360 numerių/ dienų). Straipsnių atranka imčiai buvo vykdoma remiantis R. D. Wimmerio turinio analizės rekomendacijomis⁶⁵.

Imtis sudaryta taip, jog kiekviena savaitės diena turėtų lygias galimybes į tą imtį patekti. Tai reiškia, jog iš konkrečių metų kiekvieno mėnesio pasirinkta po dvi dienas. Kiekvieniems metams tenka 24 dienos (anot R. Wimmerio, tokia imtis leidžia gan reprezentatyviai pažvelgti į nagrinėjamą temą). Šios atrenkamos laikantis principo, jog į imtį galėtų patekti vienodas skaičius visų 4 mėnesio savaitių bei vienodas skaičius visų savaitės dienų, kuomet spausdinamas laikraštis ar yra prieinamas internetinis portalas. Pvz., „Lietuvos rytas“ spausdinamas pirmadieniais – šeštadieniais imtinai. Į imtį patenka 6 pirmosios tam tikrų mėnesių savaitės (atsitiktine tvarka), 6 antrosios ir t.t. Šioms savaitėms paskirstomos dienos, t.y. pirmadienis, antradienis ir t.t. (žiūrėti į priedus). Tokiu būdu į imtį patenka 4 pirmadieniai, 4 antradieniai, 4 trečiadieniai ir t.t. „Verslo žinios“ spausdinamos pirmadieniais – penktadieniais imtinai, todėl šio dienraščio imtyje atsirado objektyvūs nukrypimai, tačiau turinio analizės imties reikalavimai išlaikyti kaip įmanoma tiksliau. Interneto svetainė „delfi.lt“, nors ir atnaujinama kiekvieną dieną, siekiant išlaikyti imčiai keliamus reikalavimus, nagrinėta atrenkant pirmadienio – šeštadienio dienas imtinai.

Straipsnių turinys buvo nagrinėjamas remiantis šiais *kriterijais (tyrimo kategorijomis)*:

---

⁶⁵ WIMMER, Roder. D. , DOMINICK, JOSEPH R., Content Analysis. Mass media research: an Introduction Wadsworth. 1997, ps. 111- 133

1. temos nagrinėjimo apimtis publikacijoje (ar konkretus straipsnis tik užsimena apie masinę emigraciją, ar šis reiškinys nagrinėjamas kaip pagrindinė teksto tema);
2. rėmimasis politiniu šaltiniu;
3. vieta, skiriama laikraštyje ar interneto portale tekstui, kuomet emigracijos tema yra pagrindinė jame.

Straipsniams apie masinę emigraciją buvo priskirti tie tekstai, kuriuose minimos įvairios žodžio „emigracija“ gramatinės formos: emigruoti, emigrantas, emigravo ir pan.

Straipsniai ir kiti tekstai (pranešimai spaudai, ataskaitos ir pan.) buvo nagrinėjami remiantis kiekybine turinio analize su kokybinės analizės elementais.

Atspindėti tai, kas vyko politinėje dienotvarkėje emigracijos klausimu 2005 – 2009 metais, pasirinkta ištirti oficialios Seimo internetinės svetainės *www.lrs.lt* turinį, taip pat šalies Vyriausybės svetainės *www.lrvk.lt* turinį. Kadangi žiniasklaidos tekstuose itin dažnai minima ekonominė, taip pat „proto nutekėjimų“ emigracija, pasirinkta išnagrinėti Socialinių reikalų ir darbo apsaugos bei Švietimo ir mokslo ministerijų internetiniuose puslapiuose pateikiamą informaciją minėtu laikotarpiu.

Nagrinėjami visi išplatinti tekstai (pranešimai spaudai, pranešimai iš konferencijų, rezoliucijos). Analizuojami tik tie tekstai, kurių pirminis informacijos šaltinis yra politinis elementas (t.y., kuriuos išplatino būtent politinės struktūros ar institucijos, turinčios politinį statusą ir esančios atskaitingos Seimui ar Vyriausybei (pvz., Pasaulio lietuvių bendruomenės Seimas), o ne joms pavaldžios visuomeninės ar kitos paskirties organizacijos).

Rasti tekstai nagrinėjami remiantis šiais kriterijais (turinio analizės kategorijomis):

1. kas yra teksto pranešėjas;
2. ar emigracija yra pagrindinė tokio pranešimo tema;
3. jei pranešama apie konkrečius veiksmus, kuriais norima išspręsti emigracijos problemą politiniais būdais, kokie jie (pvz., įstatymai, strategijos, rezoliucijos ir kt.).

Nagrinėti plačiau, kokį emigracijos turinį praneša politiniai šaltiniai, nėra tikslinga, mat ji (emigracija) visur aptariama kaip problema vienokiuose ar kitokiuose kontekstuose. Šiam tyrimui šie kontekstai nėra svarbūs, mat dienotvarkės nustatymui, remiantis diferencijuotu dienotvarkės nustatymo modeliu, svarbu ne pranešimų turinys, o tai, kiek tų pranešimų tam tikra tema (šiuo atveju kiek politinių šaltinių skelbiamų žinių, kalbančių apie emigraciją) geba pakliūti į žiniasklaidos dienotvarkę.

3.2 DIENRAŠČIO „LIETUVOS RYTAS“ PUBLIKACIJŲ TYRIMAS

Lietuvos rytas” – nacionalinis nepriklausomas šalies dienraštis, leidžiamas nuo 1990 sausio 1 dienos Vilniuje. Įsteigė ir leidžia UAB „Lietuvos rytas“. Vyr. Redaktorius G. Vainauskas. Šis laikraštis pasirinktas dėl to, jog yra didžiausias universalus nacionalinis laikraštis, skirtas įvairaus amžiaus, išsilavinimo ir socialinio sluoksnio auditorijai.

2005 – 2009 metais dienraštyje „Lietuvos rytas“ pasirinktos imties ribose rastos 49 publikacijos emigracijos tema. Tai matyti lentelėje nr.

5 Lentelė nr. Dienraščio „Lietuvos rytas“ analizės kategorijų absoliutieji dažniai

<i>Matai / Kategorijos</i>	<i>Straipsnių skaičius</i>	<i>Pagrindinė tema</i>	<i>Remiamasi politiniais šaltiniais</i>	<i>Svarbiausia vieta laikraštyje</i>
2005 m.	8	3	1	3
2006 m.	13	5	2	3
2007 m.	16	6	2	4
2008 m.	8	5	2	1
2009 m.	4	1	1	0
Iš viso:	49	20	8	11

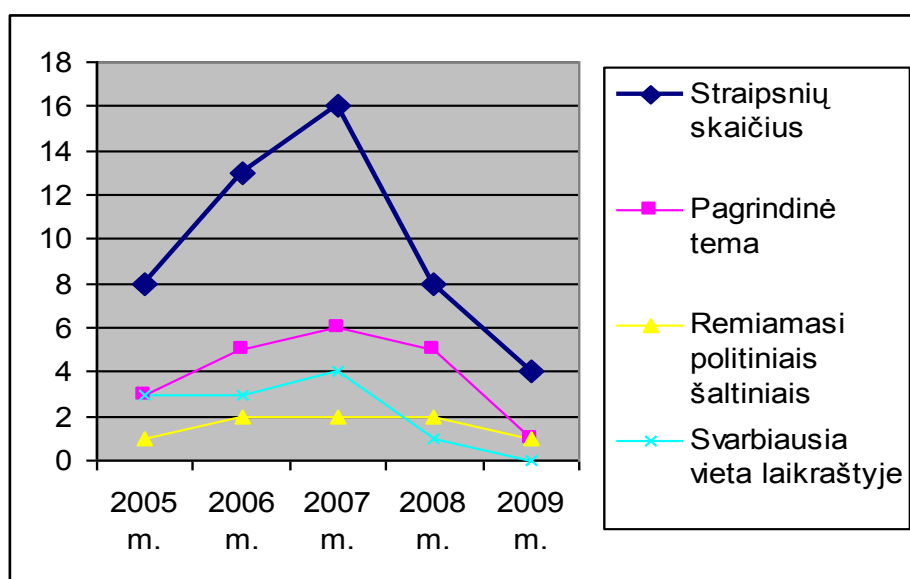
Iš lentelės matyti, jog daugiausiai publikacijų emigracijos tema pasirodė 2007 metais, būtent tada aptariama tema pasiekė savo „zenitą“ dienraštyje. Iki tol emigracijos temos aptarimo laikraštyje dažnumas sparčiai augo, tačiau nuo 2007 metų, lyginant tarpusavyje 2008 ir 2009 metus, skaičius kasmet ėmė dvigubai mažėti. Tai gan neįprasta turint omeny 2008 metų gale prasidėjusią pasaulinę krizę, kuomet emigracija bent jau teoriškai galėjo būti viena didžiausių grėsmių Lietuvai. 2007 – ieji pirmavo ir emigracijos, kaip pagrindinės temos pateikimo straipsnyje, ir svarbiausios vietos laikraštyje kategorijose.

Lentelėje atsispindi, jog straipsniai emigracijos tema, spausdinti dienraštyje „Lietuvos rytas“ 2005 – 2009 metais, nebuvo linkę remtis politiniais šaltiniais (tik 8 straipsniai iš 49 juos minėjo, o tai sudaro 16.62 % visų publikacijų). Pastarieji dažniausiai buvo cituojami 2008 ir 2009 metais (paveikslas nr.), o kaip pagrindinė tema straipsnyje ji dažniausiai nagrinėjama 2008 – aisiais.

Grafiškai pasirinktų kategorijų kitimas dienraščio kontekste pavaizduotas diagramoje nr. 1. Iš jos matyti, jog 2007 metais publikacijos emigracijos tema pirmavo visose kategorijose, nuo 2005 metų stebint, kaip jau minėta, augimą, o vėliau – staigų kritimą.

2005 metais straipsniuose apie emigraciją minimi tokie politiniai šaltiniai, kaip tuometis premjeras Algirdas Brazauskas. Apkritai straipsnių turinys remiasi negatyvia nuostata emigracijos ir su ja susijusių problemų atžvilgiu. Pvz., 2005 05 11 straipsnyje „Naujuosius išėivius nuo tėvynės stumia ir valdžia“⁶⁶ rašoma: „mes <emigrantai> norėtume žinoti, kad esame tėvynėje reikalingi. Gerbkite mus ir padėkite mums“. Publikacijų antraštės, tokios kaip „ Naujuosius išėivius nuo tėvynės stumia ir valdžia“ ar „Sugrįžtančius iš emigracijos airius jų tėvynėje languose pasitinka degančios žvakutės, o lietuvius – mokesčių inspektorai“, negatyvią nuostatą dar labiau sutvirtina.

1 diagrama. Analizės kategorijų dinamika dienraštyje „Lietuvos rytas“

2006 metais „Lietuvos ryto“ dienraštyje dauguma publikacijų taip pat pabrėžia emigracijos negatyvumą, pvz. „Apie grėsmes Lietuvai užsimenama kone kasdien“, „Izraelyje naujakurių šeima patyrė karčią emigrantų dalią“, nevengiama net sarkastiškų pavadinimų, nurodančių absurdišką intelektualų, priverstų emigruoti, padėti, kaip antai: „Rašytoja svetur tikisi tapti valytoja“. Tarp politinių šaltinių minimi Seimas, Vyriausybė.

2007 – aisiais taip pat nevengiama negatyvių emigracijos aspektų, pabrėžiamų straipsnių pavadinimuose (pvz., „Airijos lietuviams – antausis iš tėvynės“), cituojami pavieniai politikai (pvz., Aloyzas Sakalas).

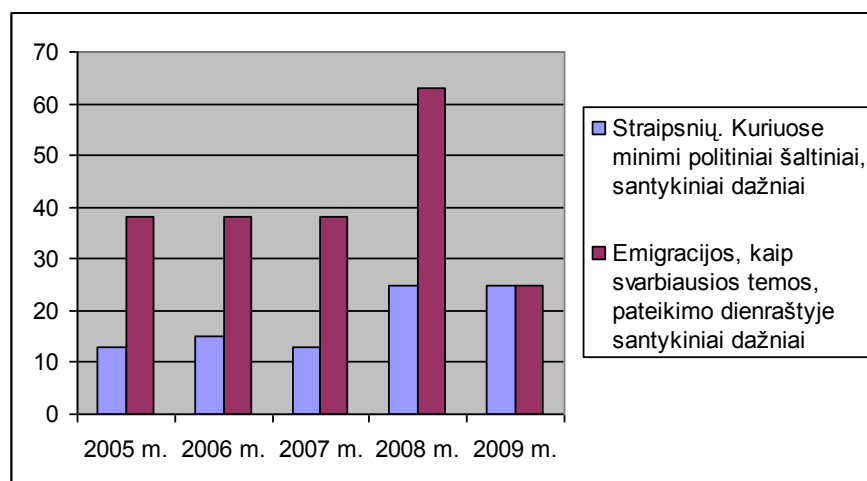
2008 ir 2009 metai straipsnių turiniu iš esmės menkai skiriasi nuo anksčiau aptartų, išlaikoma ta pati negatyvi nuostata, pvz., 2008 07 01 spausdinamame straipsnyje „Mažesnė emigracija dar

⁶⁶ VYŠNIAUSKAITĖ, Birutė. Naujuosius išėivius nuo tėvynės stumia ir valdžia. Lietuvos rytas. Aktualijos. Nr. 108, 2005.05.11, ps. 2

nedžiugins“⁶⁷ rašoma: „kasmet išvažiuoja tiek žmonių, kiek jų gyvena nedideliame miestelyje.“ Cituojami Seimo nariai, pavieniai politikai (pvz., Irena Degutienė), remiamasi Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos informacija.

Antroje diagramoje pateikiami santykiniai dažniai dviejų kategorijų – „politinių šaltinių minėjimo“ bei „emigracijos, kaip svarbiausios temos straipsnyje pateikimo“. Iš antros diagramos matyti, jog nepaisant to, kad 2007 – aisiais straipsnių emigracijos tema buvo daugiausiai, jie mažiausiai buvo įtakoti politinių šaltinių. Galima daryti išvadą, jog kuo mažiau apie emigraciją kalbėjo politikai, tuo daugiau straipsnių šia tema buvo spausdinama, tačiau kai politiniai šaltiniai imti cituoti dažniau, emigracijos tema imta aptarinėti rečiau. Kitaip tariant – kuo garsiau politikai kalba apie emigraciją, tuo mažiau apie ją rašo spauda.

2 diagrama. Straipsnių, kuriuose minimi politiniai šaltiniai bei emigracijos, kaip pagrindinės temos pateikimo dienraštyje „Lietuvos rytas“ santykiniai dažniai.

Galima teigti, jog kol politikai nekalba daug ir garsiai apie tam tikrą problemą, žiniasklaida mielai ją aptarinėja pakišdama nuomonę, kad „valdžiai tai nerūpi“, tačiau vos valdžia pradeda skirti problemai išskirtinį dėmesį, žiniasklaida ima ieškoti temos, į kurią tas dėmesys dar nebuvo pakankamai atkreiptas. Bet kuriuo atveju tokios išvados tėra hipotetinės dienotvarkės nustatymo požiūriu, mat vieno žiniasklaidos šaltinio turinio analizė neatskleidžia žiniasklaidos ir politinės dienotvarkių tarpusavio sąveikos.

⁶⁷ ŽURAUSKAITĖ, Aida. Mažesnė emigracija dar nedžiugins. Lietuvos rytas. Ekonomika. Nr. 147, 2008 07 01, ps. 15

3.3 DIENRAŠČIO „VERSLO ŽINIOS“ PUBLIKACIJŲ TYRIMAS

Dienraštis „Verslo žinios“ Lietuvoje leidžiamas nuo 1999 metų, vyriausiasis redaktorius Rolandas Barysas. Laikraščio numeriai pasirodo pirmadienio – penktadienio dienomis imtinai. Pagrindinės laikraščio temos – ūkis, rinka, finansai, ekonomika, darbo jėga bei jos tendencijos ir pan.

2005 – 2009 metais dienraštyje „Verslo žiniose“ pasirinktos imties ribose rastos 27 publikacijos emigracijos tema. Tai matyti lentelėje nr.6. Lyginant su „Lietuvos rytu“, publikacijų skaičius tuo pačiu laikotarpiu beveik dvigubai mažesnis, nors atsižvelgiant į paties laikraščio „Verslo žinios“ specifiką, atrodytų, rengėjai turėtų būti suinteresuoti kalbėti apie emigraciją, ypač darbo jėgos, jei tai iš tiesų aktualu rinkai. Galima daryti hipotetinę išvadą, jog dienraštis „Lietuvos rytas“ nėra ribojamas konkrečios specifikos, todėl emigracijos temą gali nagrinėti įvairiuose kontekstuose, ne tik ekonominiame, galbūt todėl ir publikacijų jame daugiau.

6 Lentelė. Dienraščio „Verslo žinios“ analizės kategorijų absoliutieji dažniai

<i>Matai / Kategorijos</i>	<i>Straipsnių skaičius</i>	<i>Pagrindinė tema</i>	<i>Remiamasi politiniais šaltiniais</i>	<i>Svarbiausia vieta laikraštyje</i>
2005 m.	4	0	1	0
2006 m.	13	3	5	1
2007 m.	7	0	2	0
2008 m.	2	1	0	0
2009 m.	1	1	0	0
Iš viso:	27	5	8	1

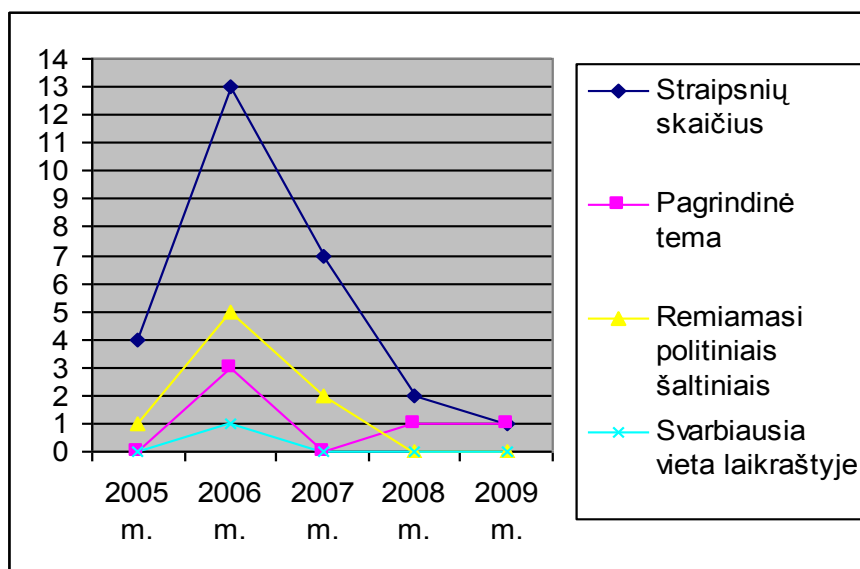
Iš lentelės duomenų matyti, jog daugiausia straipsnių buvo spausdinama 2006 metais, o po 2007 metų emigracijos tema publikacijoje staigiai sumažėjo. Situacija labai panaši į „Lietuvos ryto“ atvejį, tik „Lietuvos ryte“ straipsnių apie emigraciją „zenitas“ buvo pasiektas 2007 metais, o „Verslo žiniose“ – 2006 metais. 2008 ir 2009 metais skaičiai net po keletą kartų sumažėjo.

Diagramoje nr. 3 matyti, jog nuo 2008 metų politiniai šaltiniai straipsniuose apie emigraciją dienraštyje „Verslo žinios“ neminimi, tačiau emigracijos, kaip pagrindinės temos nagrinėjimo publikacijose rodiklis žymiai išauga.

Įdomu tai, jog galima stebėti tendenciją – kuo dažniau minimi politiniai šaltiniai (2006 m. ir 2007 m.), tuo mažiau skiriama dėmesio straipsniams apie emigraciją vietos laikraštyje atžvilgiu. Tai

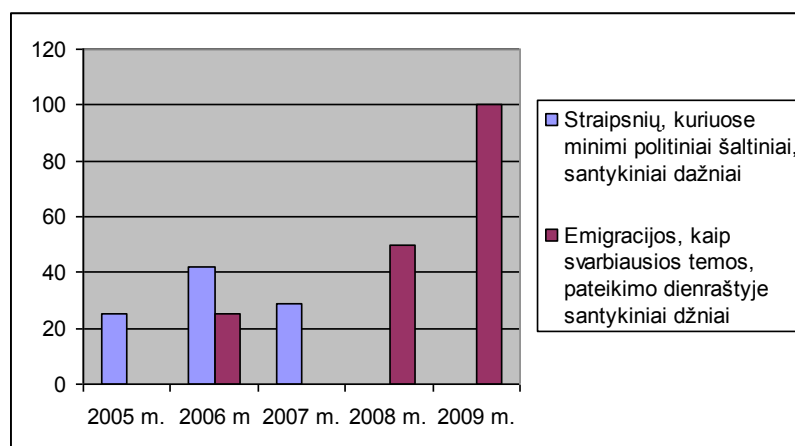
gali lemti laikraščio noras nebūti apkaltintam politiškumu, vienos ar kitos politinės jėgos palaikymu. Visai realu, kad svarbios temos nustūmimas gilyn (vietos prasme) aukojamas dėl dienraščio reputacijos išsaugojimo. Vis dėlto tvirtai remtis šia išvada negalima, reiktų atskiro tyrimo tam patvirtinti.

3 diagrama. Analizės kategorijų dinamika dienraštyje „Verslo žinios“

Dienraštis „Verslo žinios“ apskritai nebuvo linkęs akcentuoti emigracijos problemos pirmame puslapyje. Daugelyje publikacijų emigracija net nėra pagrindinė teksto tema.

4 diagrama. Straipsnių, kuriuose minimi politiniai šaltiniai bei emigracijos, kaip pagrindinės temos pateikimo dienraštyje „Verslo žinios“ santykiniai dažniai.

Iš diagramos nr.4 matyti dar vienas dalykas – straipsniai, kuriuose buvo cituojami politiniai šaltiniai, emigracijos temos nenagrinėjo kaip pagrindinės tekste, kai tuo tarpu politinių šaltinių

neminint emigracija publikacijose pradėta aprašinėti išsamiai ir analitiškai. Tai gali lemti jau aukščiau išvardintos priežastys.

Dažniausiai emigracija dienraštyje „Verslo žinios“ buvo aprašinėjama ekonominių problemų kontekste, formuojami aktualūs su tema susiję klausimai, pvz., 2008 10 23 straipsnyje „Dėl darbuotojų ašarų nebelaisto“⁶⁸ rašoma: „Ar lėtėjant ekonomikai Vakarų Europoje ir Skandinavijoje į Lietuvą grįš emigrantai? Kaip manote, kokia jų dalis parvažiuos ir kaip tai paveiks mūsų darbo rinką?“. Kaip matyti iš citatos, emigrantų sugrįžimas į Lietuvą ekonominiu sunkmečiu suvokiamas kaip grėsmė Lietuvai. 2006 metais vyravo priešingos nuomonės, pvz.: „Seimo pirmininko pavaduotojo nuomone, tik dėl mažų atlyginimų šiandien šalyje stinga specialistų, kuriamas Lietuvos, kaip pigios darbo jėgos, įvaizdis, ir skatinama emigracija“. Kaip matyti iš citatų, nuo 2006 metų iki 2009 m. radikaliai pasikeitė požiūris į emigraciją ir emigrantus. Prieš tai reiškinys laikytas problema darbo jėgos trūkumo, „protų nutekėjimo“, įvaizdžio kontekste, o vėliau – grėsmės Lietuvos finansų sektoriui kontekste.

Straipsnių pavadinimai „Verslo žiniose“ apskritai akcentuoja darbo jėgos migraciją, kaip antai: „Algos didyn – darbuotojų mažyn“⁶⁹, „Personalo stygius didina darbdavių atlaidumą“⁷⁰ ir pan. iki 2008 metų pasaulio finansų krizės, o vėliau, nuo 2008 vidurio, straipsnių pavadinimuose apie darbo jėgos migraciją kalbama kitaip, išreiškiamas kitas požiūris: „Dėl darbuotojų jau ašarų nebelaisto“⁷¹.

3.4 INTERNETINIO PORTALO „DELFI.LT“ PUBLIKACIJŲ TYRIMAS

Interneto portalas „delfi.lt“ yra viena didžiausių Lietuvoje elektroninės žiniasklaidos priemonių. Veikia nuo 2000 m. vasario mėn. 3 d. Portalas priklauso Estijos bendrovei „Express Group“.

Prieš analizuojant reikėtų pabrėžti, jog tyrime laikoma, kad svarbiausia vieta portale buvo skirta toms publikacijoms, kurios buvo rodomos rubrikoje „Dienos naujienos“. Kitose rubrikose rodomos publikacijos tomis dienomis buvo „antrinėse“ skiltyse, t.y., atsivertus tinklalapį, jos iškart nebuvo matomos pradiniame puslapyje.

Iš lentelės duomenų matyti, jog internetinėje svetainėje „delfi.lt“ straipsnių apie emigraciją 2005 – 2009 metų laikotarpyje nuolat daugėjo, priešingai nei laikraščiuose „Lietuvos rytas“ ir „Verslo žinios“. Didėjimo perspektyva gerai matoma 5 – oje diagramoje.

⁶⁸ RANONYTĖ, Agnė. Dėl darbuotojų ašarų jau nebelaisto. Verslo žinios. Kiti. Nr. 202, 2008 10 28, ps. 14

⁶⁹ VERBIENĖ, Irma. Algos didyn – darbuotojų mažyn. Verslo žinios. Dienos tema. Nr. 157 (2006 08 16), ps. 2

Negalvok apie problemą, ir ji nerūpės. Verslo žinios. Nuomonės. Nr. 176 (2006 09 12), ps. 12

⁷⁰ GILIENĖ, Laura. Personalo stygius didina darbdavių atlaidumą. Verslo žinios. Nuomonės, Nr. 238 92006 12 08), ps.

11 RYTKAUSKAITĖ, Rima. Būsimų ES naujokų piliečiai – darbo rinkos lopai. Verslo žinios. Mano verslas. Nr. 238 (2006 12 08), ps. 13

⁷¹ RANONYTĖ, Agnė. Dėl darbuotojų jau ašarų nebelaisto. Verslo žinios. Kiti. Nr. 202, ps. 14

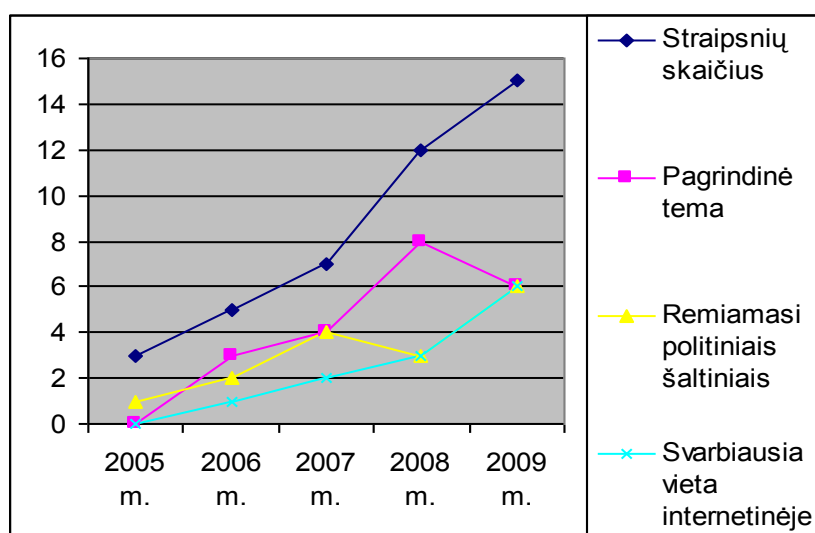

Apskritai visos nagrinėjamos kategorijos internetinės svetainės „delfi.lt“ atveju įgavo tendenciją didėti. Politiniai šaltiniai portalo publikacijose buvo minimi nuolat, emigracijos, kaip svarbiausios temos pateikimo mastai palaipsniui taip pat vis didėjo (panašiai kaip laikraščio „Verslo žinios“ atveju, tačiau priešingai dienraščiui „Lietuvos rytas“).

7 Lentelė nr. Internetinės svetainės „delfi.lt“ analizės kategorijų absoliutieji dažniai

<i>Matai / Kategorijos</i>	<i>Straipsnių skaičius</i>	<i>Pagrindinė tema</i>	<i>Remiamasi politiniais šaltiniais</i>	<i>Svarbiausia vieta internetinėje svetainėje</i>
2005 m.	3	0	1	0
2006 m.	5	3	2	1
2007 m.	7	4	4	2
2008 m.	12	8	3	3
2009 m.	15	6	6	6
Iš viso:	42	21	16	12

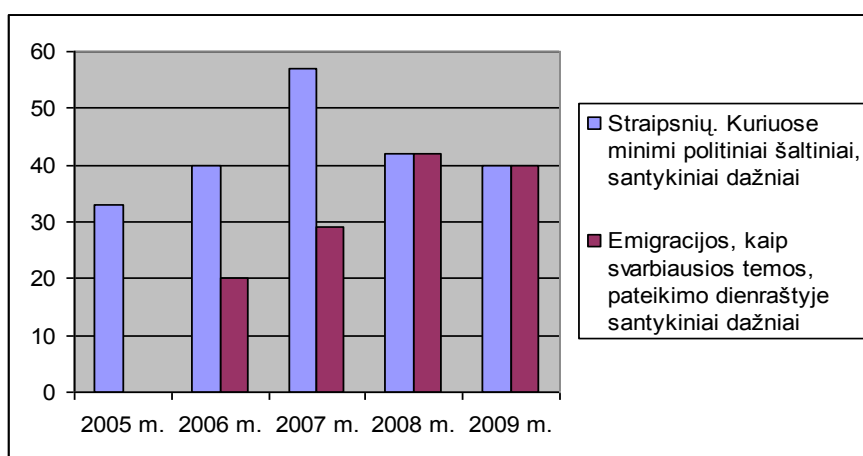
5 diagrama. Analizės kategorijų dinamika interneto svetainėje „delfi.lt“

Iš 5 – os diagramos. matyti, jog 2008 m ir 2009 m. straipsnių, kuriuose minimi politiniai šaltiniai bei emigracijos temos pateikimo svarbiausioje portalo vietoje santykiniai dažniai sutampa. Galima daryti prielaidą, jog temos, kurios aktualios politinėje dienotvarkėje, vienodai aktualios yra ir žiniasklaidai (delfi.lt atveju).

Internetinėje svetainėje „delfi.lt“ emigracija nagrinėjama gan analitiškai ir išsamiai net pusėje visų publikacijų, keliami reikšmingi su tema susiję klausimai, pvz.: „Skubiausias ir svarbiausias Lietuvos valdžios ir visuomenės rūpestis turėtų būti ne parsivilioti atgal kelis ar kelias dešimtis emigrantų, o sukurti tokias sąlygas čia, Lietuvoje, kad niekas nenorėtų jos palikti, kad lietuviai Lietuvoje gyventų, dirbtų, gimdytų ne po pusę ar pusantro vaikelio, o tiek, kiek reikia gyvenimo pilnatvei...“⁷².

6 diagrama. Straipsnių, kuriuose minimi politiniai šaltiniai bei emigracijos, kaip pagrindinės temos pateikimo dienraštyje „Verslo žinios“ santykiniai dažniai.

Lyginant 2005 ir 2009 metus, matyti panašios tendencijos (priešingai, nei spausdintinės žiniasklaidos tekstuose). Tą iliustruoja straipsnių pavadinimai: „Didėjantys atlyginimai neapsaugo nuo vairuotojų emigracijos“⁷³ (2006 m.), „Dėl emigracijos ir mažo gimstamumo sparčiai mažėja Lietuvos gyventojų“ (2007 m.), „Sunkmetis žada naują emigracijos bangą“⁷⁴ (2009 m.).

3.5 POLITINIŲ INSTITUCIJŲ PUBLIKACIJŲ TYRIMAS

Politiniai pranešimų dinamika emigracijos klausimu panaši į spausdintinės žiniasklaidos – „Lietuvos rytas“ ir „Verslo žinios“ – atvejus. Tai matyti lentelėje apačioje bei 7 – oje diagramoje.

Iš viso per 2005 – 2009 metų laikotarpį pasirodė 49 pranešimai emigracijos tema – kaip ir „Lietuvos ryto“ atveju. Pastebimas didžiulis išaugimas 2006 metais, ir staigus kritimas po 2007 – ūjų. Tai galima paaiškinti susiklosčiusia sunkia ekonomine situacija, kuomet galimai valstybei buvo

⁷² LAUČIŪTĖ, Jūratė, J. Laučiūtė: lietuviais norime mes būt...“. Žinios. Nuomonių ringas. 2007 06 29. [žiūrėta: 2010 04 01] Prieiga per internetą [<http://www.delfi.lt/archive/article.php?id=13646227>]

⁷³ LUKAITYTĖ, Rasa. Didėjantys atlyginimai neapsaugo nuo vairuotojų emigracijos. Žinios. Verslas. Transportas. 2006 06 19. [žiūrėta 2010 04 01]. Prieiga per internetą: <<http://www.delfi.lt/archive/article.php?id=9908010>>

⁷⁴ DIGRYTĖ, Eglė. Sunkmetis žada naują emigracijos bangą. Dienos naujienos. Lietuviai svetur. 2009 05 22. [žiūrėta 2010 05 01] Prieiga per internetą: < <http://www.delfi.lt/archive/article.php?id=22287034> >

naudinga apie emigraciją nekalbėti, nes netekę darbo svetur emigrantai gali dairytis atgal į tėvynę, o jiems grįžus reiktų spręsti opias pašalpy, kitų finansinių ir socialinių sunkumų problemas. Gali būti, jog toks staigus atsitraukimas nuo emigracijos temos yra sąmoningas, apgalvotas ir tikslingas.

8 Lentelė. Politinių institucijų pateiktų pranešimų apie emigraciją absoliutieji dažniai

<i>Matai / Kategorijos</i>	<i>Straipsnių skaičius</i>
2005 m.	7
2006 m.	20
2007 m.	15
2008 m.	6
2009 m.	1
Iš viso:	49

Ši teiginį galima pagrįsti lyginant 2006 – 2007 metų situaciją, kuomet kylant ekonomikai ėmė trukti darbo jėgos, nes nemaža dalis jaunų ir darbingų asmenų išvyko „ieškoti laimės“ į užsienį. Tuo metu kalbėti apie emigraciją valstybei, įmanoma, buvo naudinga (stiprinant veiklios, besirūpinančios „visų mūsų“ – valstybės gerove – įvaizdį) ir reikalinga (siekiant stabdyti ūkio augimą mažinančius veiksnius, šiuo atveju – emigraciją).

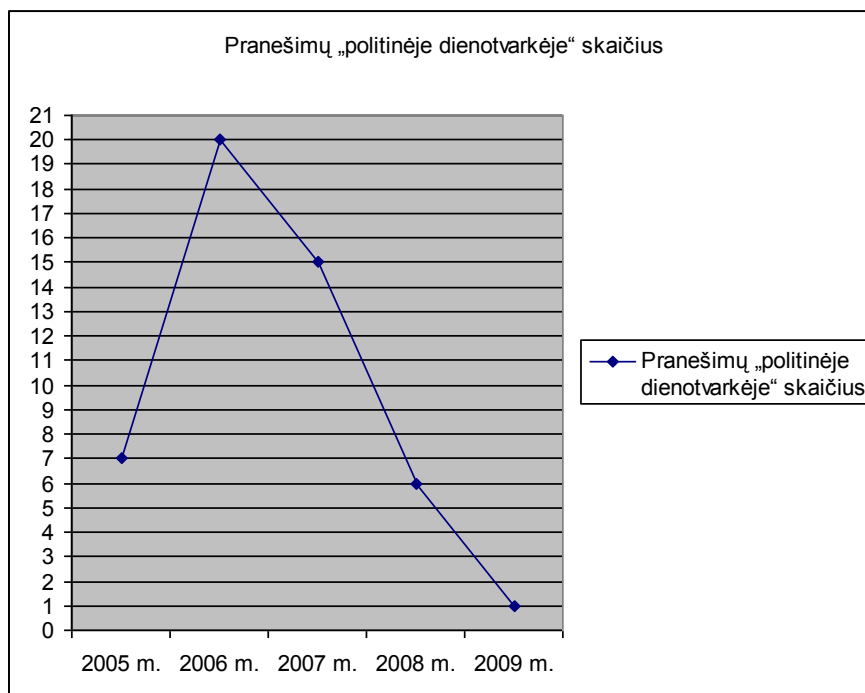
Per 2005 – 2009 metų laikotarpį buvo priimtoms 2 rezoliucijos, parengta 1 strategija emigracijos klausimu, suengta viena konferencija Seime. Pastarajai tyrime reiktų skirti didesnę dėmesį.

2006 kovo 17 dieną Seime įvyko konferencija „Emigracija iš Lietuvos: padėtis, problemos, galimi sprendimo būdai“⁷⁵. Svarbu tai, kad konferencija įvyko Lietuvos Seime, joje dalyvavo nemažai politikų (L. Mogenienė, A. Paleckis, tuometis Seimo pirmininkas A. Paulauskas, P. Auštrevičius) visuomenės interesą atstovaujančių žmonių (A. Sipavičienė, Tarptautinės migracijos organizacijos Vilniaus biuro vadovė, M. Adomėnas, Pilietinės visuomenės instituto atstovas, E. Barcevičius, Viešosios politikos ir vadybos instituto atstovas ir kt.) tai rodo, jog emigracijos tema tampa oficialia politinės dienotvarkės dalimi. Konferencijoje emigracija pristatoma labai plačiai, nušviečiami jos mastai, keliamos problemos ir pasekmės, pristatomi atlikti tyrimai, statistiniai duomenys. Renginys suorganizuotas Žmogaus teisių komiteto bei Valstiečių liaudininkų frakcijos narės politikės L. Mogenienės iniciatyva. Konferencija svarbi ir tuo, jog remiantis jos dalyvių pranešimais, pasiūlymais, pasisakymais buvo parengta rezoliucija. Svarbu dar

⁷⁵ Emigracija iš Lietuvos: padėtis, problemos, galimi sprendimo būdai. Konferencijos stenograma. 2006.03.17. [žiūrėta 2010.03.17] Prieiga per internetą: <http://www3.lrs.lt/pls/inter/lrs_search.search?p_q=emigracija&p_rc=10&p_ro=71&p_st=1&p_kalb_id=1&p_sl=1>

ir tai, jog iš esmės surengti tokią konferenciją, arba, kitaip tariant, įtraukti į politinę dienotvarkę emigracijos problemą kaip vieną aktualiausių Lietuvos problemų, iniciatyvos ėmėsi politikos atstovė (L. Mogenienė su dar keliais bendraminčiais).

7 diagrama. Pranešimų politinėje dienotvarkėje skaičius

Konferencija reikšminga tuo, jog buvo priimta rezoliucija „Dėl nuoseklios valstybės politikos emigracijos procesams valdyti“. Rezoliucijoje pateikiami konkretūs pasiūlymai, kaip valdyti emigraciją, tačiau šiame kontekste jie nėra itin aktualūs, svarbu tai, jog emigracijos problema atkeliauja į politikos dienotvarkę plačiu mastu – į ją atkreipiamas ne tik Seimo narių, tačiau apskritai politinių partijų, Vyriausybės, Prezidento dėmesys. Galima tvirtinti, jog nuo 2006 kovo 17 dienos emigracija tampa svarbiu politinės dienotvarkės elementu (iki tol panašaus masto renginių, o juo labiau teisėtomis politinėmis priemonėmis (t. y., rezoliucija) atkreipiančių politikos dėmesį į emigracijos problemą, nebuvo).

Dar viena rezoliucija buvo priimta Pasaulio lietuvių bendruomenės XII Seimo. Ji priimta tais pačiais 2006 metais, kuomet Seime buvo rengta aukščiau aprašyta konferencija. Beje, šį Seimą galima vadinti ne tik Lietuvos politinės dienotvarkės nariu, bet ir visuomenės dienotvarkės dalimi. 2006 08 09 PLB XII priėmė rezoliuciją „dėl masinės emigracijos iš Lietuvos sustabdymo“⁷⁶. Rezoliucijoje rašoma: „Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Seimas: *reiškia susirūpinimą jaunimo ir*

⁷⁶ PLB XII Seimo rezoliucija dėl masinės emigracijos iš Lietuvos sustabdymo. PLB Seimai (IX – XIII). PLB XII Seimas. Vilnius. 2006 08 09. [žiūrėta 2010 04 26]. Prieiga per internetą: <http://www3.lrs.lt/pls/inter/w5_show?p_r=4883&p_d=57263&p_k=1>

jaunų šeimų masine emigracija iš Lietuvos; mano, kad iki šiol buvusios Lietuvos Respublikos Vyriausybės neįvertino tautos mažėjimo Tėvynėje grėsmės ir nesiėmė reikiamų priemonių sudaryti sąlygas kūrybingai ir bendruomeniškai veikti, sėkmingai įsidarbinti, pasirūpinti savo, savo šeimų ir valstybės gerove namuose. Valdžios veiksmai, skirti mažinti emigracijai bei remti išeivijos pastangas išlaikyti lietuviškumą, tebuvo pradiniai. Svarbiausi . sprendimai atidedami ateičiai (pvz., Strategijos), nebuvo pakankamai pasinaudota (nei diplomatinė atstovybių, nei valdžios) ir pačių išeivių pasiūlymais, neįvertinti pranašumai ranka rankon dirbti su išeivija, kuri yra sukaupusi didelės kultūrinės, ekonominės ir politinės galios. Lietuvai atkūrus nepriklausomybę, susidarė palankios sąlygos kiekvienam lietuviui ieškoti darbo svetur, emigrantų iš Lietuvos skaičius grėsmingai didėja; laikydamas svarbiausiu prioritetu tautos išsaugojimą, kreipiasi į Lietuvos Respublikos Prezidentą, Seimą, Vyriausybę veiksmingiau spręsti masinės emigracijos klausimą, užtikrinti socialines garantijas Lietuvos piliečiams Lietuvoje“.

2007 04 25 priimta Ekonominės migracijos reguliavimo strategija. Svarbu tai, kad šios strategijos įgyvendinimas pavedamas visoms ministerijoms, o tai rodo šios problemos išitraukimo į politinę dienotvarkę lygį (t.y., emigracijos sprendimas pavedamas visiems oficialiems politiniams elementams).

Valstybinėje šeimos politikos koncepcijoje, patvirtintoje 2008 06 03 Seime⁷⁷, emigracija yra įvardijama kaip viena iš šeimos raidos bei šeimos gyvenimo sąlygų problema.

Švietimo ir mokslo ministerijos tinklalapyje su emigracija susiję vos 2 dokumentai. Vienas jų gan svarbus, tai – 2007 09 19 Lietuvos respublikos vyriausybės patvirtintoje programoje dėl priešmokyklinio ugdymo plėtros 2007 – 2012 metais⁷⁸. Nutarime pateiktoje situacijos analizėje emigracija minima tarp priežasčių, lemiančių ikimokyklinių įstaigų mažėjimą.

Vyriausybės pranešimuose emigracija niekuomet nebuvo itin akcentuojama, pvz., Lietuvos respublikos Vyriausybės metinėje 2006 metų veiklos ataskaitoje emigracijos temai teskirama viena pastraipa 153 –uose puslapiuose (ankstesnėje ataskaitoje, beje, ne ką daugiau). Čia rašoma: „Narystė Europos Sąjungoje neabejotinai paskatino Lietuvos ekonomikos augimą, jos konkurencingumo didėjimą, tačiau sąlygojo ir darbo jėgos (įskaitant ir kvalifikuotą) emigraciją. Šiai problemai spręsti parengta Ekonominės migracijos valdymo strategija, kuria siekiama valdyti ekonominės migracijos srautus, numatomos emigravusių Lietuvos gyventojų susigrąžinimo priemonės“. Vėlgi galime išvelgti tendenciją, jog emigracijos tema politinėje dienotvarkėje yra, tačiau apie ją kalbama nekonkrečiai, fragmentiškai.

⁷⁷ Valstybinė šeimos politikos koncepcija. 2008 06 03. Iš: <http://www.socmin.lt/index.php?-647513047>

⁷⁸ Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo plėtros 2007 – 2012 metais programa. Vilnius. [žiūrėta 2010 04 19]. Prieiga per internetą: <http://www.smm.lt/teisine_baze/docs/nutarimai/2007-09-19-1057.htm>

9 Lentelė. Politinių jėgų pateikiamų pranešimų emigracijos tema absoliutieji dažniai

Eil. nr.	Politinis vienetas	Pranešimų skaičius
1.	Jaunimo ir sporto reikalų komisija	1
2.	Liberalų ir centro sąjungos frakcija	4
3.	Verslo ir užimtumo komisija	1
4.	Liberalų sąjūdžio frakcija	5
5.	Socialdemokratų partijos frakcija	3
6.	Valstiečių liaudininkų frakcija (iki 2007 05 07)	6
7.	Žmogaus teisių komitetas	1
8.	Nacionalinė sveikatos taryba	1
9.	Europos reikalų komitetas	3
10.	Narkomanijos prevencijos taryba	1
11.	Vyriausybė	13
12.	Prezidentas	1
13.	Pasaulio lietuvių bendruomenės Seimas	1
14.	Etninės kultūros globos taryba	1
15.	Valstiečių liaudininkų ir pilietinės demokratijos partijų frakcija	1
16.	Socialinių reikalų ir darbo komitetas	2
17.	Sveikatos reikalų komitetas	2
18.	Seimo narių ataskaitos	1
19.	Frakcija „Tvarka ir teisingumas“	1
20.	Lietuvos politinių kalinių sąjunga	1
21.	Naujosios sąjungos frakcija`	1
22.	Seimo pirmininkė	1

3.6 TYRIMO APIBENDRINIMAS

Atlikus spausdintinės ir elektroninės žiniasklaidos bei politinių pranešimų turinio analizę, paaiškėjo tam tikros bendros tendencijos. Jos gerai atsispindi lentelėje nr. 10 bei 7- oje diagramoje.

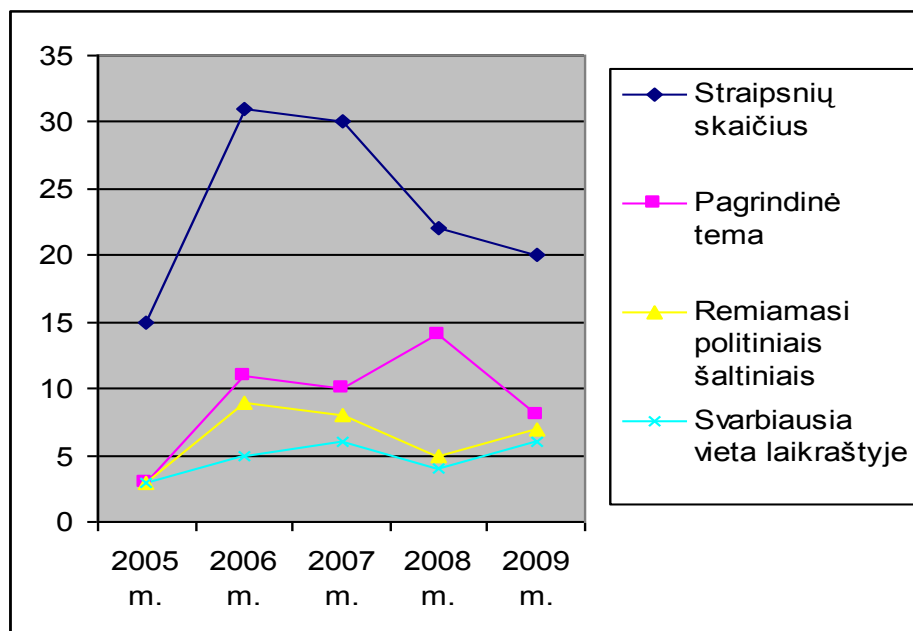
Daugiausiai straipsnių, susumavus visų trijų informacijos priemonių – „Lietuvos ryto“, „Verslo žinių“ ir „delfi.lt“ – rezultatus, emigracijos tema pasirodė 2006 metais.

Kaip pagrindinė tema publikacijose emigracija dažniausiai buvo nagrinėjama 2008 metais. Politiniai šaltiniai dažniausiai buvo minimi 2008 – aisiais, o svarbiausia vieta laikraštyje / el. žiniasklaidos priemonėje skiriama 2007 ir 2009 metais.

10 Lentelė. Tyrimo kategorijų žiniasklaidos priemonėse absoliutieji dažniai

<i>Metai / Kategorijos</i>	<i>Straipsnių skaičius</i>	<i>Pagrindinė tema</i>	<i>Remiamasi politiniais šaltiniais</i>	<i>Svarbiausia vieta laikraštyje</i>
2005 m.	15	3	3	3
2006 m.	31	11	9	5
2007 m.	30	10	8	6
2008 m.	22	14	5	4
2009 m.	20	8	7	6
Iš viso:	118	46	32	24

7 diagrama. Analizės kategorijų dinamika interneto svetainėje dienraščiuose „Lietuvos rytas“, „Verslo žinios“ bei interneto svetainėje „delfi.lt“

Nors 2006 metais pasirodė daugiausia publikacijų apie emigraciją, tačiau joms santykiniai mažiausiai buvo skiriama svarbiausia vieta nagrinėjamos žiniasklaidos priemonėse. 2008 – aisiais, prasidėjusius pasaulinei finansų krizei, emigracija minima rečiau, tačiau tai metai, kuomet ji

tekstuose nagrinėjama kaip pagrindinė tema, analizuojant problemos priežastis, pasekmes, galimus sprendimo būdus.

11 Lentelė. Žiniasklaidos bei politinių institucijų pranešimų ir oficialios emigracijos mastų absoliutieji dažniai

<i>Metai / Kategorijos</i>	<i>Žiniasklaidoje pasirodžiusių pranešimų skaičius</i>	<i>Politinių šaltinių pranešimų skaičius</i>	<i>Oficialiai emigravusių iš šalies skaičius (1: 1 tūkst. gyvent.)</i>
2005 m.	15	7	16
2006 m.	31	20	15
2007 m.	30	15	13
2008 m.	22	6	17
2009 m.	20	1	22
Iš viso:	118	49	83

Lyginant publikacijų skaičių ir tai, kelioms iš jų yra skiriama svarbiausia vieta žiniasklaidos priemonėse, galima daryti išvadą, jog emigraciją nėra išskirtinė tarp kitų žiniasklaidai aktualių temų, jai neskiriamas ypatingas dėmesys. Politiniais šaltiniais remiasi ketvirtadalis publikacijų, daugiausia tokių straipsnių aptinkama 2006 metais. Tai galima paaiškinti tuo, jog tuo metu politinėje dienotvarkėje emigracijos klausimas iškilo kaip vienas aktualiausių, buvo priimtos dvi rezoliucijos, suorganizuota nacionalinė konferencija Seime. Remiantis šiuo aspektu galima teigti, jog 2006 metais politinė ir žiniasklaidos dienotvarkės sutapo. T. y., politikai garsiai ir daug kalbėjo apie emigraciją, o žiniasklaida savo ruožtu kur kas dažniau nei kitais metais citavo politinius šaltinius tekstuose emigracijos tema.

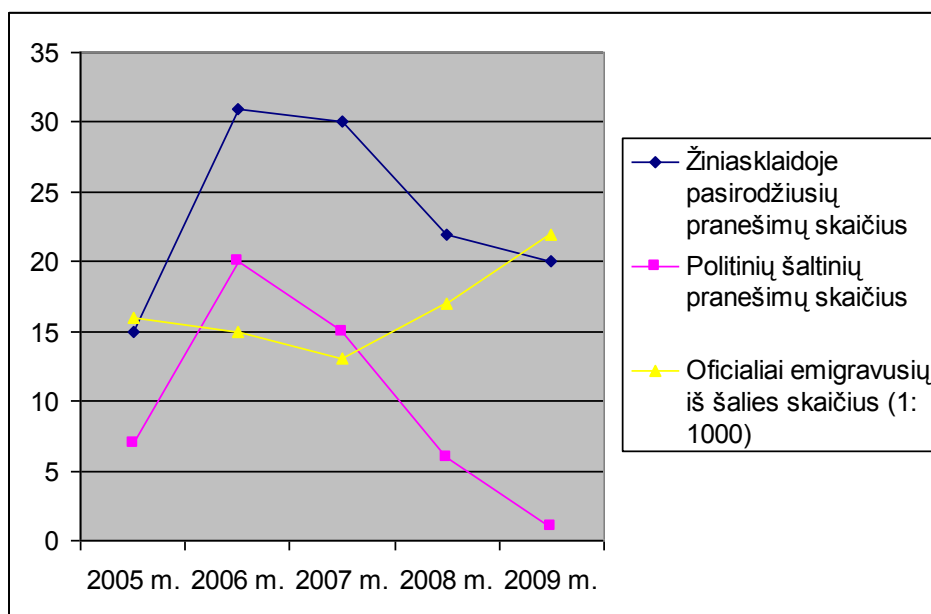
Lentelėje nr. 11 emigravusiųjų iš šalies duomenys prilyginami vienetai santykiu 1 : 1000 (vienetas prilyginamas tūkstančiui gyventojų), kad būtų galima palyginti žiniasklaidos, politinę dienotvarkes bei realius problemos mastus. Lentelės duomenys atsispindi ir diagramoje nr.8. Iš esmės emigracijos temos dinamika tiek žiniasklaidos, tiek politinėje dienotvarkėse vyko gan vienodai, t. y., atitinkamais metais jos kartu ir kilo, ir kartu leidosi, nebuvo ryškių skirtumų.

Tiek žiniasklaidoje, tiek politinėje dienotvarkėse apie emigraciją daugiausiai buvo kalbama 2006 – aisiais. Pažvelgus į 2005 metus matyti, kad emigracijos tema dienotvarkėse tapo svarbi staiga, ne palaipsniui (pvz., 2005 metais buvo pasirodę 15 publikacijų nagrinėtose žiniasklaidos priemonėse emigracijos tema, tačiau 2006 metais šis skaičius šoktelėjo dvigubai – iki 31).

Publikacijų skaičiaus mažėjimas žiniasklaidoje 2007 – 2009 metais buvo gan laipsniškas ir ne toks staigus, kaip lyginant 2005 ir 2006 – uosius metus. Pačių emigrantų skaičius 2006 metais netgi sumažėjo, lyginant su 2005 metais.

8 diagrama. Žiniasklaidoje pasirodžiusių pranešimų, politinių šaltinių pranešimų bei oficialiai emigravusiųjų skaičiaus dinamika

Remiantis aptarta skaičių dinamika galima daryti išvadą, jog iš esmės žiniasklaidos ir politinės dienotvarkės sutampa – jose emigracijos temos svarba kinta vienodai. Priešingas tendencijas galima išvelgti lyginant politinius pranešimus su konkrečios žiniasklaidos priemonės pranešimais, pvz., delfi.lt atveju išvados būtų absoliučiai priešingos. Šiuo atveju politinė dienotvarkė tarsi atsilieka nuo žiniasklaidos (lyginant 2009 metus).

Delfi.lt atvejis patvirtina dienotvarkės nustatymo modelių trūkumą – žiniasklaidos priemonės nėra lygiavertės viena kitos atžvilgiu, galimai dėl to delfi.lt, būdamas internetiniu puslapiu, turi fizinių galimybių publikuoti apskritai daugiau informacijos ir operatyviai ją atnaujinti, kas ne taip lengvai įgyvendinama spausdintinėje žiniasklaidoje. Kita vertus, tai gali atspindėti ir skirtingų žiniasklaidos priemonių teikiamus prioritetus nagrinėjamosioms temoms ar net jų darbo kokybę.

Nors teoriniuose modeliuose teigiama, kad vienas iš žiniasklaidos dienotvarkės šaltinių yra realaus pasaulio įvykiai, o ir bendrai viena iš žiniasklaidos funkcijų yra atspindėti visuomenei aktualius klausimus, tyrimo duomenys rodo, kad nagrinėtos Lietuvos žiniasklaidos priemonės (ypač nagrinėti laikraščiai) neatspindėjo realių emigracijos tendencijų. 2005 m. nagrinėtos žiniasklaidos priemonės skyrė sąlyginai mažiau dėmesio emigracijos temai. 2006 m. dėmesys emigracijos temai,

galima teigti, buvo neproporcingai didelis, – nors tais metais oficialus emigracijos srautas žymiau neaugo. Pastaraisiais metais, nors emigracijos srautas smarkiai padidėjo, žiniasklaida vėl skiria jai mažiau dėmesio (kaip minėta, tarp nagrinėtų priemonių išsiskiria Delfi.lt portalas).

Panaši kritika gali būti išsakyta politikos veikėjų atžvilgiu – pagal tyrimo duomenis, jų dienotvarkė buvo susijusi su žiniasklaidos dienotvarke (nors šiame tyrime ir negalime pateikti atsakymo, kuri iš šių dienotvarkių veikia kuria), o ne su realiomis emigracijos tendencijomis.

Tyrimo trūkumas dar ir tas, jog lieka neaišku, per kiek laiko tam tikra problema patenka į žiniasklaidos ar politikos dienotvarkes.

IŠVADOS

Emigracija moksliniuose šaltiniuose dažnai apibūdinama kaip lietuvių tautos bruožas, o patys lietuviai – diasporos tauta. Ikisovietinių laikotarpių emigracijos mastai, priežastys nėra itin plačiai nagrinėtos, o apie pasėkmes apskritai nėra kalbama.

Šiandieninė lietuvių emigracija nėra naujas ar netikėtas reiškinys. Moksliniuose šaltiniuose ji dažnai siejama su visuotine globalizacija, yra apibūdinama kaip dinamiškas procesas, tačiau vientisos ir nuoseklios studijos šia tema vis dėlto pasigendama. Tyrimų duomenys rodo, kad migracijos potencialas Lietuvoje yra gana didelis – beveik kas trečias suaugęs Lietuvos gyventojas norėtų išvykti į užsienio valstybę.

Apie daugelį visuomenei aktualių problemų sužinoma iš žiniasklaidos. Emigracija – viena tokių temų. E(i)migracijos problema pasaulio žiniasklaidoje aptariama dažnai, tačiau dažnai apie ją kalbama neigiamuose kontekstuose ir ši tema yra siejama su politika. Vienas iš teorinių požiūrių, galinčių padėti aiškiau suprasti emigracijos temos pateikimo žiniasklaidoje principus yra dienotvarkės nustatymas.

Dienotvarkės nustatymas – viena iš žiniasklaidos poveikio teorijų, jos esmė: reikalai, kuriems žiniasklaida skirs daugiausiai dėmesio, visuomenėje bus suvokti kaip svarbiausi. Dienotvarkės nustatyme labai reikšmingas žiniasklaidos vaidmuo, remiantis moksline literatūra, paaiškėjo, jog žiniasklaidos dienotvarkė turi nepriklausomą ir tiesioginę įtaką politinei dienotvarkei, o dėl kai kurių svarstomų problemų politikos dienotvarkė turi tiesioginę ir stiprią įtaką žiniasklaidos dienotvarkei. Moksliniuose šaltiniuose taip pat akcentuojama, kad abi minėtos dienotvarkės gali būti veikiamos tiesiogiai daugelio šaltinių ir realaus pasaulio įvykių, nepriklausančių nuo jų valios.

Iš tyrimų apie e(i)migracijos atspindį žiniasklaidoje, atliktų užsienio mokslininkų, tapo aišku, jog politinės jėgos, pasitelkdamos dienotvarkės nustatymo mechanizmą, geba pasiekti visuomenę ir paveikti jos nuomonę taip, kad ji būtų palanki arba nepalanki tam tikro su e(i)migracija susijusio klausimo atžvilgiu. Tai reiškia, kad reikalai, atsidūrę politinėje dienotvarkėje, atsispindi žiniasklaidos dienotvarkėje, o per ją – visuomenės dienotvarkėje (visuomenės nuomonėje).

Norint pamatyti, kaip emigracijos reiškinys atspindimas Lietuvos žiniasklaidoje atsižvelgiant į žiniasklaidos ir politinės dienotvarkių sąsajas, buvo pasirinktos trys žiniasklaidos priemonės – „Lietuvos rytas“, „Verslo žinios“, „delfi.lt“, atlikta jų turinio analizė, kartu analizuojant ir politinių institucijų pranešimus, pasirodžiusius 2005 – 2009 metais.

2005 – 2009 metais laikraščiuose „Verslo žinios“, „Lietuvos rytas“ bei internetiniame tinklalapyje „delfi.lt“ buvo rasta 118 pranešimų emigracijos tema, o politinių institucijų internetiniuose puslapiuose rasti 49 tekstai, susiję su emigracija. Pastaroji yra gana dažnai nagrinėjama žiniasklaidoje, tačiau tik ketvirtis tokių tekstų remiasi politiniais šaltiniais. Jais

nagrinėtų žiniasklaidos priemonių tekstuose apie emigraciją daugiausia buvo remtasi 2007 metais, mažiausiai – 2008 m. ir 2009 m.

Iš tyrimo tapo aišku, jog žiniasklaidos dienotvarkė neatspindėjo realaus pasaulio – straipsnių apie emigraciją skaičius ir oficialiai emigravusiųjų skaičiaus dinamika visiškai nesutapo. Politinėje dienotvarkėje realaus pasaulio įvykiai atspindėjo 2006 – 2007 metais, tačiau politinių pranešimų skaičiaus ir emigravusiųjų skaičiaus dinamika iš esmės taip pat nesutapo. Nepaisant to, paaiškėjo, jog emigracijos temos dinamika politinėje ir žiniasklaidos dienotvarkėse sutampa.

Išryškėjo dienotvarkės nustatymo ypatumai spausdintinės žiniasklaidos atveju - kuo mažiau apie emigraciją kalbėjo politikai, tuo daugiau straipsnių šia tema buvo spausdinama, tačiau kai politiniai šaltiniai imti cituoti dažniau, emigracijos tema imta aptarinėti rečiau. Kitaip tariant – kuo garsiau politikai kalba apie emigraciją, tuo mažiau apie ją rašo spauda. Galima daryti hipotetinę išvadą, jog kol politikai nekalba daug ir garsiai apie tam tikrą problemą, žiniasklaida mielai ją aptarinėja pakišdama nuomonę, kad „valdžiai tai nerūpi“, tačiau vos valdžia pradeda skirti problemai išskirtinį dėmesį, žiniasklaida ima ieškoti temos, į kurią tas dėmesys dar nebuvo pakankamai atkreiptas.

Galima daryti išvadą, jog, remiantis tyrimo duomenimis, pastebėta žiniasklaidos ir politinės dienotvarkių tarpusavio sąsaja, tačiau čia esama išlygų, kurias lemia nuo dienotvarkių valios nepriklausantys veiksniai (pvz., pasaulinė finansų krizė) bei žiniasklaidos priemonių nelygiavertiškumas viena kitos atžvilgiu (t.y., spausdintinė žiniasklaida ir elektroninė žiniasklaida nėra lygiavertės).

Nors teoriniuose modeliuose teigiama, kad vienas iš žiniasklaidos dienotvarkės šaltinių yra realaus pasaulio įvykiai, o ir bendrai viena iš žiniasklaidos funkcijų yra atspindėti visuomenei aktualius klausimus, tyrimo duomenys rodo, kad nagrinėtos Lietuvos žiniasklaidos priemonės (ypač nagrinėti laikraščiai) neatspindėjo realių emigracijos tendencijų. Tą patį galima pasakyti ir apie politinę dienotvarkę - pagal tyrimo duomenis, ji buvo susijusi su žiniasklaidos dienotvarkė (nors šiame tyrime ir negalime pateikti atsakymo, kuri iš šių dienotvarkių veikia kurią), o ne su realiomis emigracijos tendencijomis.

SUMMARY

Final Master's thesis - emigration and Lithuanian media reports and policy reports. The aim of the terminal - the theme of emigration disclosure in the media agenda setting approach. Job tasks: to discuss the phenomenon of emigration during the pre-Soviet Lithuania, and after 1990 Restoration of Independence until 2010; the main agenda setting theory arguments, to review studies using the theory of agenda setting, theme in the context of immigration, emigration to discuss the topic in the media world and Lithuanian, a Lithuanian theme of emigration in the media content analysis of the themes of emigration for political content analysis of texts.

Analyzing, systematizing and summarizing the scientific literature and came to the conclusion that the emigration of scientific sources, is often described as a feature of the Lithuanian people, and most Lithuanians - Diaspora people. Pre-Soviet periods, the magnitude of emigration, the reasons are not very well considered, and the consequences of not being spoken.

Today Lithuanian emigration is nothing new or unexpected event. Scientific and journalistic sources often associated with globalization is defined as a dynamic process, but solid and consistent research on this topic, however, missing.

Following the work of the scientific research analysis showed that the political forces, through agenda-setting mechanisms, is able to reach the public and influence their opinion so that it would be advantageous or disadvantageous to a particular e(i) migration-related issue. This means that things that get on the political agenda, reflected in the media agenda.

Lithuanian research through the media and political texts, content analysis lead to the conclusion that the emigration is often at issue in the media, but only a quarter of these texts refers to political sources.

The investigation revealed that the themes of emigration dynamics in the political and media agendas is the same. Agenda setting approach in the Lithuanian media emigration seen in the context of the political agenda. Linking the global economic crisis and political indifference of the media agenda, it can be concluded that the political agenda is influenced by factors beyond its control, but having a strong influence on her. This may explain the fact that virtually every issue in the media in spreading the message about one-third more to emigrate, compared to political institutions.

This research may be interesting and useful for students, teachers, researchers in mass communication sciences, for media representatives, especially the media, political representatives, public relations professionals.

BIBLIOGRAFINIŲ NUORODŲ SĄRAŠAS

- 1 BARCEVIČIUS Egidijus, VALIONYTĖ Dovilė, REPEČKAITĖ Daiva, MARTINAITIS Žilvinas, NEKROŠIS Vitalis. Ekonominės migracijos reguliavimo strategijos efektyvumo įvertinimas. I etapo galutinė ataskaita. 2008, Vilnius, ps. 27
- 2 BARCEVIČIUS, E., Kas paskatintų sugrįžti naujuosius emigrantus iš Lietuvos. konferencija „Emigracija iš Lietuvos: padėtis, problemos, galimi sprendimo būdai“, Vilnius, 2006.
- 3 BECKER, B. L., BYRIES J. E., McLEOD, J. M. Another look at the agenda setting function of the press. Iš: Communication research, Vol 1, No. 2, 1974, ps. 132
- 4 DIGRYTĖ, Eglė. Sunkmetis žada naują emigracijos bangą. Dienos naujienos. Lietuviai svetur. 2009 05 22. Iš: <http://www.delfi.lt/archive/article.php?id=22287034>
- 5 DUMČIUS, Arimatas. Ar išliks lietuvių tauta? Konferencija „Emigracija iš Lietuvos: padėtis, problemos, galimi sprendimo būdai“, Vilnius, 2006.
- 6 DUNAWAY, Johana, ABRAJANO Marisa A., BRANTON Regina P., Agenda setting, public opinion and the issue of immigration reform. [žiūrėta 2010.01.08]. Prieiga per internetą: <http://dss.ucsd.edu/~mabrajan/page2/files/dunaway_etal.pdf>
- 7 Emigracija iš Lietuvos: padėtis, problemos, galimi sprendimo būdai. Konferencijos stenograma. 2006.03.17 Iš: http://www3.lrs.lt/pls/inter/lrs_search.search?p_q=emigracija&p_rc=10&p_ro=71&p_st=1&p_kalb_id=1&p_sl=1
- 8 GILIENĖ, Laura. Personalo stygius didina darbdavių atlaidumą. Verslo žinios. Nuomonės, Nr. 238 92006 12 08), ps. 11 RYTKAUSKAITĖ, Rima. Būsimų ES naujokų piliečiai – darbo rinkos lopai. Verslo žinios. Mano verslas. Nr. 238 (2006 12 08), ps. 13
- 9 GLIOSAITĖ, Kristina. Ekonominių emigracijos motyvų ir pasekmių vertinimas. Seminaras „Šiuolaikinė lietuvių emigracija: praradimai ir laimėjimai“. Vytauto Didžiojo universitetas, Kaunas, 2004 12 02.
- 10 http://www.agendasetting.com/res_theory.php [žiūrėta 2009.01.09]
- 11 <http://www.stat.gov.lt/lt/pages/view/?id=1298>, [žiūrėta 2010.05.06]
- 12 Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo plėtros 2007 – 2012 metais programa. Vilnius. 2007 09 19. Prieiga per internetą: <http://www.smm.lt/teisine_baze/docs/nutarimai/2007-09-19-1057.html>
- 13 KALYTIS, Romualdas. Protų nutekėjimas: tendencijos ir galimi sprendimai. Seminaras „Šiuolaikinė lietuvių emigracija: praradimai ir laimėjimai“. Vytauto Didžiojo universitetas, Kaunas, 2004 12 02.

- 14 KUZMICKAITĖ, Daiva. Teoriniai tarptautinės migracijos diskursai. Seminaras „Šiuolaikinė lietuvių emigracija: praradimai ir laimėjimai“. Vytauto Didžiojo universitetas, Kaunas, 2004 12 02.
- 15 LAUČIŪTĖ, Jūratė. J. Laučiūtė: lietuviais norime mes būt.... Žinios. Nuomonių ringas. 2007 06 29. [Žiūrėta: 2010.04.01]. Prieiga per internetą: <<http://www.delfi.lt/archive/article.php?id=13646227>>
- 16 LEONAVIČIUS, J. Sociologijos žodynas. Vilnius, Academia, 1993.
- 17 Lietuvos gyventojai. 1990 – 2000. Mokslo aidai, Vilnius, 2002.
- 18 LUKAITYTĖ, Rasa. Didėjantys atlyginimai neapsaugo nuo vairuotojų emigracijos. Žinios. Verslas. Transportas. 2006 06 19. Iš: <http://www.delfi.lt/archive/article.php?id=9908010>
- 19 MARCINKEVIČIENĖ, Rūta. Emigracija spaudoje: požiūrio atspindys ar formavimas. Seminaras „Šiuolaikinė lietuvių emigracija: praradimai ir laimėjimai“. Vytauto Didžiojo universitetas, Kaunas, 2004.
- 20 McCOMBS Maxwell, REYNOLDS, Amy. How the news shapes our civic agenda. Iš; Media effects; advances in theory and research. 2008, ps. 9
- 21 McCOMBS, Maxwell, News influence on our Pictures of the world. In: Byrant&Zillman. 1 sk.,ps. 2
- 22 McQUAIL D., WINDAHL S. Communication models for the study of mass communication. London. 1993, ps. 105 - 106
- 23 Negalvok apie problemą, ir ji nerūpės. Verslo žinios. Nuomonės. Nr. 176 (2006 09 12), ps. 12
- 24 PLB XII Seimo rezoliucija dėl masinės emigracijos iš Lietuvos sustabdymo. PLB Seimai (IX – XIII). PLB XII Seimas. Vilnius. 2006 08 09. Iš: http://www3.lrs.lt/pls/inter/w5_show?p_r=4883&p_d=57263&p_k=1
- 25 RANONYTĖ, Agnė. Dėl darbuotojų ašarų jau nebelaisto. Verslo žinios. Kiti. Nr. 202, 2008 10 28, ps. 14
- 26 SHAW, Donald. How to define awareness thresholds. Agenda setting theory. Iš: Workshops, ps. 46 [prieiga per internetą <http://www.agendasetting.com/as2006workshops.php>]
- 27 SIPAVIČIENĖ, A. International Migration in Lithuania: Causes, Consequences, Strategy, Vilnius, Lithuanian Institute of Philosophy and Sociology, 1997. [žiūrėta 2010. 03. 14]. Prieiga per internetą: <http://www.sociumas.lt/Lit/Nr6/migracija.asp>
- 28 SIPAVIČIENĖ, Audra. Emigracijos iššūkiai ir migracijos politikos uždaviniai. Konferencija „Emigracija iš Lietuvos: padėtis, problemos, galimi sprendimo būdai“, Vilnius, 2006.
- 29 VAITEKŪNAS, Stasys. Geografijos erdvėse. Klaipėdos universiteto leidykla, Klaipėda, 2006.
- 30 VAITEKŪNAS, Stasys. Lietuvos teritorija ir gyventojai. Alma Litera, Vilnius, 1998.

- 31 Valstybinė šeimos politikos koncepcija. 2008 06 03. Iš: <http://www.socmin.lt/index.php?-647513047>
- 32 VERBIENĖ, Irma. Algos didyn – darbuotojų mažyn. Verslo žinios. Dienos tema. Nr. 157 (2006 08 16), ps. 2
- 33 VYŠNIAUSKAITĖ, Birutė. Naujuosius išseivius nuo tėvynės stumia ir valdžia. Lietuvos rytas. Aktualijos. Nr. 108, 2005.05.11, ps. 2
- 34 WATSON, J. Media Communication. An Introduction to Theory and Process. Macmillan Press LTD, 1998, p. 317
- 35 WIMMER, Roder. D. , DOMINICK, JOSEPH R., Content Analysis. Mass media research: an Introduction Wadsworth. 1997, ps. 111- 133
- 36 WOJCIESZAK, Magdalena E. Mainstream critique, critical mainstream and the new media: reconciliation of mainstream and critical approaches of media effects studies? Iš: International journal of communication 2, 2008, ps. 354
- 37 ŽURAUŠKAITĖ, Aida. Mažesnė emigracija dar nedžiugins. Lietuvos rytas. Ekonomika. Nr. 147, 2008 07 01, ps. 15
- 38 Manage your reputation! 7th international agenda setting conference: network, share knowledge & best practice. 11th – 13th October, 2006, Bonn. Introduction presentation, ps. 7
- 39 „Protų nutekėjimo“ mažinimas ir „protų“ susigrąžinimas. Tyrimo ataskaita. Viešosios politikos ir vadybos institutas. Vilnius. 2006, ps. 3. Prieiga per internetą: <http://www.vpvi.lt/lt/prot-nutek-jimo-ma-inimas-ir-prot-susigr-inimas-2006-m/> [žiūrėta 2010.05.05]

Priedas nr. 1

Tyrimo medžiaga

1 lentelė. „Lietuvos ryto“ publikacijų 2005 m. imties sudarymo lentelė

<i>Mėnuo</i>	<i>Savaitė</i>	<i>Savaitės diena</i>	<i>Data</i>
<i><u>Sausis</u></i>	Antra	Pirmadienis	01.10
	Trečia	Antradienis	01.19
<i><u>Vasaris</u></i>	Ketvirta	Trečiadienis	02.23
	Pirma	Ketvirtadienis	02.03
<i><u>Kovas</u></i>	Trečia	Penktadienis	03.18
	Antra	Šeštadienis	03.12
<i><u>Balandis</u></i>	Ketvirta	Pirmadienis	04.18
	Pirma	Antradienis	04.05
<i><u>Gegužė</u></i>	Antra	Trečiadienis	05.11
	Trečia	Ketvirtadienis	05.19
<i><u>Birželis</u></i>	Ketvirta	Penktadienis	06.10
	Pirma	Šeštadienis	06.04
<i><u>Liepa</u></i>	Antra	Pirmadienis	07.04
	Trečia	Antradienis	07.12
<i><u>Rugpjūtis</u></i>	Trečia	Trečiadienis	08.17
	Ketvirta	Ketvirtadienis	08.25
<i><u>Rugsėjis</u></i>	Pirma	Penktadienis	09.02
	Antra	Šeštadienis	09.10
<i><u>Spalis</u></i>	Ketvirta	Pirmadienis	10.24
	Pirma	Antradienis	10.04
<i><u>Lapkritis</u></i>	Antra	Trečiadienis	11.09
	Trečia	Ketvirtadienis	11.17
<i><u>Gruodis</u></i>	Ketvirta	Penktadienis	12.23
	Pirma	Šeštadienis	12.03

2005 01 10 spausdinamas straipsnis „Ūkis žengia į naujų išbandymų ruožą“⁷⁹. Emigracija nėra pagrindinė tema, politiniais šaltiniais nesiremiamas.

2005 04 18 publikacijoje „Mados vėjai neaplenkia ir būsimųjų gimdyvių“⁸⁰ taip pat minima emigracija. Tema nėra pagrindinė tekste ir politiniais šaltiniais čia nėra remiamasi.

2005 05 11 straipsnyje „Naujuosius išėivius nuo tėvynės stumia ir valdžia“⁸¹ emigracija yra pagrindinė tema, remiamasi politiniais šaltiniais (premjeras Algirdas Brazauskas). Išreiškiama emigrantų pozicija ir nusivylimas lietuvių valdžia: „Mes norėtume žinoti, kad esame tėvynėje reikalingi. Gerbkite mus ir padėkite mums“. Straipsniui skiriama viena pagrindinių laikraščio vietų (rubrika „Aktualijos“).

⁷⁹ DUBAUSKAS, Mantas. Ūkis žengia į naujų išbandymų ruožą. Lietuvos rytas. Ekonomika. Nr. 7 (2005 01 10), ps. 6

⁸⁰ ZAVARSKYTĖ, Milda. Mados vėjai neaplenkia ir būsimųjų gimdyvių. Lietuvos rytas. Vartai. Nr. 88 (2005 04 18) ps. 6

⁸¹ VYŠNIAUSKAITĖ, Birutė. Naujuosius išėivius nuo tėvynės stumia ir valdžia. Lietuvos rytas. Aktualijos. Nr. 108 (2005 05 11), ps. 2

Taip pat 2005 05 11 pačiame pirmame puslapyje, skiltyje „Dienos sakinys“⁸² paliečiama emigracija. Rašoma: „Sugrįžtančius iš emigracijos airius jų tėvynėje languose pasitinka degančios žvakutės, o lietuvius – mokesčių inspektoriai“. Emigracijos tema yra pagrindinė, tačiau politiniais šaltiniais nesiremiam, spausdinama pirmajame puslapyje.

2005 liepos 4 – os dienos numeryje spausdinamas straipsnis „Lietuva – ponų dvaras su kumečiais“⁸³. Jame emigracija nėra pagrindinė tema, politiniai šaltiniai necituojami.

2009 09 02 skiltyje „Laiko ženklai“⁸⁴ emigracija aptariama kaip viena pagrindinių straipsnio temų, politiniais šaltiniais nesiremiam, tačiau publikacijai skiriama svarbi vieta laikraštyje (antrasis puslapis). Rašoma: „Per pirmuosius penkis šių metų mėnesius Lietuvos gyventojų skaičius sumažėjo daugiau kaip 10 tūkstančių. Nuo nepriklausomybės atkūrimo – 300 tūkstančių.“

2005 09 10 rubrikoje „Nuomonės“ publikuojamas straipsnis „Lietuvos ryto“⁸⁵ savaitė. Emigracija jame nėra pagrindinė tema, politiniai šaltiniai necituojami.

Priede „Vartai“ 2005 10 24 spausdinamas Manto Dubausko straipsnis „Gyventojai nespėja paskui darbo siūlymus“⁸⁶. Jame emigracija nėra pagrindinė tema, politiniais šaltiniais nesiremiam.

---

⁸² Dienos sakinys. Lietuvos rytas, Nr. 108 (2005 05 11), ps. 1

⁸³ SOTVARIENĖ Ramunė. Lietuva – ponų dvaras su kumečiais. Lietuvos rytas. Nuomonės. Nr.

⁸⁴ Laiko ženklai. Lietuvos rytas. Nr.

⁸⁵ „Lietuvos ryto“ savaitė. Lietuvos rytas. Nuomonės. Nr.

⁸⁶ DUBAUSKAS, Mantas. Gyventojai nespėja paskui darbo siūlymus. Lietuvos rytas. Vartai. Nr.

2 lentelė. „Lietuvos ryto“ publikacijų 2006 m. imties sudarymo lentelė

<i>Mėnuo</i>	<i>Savaitė</i>	<i>Savaitės diena</i>	<i>Data</i>
<i><u>Sausis</u></i>	Ketvirta	Pirmadienis	01.23
	Pirma	Antradienis	01.03
<i><u>Vasaris</u></i>	Trečia	Trečiadienis	02.15
	Antra	Ketvirtadienis	02.09
<i><u>Kovas</u></i>	Pirma	Penktadienis	03.03
	Antra	Pirmadienis	03.06
<i><u>Balandis</u></i>	Ketvirta	Šeštadienis	04.29
	Trečia	Antradienis	04.19
<i><u>Gegužė</u></i>	Pirma	Trečiadienis	05.03
	Antra	Ketvirtadienis	05.11
<i><u>Birželis</u></i>	Trečia	Penktadienis	06.16
	Ketvirta	Pirmadienis	06.19
<i><u>Liepa</u></i>	Pirma	Šeštadienis	07.01
	Antra	Antradienis	07.04
<i><u>Rugpjūtis</u></i>	Ketvirta	Trečiadienis	08.23
	Trečia	Ketvirtadienis	08.17
<i><u>Rugsėjis</u></i>	Antra	Penktadienis	09.08
	Trečia	Šeštadienis	09.16
<i><u>Spalis</u></i>	Pirma	Pirmadienis	10.02
	Ketvirta	Antradienis	10.24
<i><u>Lapkritis</u></i>	Trečia	Trečiadienis	11.15
	Pirma	Ketvirtadienis	11.02
<i><u>Gruodis</u></i>	Antra	Penktadienis	12.08
	Ketvirta	Šeštadienis	12.23

2006 02 15 publikuojamas Manto Dubausko straipsnis „Apie grėsmes Lietuvai užsimenama kone kasdien“⁸⁷. Jame emigracija tik minima, ji nėra pagrindinė tema, politiniais šaltiniais nesiremiamas.

2006 03 03 to paties autoriaus straipsnis „Parama- ir bedarbiams, ir darbdaviams“⁸⁸ publikuojamas rubrikoje „Ekonomika“, emigracija čia nėra pagrindinė tema, politiniais šaltiniais nesiremiamas.

2006 05 03 skiltyje „Laiko ženklai“⁸⁹ taip pat minima emigracija, ji yra viena pagrindinių paliečiamų temų, tačiau politiniais šaltiniais nesiremiamas. Publikacijai skiriama viena pagrindinių vietų laikraštyje.

2006 06 19 priede „Vartai“ publikuojamas straipsnis „Lietuvos įvaizdis geresnis, nei mano patys lietuviai“⁹⁰. Emigracijos tema nėra pagrindinė, politiniais šaltiniais nesiremiamas.

⁸⁷ DUBAUSKAS, Mantas. Apie grėsmes Lietuvai užsimenama kone kasdien. Lietuvos rytas. Ekonomika. Nr. 39 (2006 02 15), ps. 8

⁸⁸ DUBAUSKAS, Mantas. Parama – ir bedarbiams, ir darbdaviams. Lietuvos rytas. Ekonomika. Nr. 51 (2005 03 03), ps. 6

⁸⁹ Laiko ženklai. Lietuvos rytas. Nuomonės. Nr.

⁹⁰ GUDAVIČIŪTĖ, Dalia. Lietuvos įvaizdis geresnis, nei mano patys lietuviais. Lietuvos rytas. Vartai. Nr. 138 (2006 06 19), ps.

2006 07 01 „Lietuvos ryto“ priede „Gyvenimo būdas“ pateikiamas pasakojimas apie Izraelyje bandžiusius įsikurti Lietuvos emigrantus ir skaudžią jų patirtį – „Izraelyje naujakurių šeima patyrė karčią emigrantų dalia“⁹¹. Emigracija yra viena pagrindinių temų, tačiau politiniais šaltiniais nesiremama ir straipsniui nėra skiriama svarbi vieta laikraštyje. Rašoma: „Kokios dar laimės reikia ieškoti svetur? Būti namuose – tai ir yra didžiausia laimė, todėl mes sugrįžome namo“.

2006 09 16 spausdinamas Dalios Gudavičiūtės straipsnis „Rašytoja svetur tikisi tapti valytoja“⁹². Jame emigracija viena pagrindinių temų, politiniais šaltiniais nėra remiamasi, straipsniui skiriama viena svarbiausių vietų dienraštyje.

Straipsnyje „Buvę „Aro“ pareigūnai Londone rūpinasi ir rusų turtuoliu“⁹³ emigracija nėra pagrindinė tema, ji tik minima, plačiau nenagrinėjama. Politiniais šaltiniais nesiremama.

Straipsnyje „Pietų Afrika lietuvių paviliojo gerokai lengvesniu gyvenimu“⁹⁴, pasirodžiusiame 2006 10 02, emigracija taip pat nėra pagrindinė tema, ji nusako pasakojimo kontekstą, politiniais šaltiniais nesiremama.

2006 10 24 straipsnyje „Kauno dramos teatras vaidina iš namų bėgančią Lietuvą“⁹⁵ emigracija yra viena pagrindinių temų, tačiau politiniai šaltiniai necituojami, o straipsniui nėra skiriama išskirtinė vieta laikraštyje.

Straipsnyje „Darbo vis daugiau, vaikams laiko vis mažiau“⁹⁶, spausdinamam 2006 11 02, emigracija nėra pagrindinė tema, tačiau apie ją kalbama remiantis politinės institucijos vertinimais („Seime pristatytas Vytauto Didžiojo universiteto Sociologinių tyrimų centro tyrimas, kaip Lietuvos gyventojams sekasi derinti darbą ir šeimą. Lygių galimybių kontrolierės tarnybos užsakymu“).

Straipsnyje „Emigrantai viliojami grįžti į tėvynę“⁹⁷, pasirodžiusiame 2006 12 08 rubrikoje „Aktualijos“, emigracija yra pagrindinė tema, remiamasi politiniais šaltiniais (Seimas, Vyriausybė), straipsniui skiriama viena iš pagrindinių vietų laikraštyje.

2006 12 23 publikuojama kardino A. J. Bačkio kalba, straipsnis pavadintas „Pakvietė laukti tikrų stebuklų“⁹⁸. Emigracija čia nėra pagrindinė tema, ji minima, politiniais šaltiniais nesiremama.

Priede „Gyvenimo būdas“ 2006 12 23 publikuojamas straipsnis „Kelionė į Ameriką gali virsti absurdišku nuotykiu“⁹⁹. Jame emigracija nėra pagrindinė tema, politiniai šaltiniai necituojami.

⁹¹ ŽEMULIENĖ, Laima. Izraelyje naujakurių šeima patyrė karčią emigrantų dalia. Lietuvos rytas. Gyvenimo būdas. Nr.

⁹² GUDAVIČIŪTĖ, Dalia. Rašytoja svetur tikisi tapti valytoja. Lietuvos rytas. Aktualijos. Nr.

⁹³ JOKUBAITIS, Marius. Buvę „Aro“ pareigūnai Londone rūpinasi ir rusų turtuoliu. Lietuvos rytas. Vartai. Nr. (2006 10 02), ps.

⁹⁴ BATAITIENĖ, Loreta. Pietų Afrika lietuvių paviliojo gerokai lengvesniu gyvenimu. Lietuvos rytas. Vartai. Nr. 221 (2006 10 02), ps.

⁹⁵ SAVIČIŪNAITĖ, Vida. Kauno dramos teatras vaidina iš namų bėgančią Lietuvą. Lietuvos rytas. Mūzų malūnas. Nr. 244 (2006 10 24), ps.

⁹⁶ GUDAVIČIŪTĖ, Dalia. Darbo vis daugiau, vaikams laiko vis mažiau. Lietuvos rytas. Nuomonės. Nr. 251 (2006 11 02), ps.

6

⁹⁷ JOKŪBĀTIS, Marius. Emigrantai viliojami grįžti į tėvynę. Lietuvos rytas. Aktualijos. Nr. (2006 12 08)

⁹⁸ Pakvietė laukti tikrų stebuklų. Lietuvos rytas. Aktualijos. Nr. (2006 12 23)

⁹⁹ GERBUTAVIČIUS, Ramūnas. Kelionė į Ameriką gali virsti ir absurdišku nuotykiu. Lietuvos rytas. Gyvenimo būdas. Nr. (2006 12 23)

3 lentelė. „Lietuvos ryto“ publikacijų 2007 m. imties sudarymo lentelė

<i>Mėnuo</i>	<i>Savaitė</i>	<i>Savaitės diena</i>	<i>Data</i>
<i><u>Sausis</u></i>	Ketvirta	Šeštadienis	01.27
	Pirma	Trečiadienis	01.03
<i><u>Vasaris</u></i>	Trečia	Antradienis	02.13
	Antra	Pirmadienis	02.06
<i><u>Kovas</u></i>	Pirma	Ketvirtadienis	03.01
	Antra	Penktadienis	03.09
<i><u>Balandis</u></i>	Ketvirta	Šeštadienis	04.26
	Trečia	Pirmadienis	04.16
<i><u>Gegužė</u></i>	Pirma	Trečiadienis	05.02
	Antra	Antradienis	05.08
<i><u>Birželis</u></i>	Trečia	Ketvirtadienis	06.14
	Ketvirta	Penktadienis	06.22
<i><u>Liepa</u></i>	Pirma	Šeštadienis	07.07
	Antra	Pirmadienis	07.09
<i><u>Rugpjūtis</u></i>	Ketvirta	Antradienis	08.21
	Trečia	Ketvirtadienis	08.16
<i><u>Rugsėjis</u></i>	Antra	Trečiadienis	09.12
	Trečia	Penktadienis	09.21
<i><u>Spalis</u></i>	Pirma	Šeštadienis	10.06
	Ketvirta	Pirmadienis	10.22
<i><u>Lapkritis</u></i>	Trečia	Antradienis	11.07
	Pirma	Trečiadienis	11.21
<i><u>Gruodis</u></i>	Antra	Ketvirtadienis	12.06
	Ketvirta	Penktadienis	12.21

2007 01 03 skiltyje „Laiko ženklai“¹⁰⁰ apie emigraciją kalbama iš esmės, minimos priežastys, kodėl žmonės emigruoja, pasakojama, ką veikia trumpam grįžę namo: „Kalėdas ir Naujuosius metus Lietuvoje sutiko gerokai daugiau žmonių <...>. Gruodį su lagaminais dovanų ir sunkiai uždirbtais pinigais į tėvynę sugrįžo tūkstančiai emigrantų“. Straipsnyje nesiremiama politiniais šaltiniais, tačiau jam skiriama viena pagrindinių laikraščio vietų.

2007 01 27 spausdinamas Zitos Čepaitės straipsnis „Išėiviai svetur daro ir tai, ko nedarytų namie“¹⁰¹, pasakojantis apie pačios straipsnio autorės patyrimus svetimose šalyje. Emigracija yra viena pagrindinių temų, politiniais šaltiniais nesiremiama, bet jai skiriama viena pagrindinių vietų laikraštyje (rubrika „Aktualijos“).

Vidos Savičiūnaitės straipsnyje „Bažnyčia mažiau tuokė, daugiau laidėjo“¹⁰² taip pat užsimenama apie emigraciją, tačiau tai nėra pagrindinė tema tekste, politiniais šaltiniais nesiremiama.

¹⁰⁰ Laiko ženklai. Nuomonės. Lietuvos rytas. Nr. 1 (2007 01 03), ps. 4

¹⁰¹ ČEPAITĖ, Zita. Išėiviai svetur daro ir tai, ko nedarytų namie. Lietuvos rytas. Aktualijos. Nr. 24 (2007 01 27), ps. 4

¹⁰² SAVIČIŪNAITĖ, Vida. Bažnyčia mažiau tuokė, daugiau laidėjo. Lietuvos rytas. Aktualijos, Nr. 49 (2007 03 01), ps. 6

Tą pačią dieną (2007 03 01) publikuojami statistiniai duomenys apie šalies demografinius rodiklius¹⁰³, čia taip pat kalbama ir apie emigraciją, nors ji ir nėra pagrindinė tema tekste, nesiremiama politiniais šaltiniais.

2007 04 16 spausdinamas straipsnis „Pavasaris dviračių meistrams – išbandymų laikas“¹⁰⁴. Jame kalbama apie jaunų specialistų emigraciją, tačiau tai nėra pagrindinė straipsnio tema, politiniais šaltiniais nesiremiama. Rašoma: „Nagingi šaltkalviai <...> emigravo į kitas šalis“.

Straipsnyje „Darbų mugėje Airijos lietuviai ieškojo ne darbo, o paskolų“¹⁰⁵ taip pat kalbama apie emigraciją, ji yra viena pagrindinių temų tekste, aprašomas emigrantų gyvenimas, lūkesčiai, tačiau politiniais šaltiniais nesiremiama. Straipsniui neskiriama ypatinga vieta laikraštyje, politiniais šaltiniais nesiremiama.

Rubrikoje „Nuomonės“ 2007 06 14 publikuojamas straipsnis „Airijos lietuviams – antausis iš tėvynės“¹⁰⁶. Jame emigracija, emigrantų gyvenimas yra viena iš pagrindinių temų, politiniais šaltiniais nesiremiama. Straipsniui skiriama viena svarbiausių vietų laikraštyje.

Publikacijoje „Vargas dėl pilietybės ar dėl proto“¹⁰⁷, spausdinamame 2007 07 09, rašoma ir apie emigraciją („dabar labai daug tautos emigruoja“), tačiau šioji nėra pagrindinė tema tekste, be to, jai nėra skiriama svarbiausia vieta laikraštyje.

Publikacijoje „Tėvynės trauka suteikia dvasinių jėgų“¹⁰⁸ pateikiamas interviu su Juozu Kazicku, žymiu Lietuvos filantropu. Čia emigracijos tema taip pat paliečiama, bet ji nėra pagrindinė tekste. Rašoma: „mažėja emigracija, o anksčiau išvykę žmonės pradės grįžti į Lietuvą“. Politiniais šaltiniais nesinaudojama.

Rubrikoje „Aktualijos“ 2007 08 21 pateikiamas žinių srautas¹⁰⁹, kuriame atsispindi statistiniai emigracijos duomenys, emigracija šiuo atveju yra pagrindinė tema, politiniais šaltiniais nesiremiama. Tekstui skiriama viena pagrindinių laikraščio vietų.

Publikacijoje „Iš Airijos emigrantas grįžo į bendrovės direktoriaus kėdę“¹¹⁰ pasakojama sėkminga verslo istorija, emigracija tėra minima, politiniais šaltiniais nesiremiama.

2007 09 12 publikuojamas straipsnis „Emigrantai – ne tik galvos skausmas, bet ir turtas“¹¹¹. Jame emigracija yra pagrindinė tema, nors publikacijai ir neskiriama išskirtinė vieta laikraštyje vietos atžvilgiu. Naudojamosi politiniu šaltiniu – Ekonominės politikos tyrimų centro bendradarbio A. Sapiro nuomone.

¹⁰³ Šalyje gyventojų mažėja, visuomenė sensta. Lietuvos rytas, Krašto žinios, Nr. 49 (2007 03 01), ps. 17

¹⁰⁴ DEKSNYS, Vakarais. Pavasaris dviračių meistrams – išbandymų laikas. Lietuvos rytas. Vartai. Nr. 85 (2007 04 16), ps. 16

¹⁰⁵ ZUJUS, Raimondas. Darbų mugėje Airijos lietuviai ieškojo ne darbo, o paskolų. Lietuvos rytas. Ekonomika, Nr. 98 (2007 05 02), ps. 10

¹⁰⁶ GRIŠKONYTĖ, Aistė. Airijos lietuviams – antausis iš Lietuvos. Lietuvos rytas. Nuomonės. Nr. 134 (2007 06 14), ps. 2

¹⁰⁷ VALATKA, Rimvydas. Vargas dėl pilietybės ar dėl proto? Lietuvos rytas. Nuomonės, Nr. 153 (2007 07 09), ps. 6

¹⁰⁸ BARTASEVIČIUS, Valdas. Tėvynės trauka suteikia dvasinių jėgų. Lietuvos rytas. Nuomonės, Nr. 153 (2007 07 09), ps. 6

¹⁰⁹ Žinių srautas. Lietuvos rytas. Aktualijos. Nr. 189 (2007 08 21), ps. 2

¹¹⁰ BARONAITĖ, Erika. Iš Airijos emigrantas grįžo į bendrovės direktoriaus kėdę. Lietuvos rytas. Nuomonės. Nr. 185 (2007 08 16), ps. 6

¹¹¹ DUBAUSKAS, Mantas. Emigrantai – ne tik galvos skausmas, bet ir turtas. Ekonomika. Nr. 208 (2007 09 12), ps. 11

Straipsnyje „Tatuiruočių meistras klientams pataria nesivaikyti mados“¹¹² pasakojama sėkminga emigranto lietuvių istorija. Emigracija nėra pagrindinė tema tekste, politiniais šaltiniais nesinaudojama.

2007 10 22 straipsnyje „Konstitucija dar nėra lietuvių atrama“¹¹³ taip pat kalbama apie emigraciją, bet ji nėra pagrindinė tema tekste. Remiamasi politiniu šaltiniu – politiko Aloyzo Sakalo nuomone. Rašoma: „jei esi Lietuvos pilietis, turi dirbti Lietuvai, tavo nuolatinė gyvenamoji vieta turi būti Lietuvoje“.

Priede „Būstas“ 2007 11 21 spausdinama publikacija „Po derybų butas – 100 tūkstančių litų pigesnis“¹¹⁴. Jame kalbama apie emigraciją (tiksliau – apie emigrantus), tačiau tai nėra pagrindinė teksto tema, politiniais šaltiniais nesiremiam.

Tą pačią dieną skiltyje „Laiko ženklai“¹¹⁵ taip pat užsimenama apie emigraciją, tačiau nesinaudojama politiniais šaltiniais, o ji nėra pagrindinė tema.

4 lentelė. „Lietuvos ryto“ publikacijų 2008 m. imties sudarymo lentelė

<i>Mėnuo</i>	<i>Savaitė</i>	<i>Savaitės diena</i>	<i>Data</i>
<i><u>Sausis</u></i>	Ketvirta	Trečiadienis	01.16
	Pirma	Ketvirtadienis	01.03
<i><u>Vasaris</u></i>	Trečia	Penktadienis	02.15
	Antra	Šeštadienis	02.09
<i><u>Kovas</u></i>	Pirma	Pirmadienis	03.03
	Antra	Trečiadienis	03.09
<i><u>Balandis</u></i>	Ketvirta	Antradienis	04.22
	Trečia	Ketvirtadienis	04.17
<i><u>Gegužė</u></i>	Antra	Penktadienis	05.09
	Trečia	Šeštadienis	05.17
<i><u>Birželis</u></i>	Pirma	Pirmadienis	06.02
	Ketvirta	Trečiadienis	06.25
<i><u>Liepa</u></i>	Pirma	Antradienis	07.01
	Antra	Ketvirtadienis	07.10
<i><u>Rugpjūtis</u></i>	Ketvirta	Penktadienis	08.22
	Pirma	Šeštadienis	08.02
<i><u>Rugsėjis</u></i>	Antra	Pirmadienis	09.08
	Trečia	Antradienis	09.16
<i><u>Spalis</u></i>	Pirma	Trečiadienis	10.01
	Ketvirta	Ketvirtadienis	10.23
<i><u>Lapkritis</u></i>	Trečia	Penktadienis	11.07
	Pirma	Šeštadienis	11.22
<i><u>Gruodis</u></i>	Antra	Pirmadienis	12.08
	Ketvirta	Antradienis	12.23

¹¹² GRIŠKONYTĖ, Aistė. Tatuiruočių meistras pataria nesivaikyti mados. Lietuvos rytas. Gyvenimo būdas. Nr. 229 (2007 10 06), ps. 9 (priede)

¹¹³ SOTVARIENĖ, Ramunė. Konstitucija dar nėra lietuvių atrama. Lietuvos rytas. Nuomonės. Nr. 242 (2007 10 22), ps. 4

¹¹⁴ Po derybų būstas – 100 tūkstančių litų pigesnis. Lietuvos rytas. Būstas. Nr. 267 (2007 11 21), ps. 4

¹¹⁵ Laiko ženkli. Lietuvos rytas. Nuomonės. Nr. 267 (2007 11 21), ps. 4

2008 03 12 publikuojamas straipsnis „Mugė Airijoje džiugino ir prekeivius iš Lietuvos“¹¹⁶. Rašoma: „tradiciniai renginiai (Kaziuko mugė) keliauja paskui emigrantus iš Lietuvos“. Emigracija viena iš pagrindinių teksto temų, mat pasakojama apie emigrantų gyvenimą, tačiau šioje publikacijoje nesiremiamas politiniais šaltiniais, straipsniui neskiriama pagrindinė laikraščio vieta.

2008 05 09 skiltyje „Laiko ženklai“¹¹⁷ taip pat kalbama apie emigraciją, bet ji nėra pagrindinė tema tekste, politiniais šaltiniais nesiremiamas.

Straipsnyje „Į rinkėjų balsų žvejybą – su senu masalu“¹¹⁸ emigracija ir emigrantų gyvenimas tampa pagrindine tema, pasakojama apie Lietuvos politikų vizitą Londone, kur susitikta su lietuvių emigrantais, išreiškiamas politikų (šiuo atveju laikytinu politiniu šaltiniu) susirūpinimas emigracijos mastais: „Žmonės jau dabar bijo, kad po 10 metų Vilniaus Gedimino prospektu eis trys kinai, du turkai ir vienas lietuvis“. Straipsniui skiriama viena svarbiausių vietų laikraštyje (3 puslapis, rubrika „Aktualijos“).

Straipsnyje „Emigrantai į tėvynę grįžta tik pasigydyti“¹¹⁹ emigracija yra pagrindinė tema, remiamasi tyrimo, užsakyto Airijos imigrantų tarybos, duomenimis. Rašoma: „Lietuviai į Airiją emigruoja tikėdamiesi užsidirbti ir susitaupyti“. Lietuvos politiniais šaltiniais nesiremiamas.

Publikacijoje „Tėvynėje lekia pas medikus“¹²⁰ taip pat kalbama apie emigraciją, nors ji nėra pagrindinė straipsnio tema. Rašoma: „vis daugiau iš šalies emigravusių lietuvių trumpam grįžta į tėvynę padailinti savo kūno linijų“. Politiniais šaltiniais nesiremiamas.

2007 liepos 1 d. spausdinama publikacija „Mažesnė emigracija dar nedžiugins“¹²¹. Emigracija yra pagrindinė tema, remiamasi politiniu šaltiniu (Socialinės apsaugos ir darbo ministerija), tačiau pačiai publikacijai išskirtinė vieta laikraštyje neskiriama. Rašoma: „kasmet išvažiuoja tiek žmonių, kiek jų gyvena nedideliame miestelyje“.

2008 09 16 rubrikoje „Pramogos“ spausdinamas laidos „Emigrantai“¹²² anonsas. Emigracija čia nėra pagrindinė tema, politiniais šaltiniais nesiremiamas. Pasakojama apie tragišką į užsienį laimės ieškot išvykusios šeimos istoriją bei užsienio medikų abejingumą.

2008 11 22 spausdinamas Aistės Griškonytės ir Almos Birbalaitės straipsnis „Emigrantai – vis toliau nuo Lietuvos“¹²³. Jame emigracijos tema yra viena iš pagrindinių, tačiau nesiremiamas politiniais šaltiniais. Tekstui neskiriama viena svarbiausių vietų laikraštyje.

¹¹⁶ GRIŠKONYTĖ, Aistė. Mugė Airijoje džiugino prekeivius iš Lietuvos. Lietuvos rytas. Ekonomika. Nr. 57 (2008 03 2), ps. 16

¹¹⁷ Laiko ženklai. Lietuvos rytas. Nuomonės. Nr. 103 (2008 05 09), ps. 2

¹¹⁸ SABALIAUSKAITĖ, Kristina. Į rinkėjų balsų žvejybą – su senu masalu. Lietuvos rytas. Aktualijos. Nr. 123 (2008 06 02), ps. 3

¹¹⁹ GRIŠKONYTĖ, Aistė. Emigrantai į tėvynę grįžta tik pasigydyti. Lietuvos rytas. Tribūna. Nr. 142 (2008 06 25), ps. 8

¹²⁰ Tėvynėje lekia pas medikus. Lietuvos rytas. Aktualijos. Nr. 147 (2008 07 01), ps. 5

¹²¹ ŽURAUSKAITĖ, Aida. Mažesnė emigracija dar nedžiugins. Lietuvos rytas. Ekonomika. Nr. 147 (2008 07 01), ps. 15

¹²² Medikų abejingumas baigėsi mirtimi. Lietuvos rytas. Pramogos. Nr. 211 (2008 09 16), ps. 24

5 lentelė. „Lietuvos ryto“ publikacijų 2009 m. imties sudarymo lentelė

<i>Mėnuo</i>	<i>Savaitė</i>	<i>Savaitės diena</i>	<i>Data</i>
<i>Sausis</i>	Antra	Penktadienis	01.09
	Trečia	Šeštadienis	01.17
<i>Vasaris</i>	Pirma	Pirmadienis	02.02
	Ketvirta	Antradienis	02.24
<i>Kovas</i>	Antra	Ketvirtadienis	03.12
	Ketvirta	Trečiadienis	03.26
<i>Balandis</i>	Pirma	Penktadienis	04.03
	Trečia	Šeštadienis	04.18
<i>Gegužė</i>	Antra	Pirmadienis	05.04
	Trečia	Antradienis	05.12
<i>Birželis</i>	Pirma	Trečiadienis	06.03
	Ketvirta	Ketvirtadienis	06.25
<i>Liepa</i>	Antra	Penktadienis	07.10
	Trečia	Šeštadienis	07.18
<i>Rugpjūtis</i>	Ketvirta	Pirmadienis	08.24
	Pirma	Antradienis	08.04
<i>Rugsėjis</i>	Pirma	Trečiadienis	09.02
	Antra	Ketvirtadienis	09.10
<i>Spalis</i>	Trečia	Penktadienis	10.16
	Ketvirta	Šeštadienis	10.24
<i>Lapkritis</i>	Antra	Pirmadienis	11.09
	Trečia	Antradienis	11.17
<i>Gruodis</i>	Pirma	Trečiadienis	12.02
	Ketvirta	Ketvirtadienis	12.24

Straipsnyje „Gyventojų nuotaikos – vis niuresnės“¹²⁴ rašoma apie emigraciją, tačiau ji nėra pagrindinė tema tekste, išreiškiama baimė dėl emigrantų sugrįžimo, nes tuomet dar labiau išaugtų nedarbas. Politiniais šaltiniais nesiremiam.

2009 03 12 spausdinama publikacija „Teismai atsiduria visuomenės audrų verpetuose“¹²⁵, čia taip pat minima emigracija, bet ji nėra pagrindinė publikacijos tema, politiniais šaltiniais nesiremiam. Rašoma: „jei ims grįžti emigrantai, padėtis dar pasunkės“.

2009 08 04 straipsnyje „Iš krizės – tik su planu“¹²⁶ apie emigraciją užsimenama, bet ji nėra pagrindinė tema tekste, rašoma: „Lietuvai smogė ir emigracijos banga“. Politiniais šaltiniais nesiremiam.

„Duonos kėsnio – į užsienį“¹²⁷ – dar viena publikacija, kurioje kalbama apie emigracijos problemą. Pastaroji yra pagrindinė tema, remiamasi politiniu šaltiniu – Seimo darbo frakcijos

¹²³ GRIŠKONYTĖ, Aistė, BIRBALAITĖ, Alma. Emigrantai – vis toliau nuo Lietuvos. Lietuvos rytas. Ekonomika, Nr. 267 (2008 11 22), ps. 20

¹²⁴ DEKSNYS, Vakarais. Gyventojų nuotaikos – vis niuresnės. Lietuvos rytas. Rinkos pulsas. Nr. 44 (2009 02 24), ps. 14

¹²⁵ BARTASEVIČIUS, Valdas. Teismai atsiduria visuomenės audrų verpetuose. Lietuvos rytas. Nuomonės. Nr. 57 (2009 03 12), ps. 8

¹²⁶ ZIABKUS, Alvydas. Iš krizės – tik su planu. Lietuvos rytas. Ekonomika. Nr. 177 (2009 08 04), ps. 8

seniūno Vytauto Gapšio nuomone. Rašoma: „Vakar šiurpūs <emigracijos> atgarsiai susilaukė ir dėmesio Seime“. Konstatuojama, jog per 10 pirmų 2009 metų mėnesių iš šalies išvyko 18 tūkst. gyventojų. Tekstui neskiriama pagrindinė vieta laikraštyje.

6 lentelė. „delfi.lt“ publikacijų 2005 m. imties sudarymo lentelė

<i>Mėnuo</i>	<i>Savaitė</i>	<i>Savaitės diena</i>	<i>Data</i>
<i><u>Sausis</u></i>	Trečia	Antradienis	01.11
	Antra	Trečiadienis	01.05
<i><u>Vasaris</u></i>	Pirma	Ketvirtadienis	02.03
	Ketvirta	Penktadienis	02.18
<i><u>Kovas</u></i>	Pirma	Šeštadienis	03.05
	Antra	Pirmadienis	03.07
<i><u>Balandis</u></i>	Trečia	Antradienis	04.12
	Ketvirta	Trečiadienis	04.20
<i><u>Gegužė</u></i>	Antra	Ketvirtadienis	05.12
	Pirma	Penktadienis	05.06
<i><u>Birželis</u></i>	Trečia	Šeštadienis	06.18
	Ketvirta	Pirmadienis	06.20
<i><u>Liepa</u></i>	Pirma	Antradienis	07.05
	Trečia	Trečiadienis	07.13
<i><u>Rugpjūtis</u></i>	Ketvirta	Ketvirtadienis	08.25
	Antra	Penktadienis	08.12
<i><u>Rugsėjis</u></i>	Trečia	Šeštadienis	09.17
	Ketvirta	Pirmadienis	09.19
<i><u>Spalis</u></i>	Trečia	Antradienis	10.18
	Antra	Trečiadienis	10.12
<i><u>Lapkritis</u></i>	Pirma	Ketvirtadienis	11.03
	Ketvirta	Penktadienis	11.25
<i><u>Gruodis</u></i>	Antra	Šeštadienis	12.10
	Trečia	Pirmadienis	12.12

2005.02.03 „delfi.lt“ spausdinama publikacija „Vyriausybė neketina nusileisti medikų reikalavimams“¹²⁸. Joje emigracija nėra pagrindinė tema, tačiau cituojami politiniai šaltiniai (premjerą Algirdas Brazauskas). Rašoma: „valdžia neskiria adekvataus finansavimo užtikrinti deklaruojamų sveikatos apsaugos paslaugų kokybę, skatindama gyventojų nusivylimą sveikatos apsauga ir medikų emigraciją į užsienį“.

2005 05 06 straipsnyje „Dėl Turkijos narystės ES ir didelės migracijos lietuviams gali tekti mokytis tolerancijos kitataučiams“¹²⁹ emigracija taip pat minima, nors ji ir nėra pagrindinė tema

¹²⁷ ŽURAUSKAITĖ, Aida. Duonos kėsnio – į užsienį. Lietuvos rytas. Ekonomika. Nr. 279 (2009 12 02), ps. 10

¹²⁸ Vyriausybė neketina nusileisti medikų reikalavimams. 2005 02 13. BNS. Dienos naujienos. Sveikata. [žiūrėta 2010.04.28] Prieiga per internetą: <<http://www.delfi.lt/archive/article.php?id=5969065>>

¹²⁹ Dėl Turkijos narystės ES ir didelės migracijos lietuviams gali tekti mokytis tolerancijos kitataučiams. Elta. Dienos naujienos. Euronaujienos. 2005.05.06. [žiūrėta 2010.04.28] Prieiga per internetą: <<http://www.delfi.lt/archive/article.php?id=6616536>>

tekste, politiniais šaltiniais nesiremama. Rašoma: „Turkijos narystė Europos Sąjungoje (ES) ir didelė Lietuvos gyventojų emigracija bei užsieniečių imigracija lems, jog tolerancija kitataučiams Lietuvoje taps praktine problema.“.

2005 10 18 delfi.lt publikuoja savaitraštyje „Laikas“ spausdintą straipsnį „Kaip išsaugoti gerą darbuotoją“¹³⁰. Emigracija nėra pagrindinė tema, politiniai šaltiniai necituojami. Apie emigraciją kalbama kaip apie pasekmę, kylančią dėl per prastų darbo sąlygų Lietuvoje. Rašoma: „išlaikyti darbuotojus masinės emigracijos sąlygomis darosi vis aktualiau“.

7 lentelė. „delfi.lt“ publikacijų 2006 m. imties sudarymo lentelė

<i>Mėnuo</i>	<i>Savaitė</i>	<i>Savaitės diena</i>	<i>Data</i>
<u>Sausis</u>	Antra	Antradienis	01.10
	Trečia	Trečiadienis	01.18
<u>Vasaris</u>	Pirma	Ketvirtadienis	02.02
	Ketvirta	Penktadienis	02.24
<u>Kovas</u>	Trečia	Šeštadienis	03.18
	Antra	Pirmadienis	03.06
<u>Balandis</u>	Pirma	Antradienis	04.04
	Trečia	Trečiadienis	04.19
<u>Gegužė</u>	Ketvirta	Ketvirtadienis	05.25
	Antra	Penktadienis	05.12
<u>Birželis</u>	Pirma	Šeštadienis	06.03
	Ketvirta	Pirmadienis	06.19
<u>Liepa</u>	Trečia	Antradienis	07.18
	Ketvirta	Trečiadienis	07.26
<u>Rugpjūtis</u>	Antra	Ketvirtadienis	08.10
	Trečia	Penktadienis	08.18
<u>Rugsėjis</u>	Pirma	Šeštadienis	09.02
	Antra	Pirmadienis	09.04
<u>Spalis</u>	Pirma	Antradienis	10.03
	Trečia	Trečiadienis	10.18
<u>Lapkritis</u>	Antra	Ketvirtadienis	11.09
	Ketvirta	Penktadienis	11.24
<u>Gruodis</u>	Ketvirta	Šeštadienis	12.23
	Trečia	Pirmadienis	12.11

2006 metų sausio 18 –ąją delfi.lt publikuojamas išsamus straipsnis „Emigracija: Nojaus laive, sako, būta ir lietuvių“¹³¹ apie emigracijos problemą, kuriame aptariami statistiniai duomenys, emigravusiųjų patirtis ir kt. Remiamasi politinių institucijų kritika (Seimas, Vyriausybė). Emigracija yra pagrindinė šio teksto tema. Rašoma: „Šiuo metu Lietuva pergyvena trečiąją emigracijos bangą – pačią netikėčiausią ir, ko gera, grėsmingiausią“. Publikuojama reikšmingiausioje rubrikoje – „Dienos naujienos“.

¹³⁰ NEDVECKAITĖ, Jūratė. Kaip išsaugoti gerą darbuotoją. Žinios. Verslas. Verslo naujienos. 2005 10 18. [žiūrėta 2010.04.28] Prieiga per internetą: <<http://www.delfi.lt/archive/article.php?id=7733584>>

¹³¹ JASKELEVIČIUS, Kęstutis. Emigracija: Nojaus laive, sako, būta ir lietuvių. Dienos naujienos. Komentarai. 2006 01 18. [žiūrėta 2010.04.28] Prieiga per internetą: <<http://www.delfi.lt/archive/article.php?id=8534776>>

2006 04 04 publikuojamas straipsnis „Finansų analitikas įspėja apie grėsmes, jei ES lėšos nebus panaudotos tinkamai“¹³². Emigracija nėra pagrindinė problema, kalbant apie ją politiniais šaltiniais nesiremama. Rašoma: „didėjantis atotrūkis tarp provincijos ir centro skatins ištisų šalies regionų merdėjimą, emigraciją bei kitas socialines problemas“.

2006 06 19 pasirodo straipsnis „Kolegijos siekia, kad jų absolventai turėtų profesinio bakalauro diplomą“¹³³. Čia taip pat kalbama apie emigraciją, bet ji nėra pagrindinė tema tekste. Politiniai šaltiniai necituojami.

Tą pačią dieną publikuojamas dar vienas su emigracija susijęs straipsnis – „Didėjantys atlyginimai neapsaugo nuo vairuotojų emigracijos“¹³⁴. Emigracija viena pagrindinių temų, tačiau politiniais šaltiniais nesiremama, tekstui neskiriama svarbiausioji internetinio tinklalapio vieta.

2006 11 24 publikuojamas straipsnis „Svarstoma, iš kurių šalių būtų geriausia atsivežti darbuotojų“¹³⁵. Jame emigracija yra viena pagrindinių temų, remiamasi politiniu šaltiniu (Seimo narys A. Sysas), rašoma: „Mūsų darbo jėga išvažiavo dirbti nekvalifikuotą darbą Airijoje ar Anglijoje, tai kas gali pakeisti nekvalifikuotą darbuotoją Lietuvoje“, tačiau publikacijai neskiriama reikšmingiausia vieta portale.

---

¹³² Finansų analitikas įspėja apie grėsmes, jei ES lėšos nebus panaudotos tinkamai. BNS. Dienos naujienos. Euronaujienos. [žiūrėta 2010.04.28] Prieiga per internetą: <<http://www.delfi.lt/archive/article.php?id=9223949>>

¹³³ GLIOŽERIENĖ, Audronė. Kolegijos siekia, kad jų absolventai turėtų profesinio bakalauro diplomą. Dienos naujienos. Jaunimo sodas. 2006 06 19. [žiūrėta 2010.04.28] Prieiga per internetą: <<http://www.delfi.lt/archive/article.php?id=9902791>>

¹³⁴ LUKAITYTĖ, Rasa. Didėjantys atlyginimai neapsaugo nuo vairuotojų emigracijos. Žinios. Verslas. Transportas. 2006 06 19. [žiūrėta 2010.04.28] Prieiga per internetą: <<http://www.delfi.lt/archive/article.php?id=9908010>>

¹³⁵ LAUKAITYTĖ, Rasa. Svarstoma, iš kurių šalių būtų geriausia atsivežti darbuotojų. Verslas. Verslo naujienos. 2006 11 24. [žiūrėta 2010.04.28] Prieiga per internetą: <<http://www.delfi.lt/archive/article.php?id=11316956>>

8 lentelė. „delfi.lt“ publikacijų 2007 m. imties sudarymo lentelė

<i>Mėnuo</i>	<i>Savaitė</i>	<i>Savaitės diena</i>	<i>Data</i>
<i><u>Sausis</u></i>	Antra	Šeštadienis	01.13
	Trečia	Pirmadienis	01.15
<i><u>Vasaris</u></i>	Pirma	Antradienis	02.06
	Ketvirta	Trečiadienis	02.28
<i><u>Kovas</u></i>	Trečia	Ketvirtadienis	03.15
	Antra	Penktadienis	03.09
<i><u>Balandis</u></i>	Pirma	Šeštadienis	04.07
	Trečia	Antradienis	04.17
<i><u>Gegužė</u></i>	Ketvirta	Ketvirtadienis	05.24
	Antra	Pirmadienis	05.14
<i><u>Birželis</u></i>	Pirma	Trečiadienis	06.06
	Ketvirta	Penktadienis	06.29
<i><u>Liepa</u></i>	Trečia	Šeštadienis	07.18
	Ketvirta	Pirmadienis	07.23
<i><u>Rugpjūtis</u></i>	Antra	Trečiadienis	08.08
	Trečia	Antradienis	08.14
<i><u>Rugsėjis</u></i>	Pirma	Ketvirtadienis	09.06
	Antra	Penktadienis	09.14
<i><u>Spalis</u></i>	Pirma	Šeštadienis	10.06
	Trečia	Pirmadienis	10.15
<i><u>Lapkritis</u></i>	Antra	Antradienis	11.06
	Ketvirta	Trečiadienis	11.21
<i><u>Gruodis</u></i>	Ketvirta	Ketvirtadienis	12.27
	Trečia	Penktadienis	12.21

2007 sausio 13 dieną spausdinama publikacija „Emigracija – viltis 50 –metėms susirasti darbą Lietuvoje“¹³⁶. Straipsnyje emigracija yra viena iš pagrindinių temų, tačiau joje necituojami politiniai šaltiniai, straipsnis nepublikuojamas „Dienos naujienų“ rubrikoje.

2007 02 28 portalo „delfi.lt“ lankytojams pateikiamas dar vienas straipsnis, kuriame kalbama apie emigraciją – „Dėl emigracijos ir mažo gimstamumo sparčiai mažėja Lietuvos gyventojų“¹³⁷. Emigracija nėra pagrindinė tema, politiniais šaltiniais nesiremama.

Išskirtinai išsamiai ir analitiškai emigracijos problema nagrinėjama 2007 06 29 pateikiamame straipsnyje „J. Laučiūtė: lietuviais norime mes būt...“¹³⁸. Remiamasi politiniais šaltiniais, konstatuojama, jog „politikai, deja, pavertė emigracijos problemą dar viena rinkėjų balsų viliojimo tema“. Rašoma: „Skubiausias ir svarbiausias Lietuvos valdžios ir visuomenės rūpestis turėtų būti ne parsivilioti atgal kelis ar kelias dešimtis emigrantų, o sukurti tokias sąlygas čia, Lietuvoje, kad

¹³⁶ GUSTAITYTĖ, Violeta. Emigracija – viltis 50 – metėms susirasti darbą Lietuvoje. Gyvenimas. Karjera. 2007 01 13. [žiūrėta 2010.04.28] Prieiga per internetą: <<http://gyvenimas.delfi.lt/archive/article.php?id=11794096>>

¹³⁷ Dėl emigracijos ir mažo gimstamumo sparčiai mažėja Lietuvos gyventojų. Žinios. Dienos naujienos. 2007 02 28. [žiūrėta 2010.04.28] Prieiga per internetą: <<http://www.delfi.lt/archive/article.php?id=12306697>>

¹³⁸ LAUČIŪTĖ, Jūratė. J. Laučiūtė: lietuviais norime mes būt...“. Žinios. Nuomonių ringas. 2007 06 29. [žiūrėta 2010.04.28] Prieiga per internetą: <<http://www.delfi.lt/archive/article.php?id=13646227>>

niekas nenorėtų jos palikti, kad lietuviai Lietuvoje gyventų, dirbtų, gimdytų ne po pusę ar pusantro vaikelio, o tiek, kiek reikia gyvenimo pilnatvei...“. Vis dėlto straipsniui neskiriama svarbiausia portale vieta.

2007 08 14 publikuojamas straipsnis „Sugrįžtančių išeivių biurokrato glėbys nesušildys“¹³⁹. Jame emigracija yra pagrindinė tema, komentuojami politiniai veikėjai ir jų sprendimai: „Algirdo Brazausko Vyriausybė padarė viską, kad žmonės bėgtų iš Lietuvos, o Gedimino Kirkilo kabinetas nepadarė nieko, kad jie sugrįžtų namo“. Publikacija pateikiama rubrikoje „Dienos naujienos“.

Straipsnyje „H. Kobeckaitė: pilietybė nelemia ryšio su šalimi“¹⁴⁰ emigracijos problema nagrinėjama išsamiai, aptariamas emigrantų gyvenimas, jų paliktų artimųjų likimas. Remiamasi politiniu šaltiniu – Halina Kobeckaitė, prezidento patarėja, atsakinga už ryšius su išeivija, aptariami Seimo bei vyriausybės sprendimai. Rašoma: „Lietuvos institucijos skiria gana daug dėmesio. Tautinių mažumų ir išeivijos departamentas įgyvendina valstybinę ryšių su užsienyje gyvenančiais lietuviais politiką. LR Seime šiais metais sudaryta nauja LR Seimo ir Pasaulio lietuvių bendruomenės komisija. Seime dirba ir nuolatinė Pasaulio lietuvių bendruomenės atstovybė. Švietimo ir mokslo ministerija aprūpina užsienyje veikiančias lietuviškas mokyklas vadovėliais ir mokymo programomis“). Publikacija pateikiama rubrikoje „Dienos naujienos“.

Straipsnyje „Žmonės savaip rikiuoja valdžios planus“¹⁴¹ emigracija minima, tačiau ji nėra pagrindinė tema tekste, cituojamas Vyriausybės kanceliarijos užsakymu atliktas tyrimas bei jo duomenys (laikytina politiniu šaltiniu)..

„M. Katkus“ – stop „Stop karui keliuose“¹⁴² – dar viena publikacija, kurioje emigracija minima, tačiau ji nėra pagrindinė tema, politiniais šaltiniais nesiremama.

---

¹³⁹ RACEVIČIŪTĖ, Loreta. Sugrįžtančių išeivių biurokrato glėbys nesušildys. Dienos naujienos. Lietuviai svetur. 2007 08 08. [žiūrėta 2010.04.28] Prieiga per internetą: <<http://www.delfi.lt/archive/article.php?id=14063819>>

¹⁴⁰ H.Kobeckaitė: pilietybė nelemia ryšio su šalimi. Dienos naujienos. Lietuviai svetur. 2007 08 14. [žiūrėta 2010.04.28] Prieiga per internetą: <<http://www.delfi.lt/archive/article.php?id=14066979>>

¹⁴¹ Žmonės savaip rikiuoja valdžios planus. Dienos naujienos. 2007 09 06. [žiūrėta 2010.04.28] Prieiga per internetą: <<http://www.delfi.lt/archive/article.php?id=14295888>>

¹⁴² KATKUS, Mykolas. Stop „Stop karui keliuose“. Nuomonių ringas. Lietuvos pjūvis. 2007 09 14. [žiūrėta 2010.04.28] Prieiga per internetą: <<http://www.delfi.lt/archive/article.php?id=14383629>>

9 lentelė. „Lietuvos ryto“ publikacijų 2008 m. imties sudarymo lentelė

<i>Mėnuo</i>	<i>Savaitė</i>	<i>Savaitės diena</i>	<i>Data</i>
<i>Sausis</i>	Antra	Trečiadienis	01.09
	Trečia	Antradienis	01.15
<i>Vasaris</i>	Pirma	Ketvirtadienis	02.07
	Ketvirta	Penktadienis	02.28
<i>Kovas</i>	Trečia	Pirmadienis	03.17
	Antra	Šeštadienis	03.15
<i>Balandis</i>	Pirma	Antradienis	04.01
	Trečia	Trečiadienis	04.16
<i>Gegužė</i>	Ketvirta	Penktadienis	05.23
	Antra	Ketvirtadienis	05.08
<i>Birželis</i>	Pirma	Šeštadienis	06.07
	Ketvirta	Pirmadienis	06.25
<i>Liepa</i>	Trečia	Antradienis	07.15
	Ketvirta	Trečiadienis	07.21
<i>Rugpjūtis</i>	Antra	Ketvirtadienis	08.07
	Trečia	Penktadienis	08.11
<i>Rugsėjis</i>	Pirma	Šeštadienis	09.06
	Antra	Pirmadienis	09.12
<i>Spalis</i>	Pirma	Trečiadienis	10.01
	Trečia	Antradienis	10.14
<i>Lapkritis</i>	Antra	Penktadienis	11.07
	Ketvirta	Ketvirtadienis	11.20
<i>Gruodis</i>	Ketvirta	Pirmadienis	12.22
	Trečia	Šeštadienis	12.20

2008 01 09 portalas *delfi.lt* publikuoja straipsnį „V. Muntianas: P. Vaitiekūnas galėjo ir nutylėti“¹⁴³. Jame emigracija yra viena pagrindinių temų, cituojami politiniai šaltiniai: „Didėjančią emigraciją labiau sąlygoja procesai, vykstantys šalies viduje“, - sakė V. Muntianas“. Tekstas publikuojamas rubrikoje „Dienos naujienos“.

2008 01 15 pateikiamas A. Maldeikienės straipsnis „Išvirškščioji audinio pusė“¹⁴⁴. Jame apie emigraciją tėra užsimenama, politiniais šaltiniais nesiremiam, svarbiausioji portalo vieta tekstui publikuoti neskiriama.

2008 03 17 publikacijoje „Psichologė V. Kuzmienė: emigracija – alternatyva savižudybei“¹⁴⁵ emigracija yra viena pagrindinių temų, nagrinėjami emigracijos sukelti socialiniai padariniai: „Taip pat susidūrėme ir su kitu reiškiniu – emigravusių tėvų Lietuvoje paliktų vaikų psichologinėmis problemomis“. Politiniais šaltiniais nesiremiam, jie necituojami, tačiau straipsni publikuojamas svarbiausioje portalo vietoje – pradiniame puslapyje.

¹⁴³ V. Muntianas: P. Vaitiekūnas galėjo ir nutylėti. Žinios. Dienos naujienos. 2008 01 09. [žiūrėta 2010.04.28] Prieiga per internetą: <<http://www.delfi.lt/archive/article.php?id=15548953>>

¹⁴⁴ MALDEIKIENĖ, Aušra. Išvirškščioji audinio pusė. Nuomonių ringas. Lietuvos pjūvis. 2008 01 15. [žiūrėta 2010.04.28] Prieiga per internetą: <<http://www.delfi.lt/archive/article.php?id=15616450>>

¹⁴⁵ KRAUJALIS, Vytautas. Psichologė V. Kuzmienė: emigracija – alternatyva savižudybei. Dienos naujienos. Lietuviai svetur. 2008 03 17. [žiūrėta 2010.04.28] Prieiga per internetą: <<http://www.delfi.lt/archive/article.php?id=16348549>>

Publikacijoje „Pagal gimstamumo lygį Lietuva – penkta pasaulyje. Nuo galo“¹⁴⁶ emigracija viena pagrindinių temų, politiniais šaltiniais nesiremiam, ji aptariama demografinių rodiklių prastėjimo kontekste, tekstui neskiriama svarbiausioji portalo vieta.

2008 04 16 publikuojamas straipsnis „Verslininkai žada emigruoti“¹⁴⁷. Emigracija yra viena pagrindinių temų, cituojami politiniai šaltiniai: „politikai nemano, kad mokesčių didinimas žlugdytų verslininkus <..>, man teko kalbėti su daugeliu verslininkų, kurie pritarė šiai idėjai. Jie teigė, kad trumpalaikio mokesčių pakilimo nėra nepajustu“, – įtikinėjo vienas iš šios Pelnų mokesčio įstatymo pataisos iniciatorių Seimo narys Vytautas Čepas“. Nepublikuojama rubrikoje „Dienos naujienos“.

Tą pačią dieną publikuojamas straipsnis „Airijos lietuvių interesus kovoje su „Viasat“ gina advokatas airis“¹⁴⁸. Emigracija čia viena pagrindinių temų, mat kalbama apie emigrantų lietuvių gyvenimą. Politiniais šaltiniais nesiremiam, tekstas publikuojamas „Dienos naujienų“ rubrikoje.

2008 06 07 publikuojamas straipsnis „Analitikai siūlo liberalizuoti darbo rinką ir leisti daugiau dirbti“¹⁴⁹. Emigracija tekste yra viena pagrindinių temų, ji keletą kartų minima kaip pasekmė netinkamų valdžios sprendimų, cituojami politiniai šaltiniai: „jeigu mes dar labiau liberalizuotume darbo santykius, tai tie kurie ketintų grįžti, negrįš ir dar kiti išvažiuotų, - <...> tvirtino Socialinių reikalų ir darbo komiteto pirmininkas A. Sysas“. Tekstui neskiriama svarbiausioji portalo vieta.

2008 06 25 publikuojamame straipsnyje „Laisvai angliškai kalba 28% Airijoje gyvenančių lietuvių“¹⁵⁰. Emigracija yra pagrindinė teksto tema, tačiau politiniais šaltiniais nesiremiam, tekstas publikuojamas rubrikoje „Dienos naujienos“.

2008 08 11 publikuojamas Seimo narės V. Martinkaitienės straipsnis „Biurokratų rojus, kurį susikūrė socialdemokratai“¹⁵¹. Emigracijos tema nėra pagrindinė tekste, tačiau remiamasi politiniais šaltiniais, be to, pati teksto autorė – politikė, tekstas nepublikuojamas rubrikoje „Dienos naujienos“.

2008 09 06 publikuojamas straipsnis „Priklausomybės šmėkla pasiglemžia vaikus“¹⁵², jame emigracija nėra pagrindinė tema, apie ją tėra užsimenama, politiniais šaltiniais nesiremiam. Publikuojama rubrikoje „Dienos naujienos“.

---

¹⁴⁶ BRAZAUSKAS, Ignas. Pagal gimstamumo lygį Lietuva – penkta pasaulyje. Nuo galo. 2008 04 01. Nuomonių ringas. Lietuvos pjūvis. [žiūrėta 2010.04.28] Prieiga per internetą: <<http://www.delfi.lt/archive/article.php?id=16521136>>

¹⁴⁷ DEGUTIS, Gintautas. Verslininkai žada emigruoti. Verslas. Verslo naujienos. 2008 04 16. [žiūrėta 2010.04.28] Prieiga per internetą: <<http://www.delfi.lt/archive/article.php?id=16695325>>

¹⁴⁸ DOKŠAITĖ, Deimantė. Airijos lietuvių interesus kovoje su „Viasat“ gina advokatas airis. Dienos naujienos. Lietuviai svetur. 2008 04 16. [žiūrėta 2010.04.28] Prieiga per internetą: <<http://www.delfi.lt/archive/article.php?id=16699064>>

¹⁴⁹ LAUKAITYTĖ, Rasa. Analitikai siūlo liberalizuoti darbo rinką ir leisti daugiau dirbti. Verslas. Verslo naujienos. 2008 06 07. [žiūrėta 2010.04.28] Prieiga per internetą: <<http://www.delfi.lt/archive/article.php?id=17310963>>

¹⁵⁰ Laisvai angliškai kalba 28% Airijoje gyvenančių lietuvių. Dienos naujienos. Lietuviai svetur. 2008 06 25. [žiūrėta 2010.04.28] Prieiga per internetą: <<http://www.delfi.lt/archive/article.php?id=17506382>>

¹⁵¹ MARTINKAITIENĖ, Vilma. Biurokratų rojus, kurį susikūrė socialdemokratai. Balsuok 2008. Politikų akimis. 2008 08 11. [žiūrėta 2010.04.28] Prieiga per internetą: <<http://www.delfi.lt/archive/article.php?id=18043724>>

¹⁵² MAČIULIS, Remigijus. Priklausomybės šmėkla glemžiasi vaikus. Dienos naujienos. Jaunimo sodas. 2008 09 06. [žiūrėta 2010.04.28] Prieiga per internetą: <<http://www.delfi.lt/archive/article.php?id=18439183>>

Straipsnyje „Emigrantai nekaltina valdžios ir nesitiki jos paramos grįžtant, rodo tyrimas“¹⁵³ emigracija yra pagrindinė tema, pristatomi tyrimo „Požiūris į emigraciją ir emigrantus“, kuri Tautinių mažumų ir išeivijos departamento užsakymu atliko Visuomenės nuomonės ir rinkos tyrimų centras „Vilmorus“ bei Tarptautinės migracijos organizacijos (TMO) Vilniaus biuras, duomenys. Tokio pobūdžio tyrimas šalyje buvo atliktas pirmą kartą. Politiniais šaltiniais nesiremiam, keletą kartų apibendrintai pavartojamas žodis „valdžia“. Publikuojama rubrikoje „Dienos naujienos“.

2008 12 22 publikuojamas straipsnis „Britų ekspertas: 50 aukštųjų mokyklų Lietuvoje – nenormalu“¹⁵⁴. Emigracija čia nėra pagrindinė tema, tačiau remiamasi politiniais šaltiniais: „Tikiu, kad emigraciją <gabių studentų> sustabdyti galima. Aišku, ne iš karto, bet, manau, jei reforma bus sėkminga <...> esu sužavėtas, kad vos savaitę švietimo ir mokslo ministro pareigas einantis Gintaras Steponavičius mane pakvietė konsultuoti reformos klausimais“.

10 lentelė. „delfi.lt“ publikacijų 2009 m. imties sudarymo lentelė

<i>Mėnuo</i>	<i>Savaitė</i>	<i>Savaitės diena</i>	<i>Data</i>
<i><u>Sausis</u></i>	Trečia	Trečiadienis	01.14
	Ketvirta	Antradienis	01.20
<i><u>Vasaris</u></i>	Pirma	Ketvirtadienis	02.05
	Trečia	Penktadienis	02.20
<i><u>Kovas</u></i>	Antra	Šeštadienis	03.14
	Ketvirta	Antradienis	03.24
<i><u>Balandis</u></i>	Pirma	Pirmadienis	04.01
	Antra	Trečiadienis	04.06
<i><u>Gegužė</u></i>	Trečia	Ketvirtadienis	05.14
	Ketvirta	Penktadienis	05.22
<i><u>Birželis</u></i>	Antra	Šeštadienis	06.13
	Ketvirta	Pirmadienis	06.22
<i><u>Liepa</u></i>	Pirma	Antradienis	07.02
	Trečia	Ketvirtadienis	07.14
<i><u>Rugpjūtis</u></i>	Pirma	Trečiadienis	08.05
	Ketvirta	Penktadienis	08.28
<i><u>Rugsėjis</u></i>	Antra	Šeštadienis	09.12
	Trečia	Pirmadienis	09.14
<i><u>Spalis</u></i>	Trečia	Antradienis	10.13
	Ketvirta	Trečiadienis	10.21
<i><u>Lapkritis</u></i>	Pirma	Ketvirtadienis	11.05
	Antra	Pirmadienis	11.09
<i><u>Gruodis</u></i>	Pirma	Šeštadienis	12.05
	Trečia	Penktadienis	12.18

¹⁵³ DIRGYTĖ, Eglė. Emigrantai nekaltina valdžios ir nesitiki jos paramos grįžtant, rodo tyrimas. Dienos naujienos. Lietuviai svetur. 2008 12 20. [žiūrėta 2010.04.28] Prieiga per internetą: <<http://www.delfi.lt/archive/article.php?id=19735914>>

¹⁵⁴ JACKEVIČIUS, Mindaugas. Britų ekspertas: 50 aukštųjų mokyklų Lietuvoje – nenormalu. Dienos naujienos. Jaunimo sodas. 2008 12 22. [žiūrėta 2010.04.28] Prieiga per internetą: <<http://www.delfi.lt/archive/article.php?id=19747916>>

2009 01 14 pasirodžiusiame straipsnyje „Emigrantų šeimos vis dažniau netenka teisės augint savo vaikų“¹⁵⁵ emigracijos tema yra viena pagrindinių, tačiau politiniais šaltiniais nesiremiam. Apie emigraciją kalbama kaip apie priežastį, lemiančią tai, jog šeimos netenka vaikų dėl netinkamo rūpinimosi jais. Publikacija pateikiama rubrikoje „Dienos naujienos“.

2009 02 20 pasirodo publikacija „J.Almunia: Europos sąjungos plėtra pasiteisino“¹⁵⁶. Joje emigracija nėra pagrindinė tema, remiamasi politiniais šaltiniais (Europos sąjungos komisija). Publikacijoje „Didėjančios vaikų teisių užtikrinimo problemos – psichologinis smurtas ir emigravę tėvai“¹⁵⁷, portale *delfi.lt* pasirodžiusiame 2009 04 01, emigracija nėra pagrindinė tema, politiniais šaltiniais nesiremiam

Straipsnyje „Ar sunkmečiu neišnyks darbdavio pagarba darbuotojui?“¹⁵⁸ emigracija taip pat nėra pagrindinė tema, ji įvardijama kaip priežastis, lėmusi darbo jėgos stoką, politiniais šaltiniais nesiremiam.

2009 05 22 publikuojamame straipsnyje „Sunkmetis žada naują emigracijos bangą“ emigracija yra pagrindinė tema, ji vadinama sunkmečio pasekme: „Sunkmetis gali sukelti naują emigracijos bangą“¹⁵⁹. Komentuojami politiniai šaltiniai: „šalies Vyriausybė specialiai dėl krizės nepriėmė jokių migrantams svarbių pakeitimų“. Publikuojama rubrikoje „Dienos naujienos“. Straipsnyje „Lietuva ir Lenkija abipusės statistikos veidrodyje“¹⁶⁰ emigracija nėra pagrindinė tema, ji tėra minima, politiniais šaltiniais nesiremiam.

2009 06 22 pasirodžiusiame straipsnyje „Lietuvai prognozuota diktatūra, gelbėtojų sąjūdis ir „žolės“¹⁶¹ legalizavimas“ emigracija taip pat minima, bet ji ne pagrindinė teksto tema, politiniai šaltiniai kalbant apie ją necituojami.

Tą pačią dieną publikuojamas straipsnis „A. Daunoravičius: tautinių mažumų ir išeivijos departamentas dar tebeveikia“¹⁶². Jame emigracija viena pagrindinių temų, nagrinėjama jo socialinė pusė: „Didelė dalis nesusipratimų tarp lietuvių gyvenančių Lietuvoje ir išvykusių kyla dėl pirmą kartą nuodėmės – nemaža dalis gyvenančių Lietuvoje išvykusius laiko išdavikais, o išvykusieji likusius – nevykėliais“. Remiamasi politinio šaltinio – Vyriausybės – nutarimu („Neseniai Vyriausybė nutarė, kad Tautinių mažumų ir išeivijos departamentas (TMID), pagrindinė

---

¹⁵⁵ Emigrantų šeimos vis dažniau netenka teisės auginti savo vaikų. Dienos naujienos. Lietuviai svetur. 2009 01 14. [žiūrėta 2010.04.28] Prieiga per internetą: <<http://www.delfi.lt/archive/article.php?id=20077831>>

¹⁵⁶ BALSYS, Linas. J. Almunia: Europos sąjungos plėtra pasiteisino. Dienos naujienos. Užsienyje. 2009 02 20. [žiūrėta 2010.04.28] Prieiga per internetą: <<http://www.delfi.lt/archive/article.php?id=20660899>>

¹⁵⁷ Didėjančios vaikų teisių užtikrinimo problemos – psichologinis smurtas ir emigravę tėvai. Dienos naujienos. Jaunimo sodas. 2009 04 01. [žiūrėta 2010.04.28] Prieiga per internetą : <<http://www.delfi.lt/archive/article.php?id=21278284>>

¹⁵⁸ Ar sunkmečiu neišnyks darbdavio pagarba darbuotojui? Verslas. Verslo naujienos. 2009 04 06. [žiūrėta 2010.04.28] Prieiga per internetą: <<http://www.delfi.lt/archive/article.php?id=21340068>>

¹⁵⁹ DIGRYTĖ, Eglė. Sunkmetis žada naują emigracijos bangą. Dienos naujienos. Lietuviai svetur. 2009 05 22. [žiūrėta 2010.04.28] Prieiga per internetą: <<http://www.delfi.lt/archive/article.php?id=22287034>>

¹⁶⁰ LAPINSKAS, Anatolijus. Lietuva ir Lenkija abipusės statistikos veidrodyje. Verslas. Verslo naujienos. 2009 06 13. [žiūrėta 2010.04.28] Prieiga per internetą: <<http://www.delfi.lt/archive/article.php?id=22630670>>

institucija kuruojanti išėivijos reikalus, bus reorganizuota iki kitų metų pradėios“. Tekstas pateikiamas svarbiausioje portalo vietoje.

2009 07 02 publikacijoje „Apie principingosios žiniasklaidos žala“¹⁶³ emigracija yra minima, bet ji nėra pagrindinė teksto tema, politiniais šaltiniais nesiremiam.

2009 07 14 straipsnyje „Šalies ekonomikos infarktą sukėlė ir valdžios veiksmai“¹⁶⁴ emigracija nėra pagrindinė tema, čia komentuojami politinių institucijų veiksmai, sprendimai (Seimo, Vyriausybės).

Straipsnyje „Antroji emigracijos banga“¹⁶⁵ emigracija yra pagrindinė tema, cituojami politiniai šaltiniai: „Rimantas Dagys, Seimo Socialinių reikalų ir darbo komiteto pirmininkas: „Antrosios darbo emigracijos bangos mes tikriausiai neišvengsime, tačiau Vyriausybė turi imtis priemonių kaip nors sulaukyti darbo emigraciją“; Algirdas Sysas, Seimo Socialinių reikalų ir darbo komiteto narys: „„Sodros“ biudžete jau šviečia milžiniška skylė ir ji bus dar didesnė, jeigu į užsienį išvažiuos dar daugiau darbingų šalies piliečių“. Publikuojama rubrikoje „Dienos naujienos“.

Straipsnyje „Kyla nauja emigracijos banga“¹⁶⁶, pasirodžiusiame 2009 09 14, emigracija yra pagrindinė teksto tema, tačiau politiniai šaltiniai necituoja. Tekstas pateikiamas svarbiausioje portalo vietoje.

Tą pačią dieną pasirodžiusioje publikacijoje „Į Vilnių iš Londono dviračius minantys žygeiviai įpusėjo kelionę“¹⁶⁷ emigracija yra vienas pagrindinių akcentų: „kelionės tikslas – atkreipti pasaulio lietuvių dėmesį į vis didėjančią emigracijos problemą ir parodyti, kad jauni žmonės yra tam neabejingi“. Politiniais šaltiniais nesiremiam. Tekstas pateikiamas rubrikoje „Dienos naujienos“.

2009 11 05 straipsnyje „Nuomonė. Neverskite manęs rinktis tarp duonos ir interneto“¹⁶⁸ emigracija tik minima, politiniais šaltiniais nesiremiam. Tą patį galima pasakyti ir apie 2009 11 09 publikuojamą straipsnį „Lietuvių kraustimosi iš JAV į tėvynę vėjus atslūgo“¹⁶⁹.

---

¹⁶¹ DIGRYTĖ, Eglė. Lietuvai prognozuota diktatūra, gelbėtojų sąjūdis ir „žolės“ legalizavimas. Dienos naujienos. Lietuvoje. 2009 06 22. [žiūrėta 2010.04.28] Prieiga per internetą: <<http://www.delfi.lt/archive/article.php?id=22766148>>

¹⁶² DOKŠAITĖ, Deimantė. A. Daunoravičius: tautinių mažumų iš išėivijos departamentas tebeveikia. Dienos naujienos. Lietuviai svetur. [žiūrėta 2010.04.28] Prieiga per internetą: <<http://www.delfi.lt/archive/article.php?id=22767958>>

¹⁶³ KAIRYS, Stanislovas. Apie principingosios žiniasklaidos žala. Nuomonių ringas. Lietuvos pjūvis. 2009 07 02. [žiūrėta 2010.04.28] Prieiga per internetą: <<http://www.delfi.lt/archive/article.php?id=22921037>>

¹⁶⁴ VAITEKŪNAS, Gediminas. Šalies ekonomikos infarktą sukėlė ir valdžios veiksmai. Verslas. Verslo naujienos. 2009 07 14. [žiūrėta 2010.04.28] Prieiga per internetą: <<http://www.delfi.lt/archive/article.php?id=23104376>>

¹⁶⁵ ČAPLIKAS, Albinas. Antroji emigracijos banga. Dienos naujienos .Lietuviai svetur. 2009 09 12. [žiūrėta 2010.04.28] Prieiga per internetą: <<http://www.delfi.lt/archive/article.php?id=24003314>>

¹⁶⁶ ŠIRVINSKAS, Marijus. Kyla nauja emigracijos banga. Dienos naujienos. Lietuviai svetur. 2009 09 14. [žiūrėta 2010.04.28] Prieiga per internetą: <<http://www.delfi.lt/archive/article.php?id=24031413>>

¹⁶⁷ Į Vilnių iš Londono dviračius minantys žygeiviai įpusėjo kelionę. Dienos naujienos. Lietuviai svetur. 2009 09 14. [žiūrėta 2010.04.28] Prieiga per internetą: <<http://www.delfi.lt/archive/article.php?id=24037456>>

¹⁶⁸ ZABULIS, Antanas. Neverskite manęs rinktis tarp duonos ir interneto. Verslas. IT verslas. 2009 11 05. [žiūrėta 2010.04.28] Prieiga per internetą: <<http://www.delfi.lt/archive/article.php?id=25417881>>

¹⁶⁹ NEMEIKAITĖ, Kamilė. Lietuvių kraustimosi vėjus iš JAV į Tėvynę atslūgo. Dienos naujienos. Lietuviai svetur. 2009 11 09. Iš: <http://www.delfi.lt/archive/article.php?id=25533673>

11 lentelė. „Verslo žinių“ publikacijų 2005 m. imties sudarymo lentelė

<i>Mėnuo</i>	<i>Savaitė</i>	<i>Savaitės diena</i>	<i>Data</i>
<i>Sausis</i>	Pirma	Antradienis	01.04
	Trečia	Pirmadienis	01.17
<i>Vasaris</i>	Antra	Trečiadienis	02.09
	Ketvirta	Pirmadienis	02.21
<i>Kovas</i>	Trečia	Ketvirtadienis	03.17
	Pirma	Antradienis	03.15
<i>Balandis</i>	Ketvirta	Penktadienis	04.22
	Antra	Trečiadienis	04.06
<i>Gegužė</i>	Pirma	Antradienis	05.03
	Trečia	Ketvirtadienis	05.19
<i>Birželis</i>	Antra	Pirmadienis	06.06
	Trečia	Penktadienis	06.17
<i>Liepa</i>	Trečia	Antradienis	07.12
	Pirma	Ketvirtadienis	07.07
<i>Rugpjūtis</i>	Ketvirta	Trečiadienis	08.25
	Antra	Pirmadienis	08.08
<i>Rugsėjis</i>	Pirma	Ketvirtadienis	09.01
	Trečia	Antradienis	09.13
<i>Spalis</i>	Antra	Penktadienis	10.07
	Ketvirta	Trečiadienis	10.19
<i>Lapkritis</i>	Trečia	Trečiadienis	11.16
	Pirma	Ketvirtadienis	11.03
<i>Gruodis</i>	Ketvirta	Pirmadienis	12.19
	Antra	Penktadienis	12.09

2005 metų liepos 12 dienos Gabrielės Vasiliauskaitės straipsnyje „Tik atsinaujinimas pakeltų silpniausią apskritį“¹⁷⁰ apie emigraciją užsimenama kaip apie priežastį, lemiančią mažėjantį nedarbo lygį Tauragės apskrityje: „šiam regione nedarbo lygis sumažėjo labiausiai Lietuvoje <...>, tai rodo, kad apskrities gyventojai emigruoja, jau jaučiamas darbuotojų stygius“. Emigracijos tema nėra pagrindinė tekste, nekalbama nei apie jos priežastis, nei apie pasekmes, tiesiog konstatuojamas faktas, tai daroma remiantis statistiniais skaičiavimais, pateikiamais Tauragės verslo turizmo informacinio centro.

Tą pačią dieną spausdinamas ir Dariaus Šimėno straipsnis „Emigrantai Anglijoje šakočių nepamiršo“¹⁷¹. Straipsnyje emigracija nėra pagrindinė tema, apie emigrantus kalbama kaip apie rinkos segmentus, galinčius įsigyti lietuviškų produktų, eksportuojamų į užsienį: „manau, daugybė į Angliją išvykusių lietuvių mielai skanauja jiems įprastus šakočius“. Politiniais šaltiniais nesiremiama.

¹⁷⁰ VASILIAUSKAITĖ, Gabrielė. Tik atsinaujinimas pakeltų silpniausią apskritį. Verslo žinios. Tema. . Nr. 132 (2005 07 12), ps. 8 - 9

¹⁷¹ ŠIMĖNAS, Donatas. Emigrantai Anglijoje šakočių nepamiršo. Verslo žinios. Mano verslas. Nr. 132 (2005 07 12), ps. 15

2005 lapkričio 16 dieną publikuojamas Kazimiero Šliužo straipsnis „Institutas pranašauja-ekonomika „bukuosja“¹⁷². Jame kalbama apie emigraciją kaip apie veiksnį, lemiantį nedarbo mažėjimą šalyje („Nedarbo mažėjimą ekspertai aiškina ne tiek besitęsiančia ūkio plėtra, kiek nesustojančia lietuvių emigracija į ES darbo rinkas“). Emigracija nėra pagrindinė tema tekste, naudojamas informacijos šaltinis – Lietuvos laisvosios rinkos institutas (ne politinis).

2005 10 07 spausdinamas straipsnis „Nuo ministro iki prezidento“¹⁷³. Jame pateikiamas interviu su Edvardu Makeliu, buvusiu žemės ūkio ministru. Emigracija nėra pagrindinė tema tekste, tačiau apie ją nenutylima: „lietuviai darbštūs, bet nekantrūs. Galėtų būti patriotiškesni, o ne masiškai savanoriškai emigruoti“. Svarbu tai, kad tai buvusio politiko nuomonė vertinant dabartinę šalies situaciją (politinis šaltinis).

12 lentelė. „Verslo žinių“ publikacijų 2006 m. imties sudarymo lentelė

<i>Mėnuo</i>	<i>Savaitė</i>	<i>Savaitės diena</i>	<i>Data</i>
<i><u>Sausis</u></i>	Ketvirta	Antradienis	01.24
	Trečia	Pirmadienis	01.16
<i><u>Vasaris</u></i>	Pirma	Trečiadienis	02.01
	Ketvirta	Pirmadienis	02.20
<i><u>Kovas</u></i>	Antra	Ketvirtadienis	03.09
	Pirma	Antradienis	03.07
<i><u>Balandis</u></i>	Trečia	Penktadienis	04.14
	Antra	Trečiadienis	04.05
<i><u>Gegužė</u></i>	Ketvirta	Antradienis	05.23
	Trečia	Ketvirtadienis	05.18
<i><u>Birželis</u></i>	Pirma	Pirmadienis	06.05
	Ketvirta	Penktadienis	06.23
<i><u>Liepa</u></i>	Antra	Antradienis	07.04
	Trečia	Ketvirtadienis	07.13
<i><u>Rugpjūtis</u></i>	Trečia	Trečiadienis	08.16
	Antra	Pirmadienis	08.07
<i><u>Rugsėjis</u></i>	Ketvirta	Ketvirtadienis	09.21
	Trečia	Antradienis	09.12
<i><u>Spalis</u></i>	Pirma	Penktadienis	10.06
	Ketvirta	Trečiadienis	10.25
<i><u>Lapkritis</u></i>	Antra	Trečiadienis	11.08
	Pirma	Ketvirtadienis	11.02
<i><u>Gruodis</u></i>	Trečia	Pirmadienis	12.13
	Antra	Penktadienis	12.08

2006 balandžio 14 dienos straipsnyje „Ko norėtumėte iš naujos Vyriausybės“¹⁷⁴ spausdinama keletos žmonių, savo srities „nuomonių lyderių“, pozicija. Publikacijoje Vida Bandis, Baltic Management Institute generalinė direktorė, užsimena apie emigraciją kaip apie problemą, kurią

¹⁷² ŠLIUŽAS, Kazimieras. Institutas pranašauka – ekonomika „bukuosja“. Verslo žinios. Žinios. Nr. 221 (2005 11 16), ps. 4

¹⁷³ Nuo ministro iki prezidento. 2005 10 07, Verslo žinios, VŽ savaitgalis, Nr. 194 (2005 10 07), ps. 1 (priede)

¹⁷⁴ Ko norėtumėte iš naujos Vyriausybės. Verslo žinios. Nuomonės. Nr. 73 (2006 04 14), ps. 11

būtina kuo greičiau išspręsti, tačiau minėtas reiškinys išsamiau neapartinėjamas: „tikiuosi, kad Vyriausybė imsis ir skubių priemonių, galinčių sumažinti žmonių emigraciją. Manau, viena iš priemonių - mažinti darbo apmokestinimą ir didinti realias dirbančiųjų pajamas“.

Straipsnyje „Artimiausi metai – kas ir kaip vairuos“¹⁷⁵ taip pat minima emigracija, tačiau ji nėra pagrindinė straipsnio, spausdinamo rubrikoje „Nuomonės“, tema. Emigracija paliečiama kalbant apie Slovėnijos vyriausybės veiklos pavyzdį, iš konteksto galima suprasti, jog šis pavyzdys taikomas lyginant Lietuvos ir Slovėnijos vyriausybių veiksmus, taigi galima daryti prielaidą, jog tekste remiamasi politiniais šaltiniais.

Liepos 4 dieną publikuojamas Daivos Archipovaitės straipsnis „Reformos poveikis neaiškus“¹⁷⁶, kuriame kalbama apie gyventojų pajamų mokesčio sumažinimą. Straipsnyje užsimenama apie emigraciją, tačiau ji nėra plačiau nagrinėjama, naudojamas informacijos šaltinis – įstatymą priėmęs Seimas.

Irmos Verbienės straipsnyje „Algos didyn – darbuotojų mažyn“¹⁷⁷, pasirodžiusiame 2006 08 16, apie emigraciją taip pat užsimenama, nors pagrindinė straipsnio tema – darbuotojų Lietuvoje algų dydžiai. Rašoma: „algas darbdaviams teks kelti ir ateinančiais metais. Tai lems auganti ekonomika, emigracija, spartėjanti infliacija“. Politiniai šaltiniai necituojami.

2006 09 12 rubrikoje „Nuomonės“ spausdinama publikacija „negalvok apie problemą, ir ji nerūpės“, kurios pagrindinė tema – globalizacija. Užsimenama ir apie emigraciją, kaip vieną nūdienos problemų: „Kvalifikuotos darbo jėgos emigracija - tai, matyt, akivaizdžiausias dalykas, kurį pajuto verslas“. Politiniai šaltiniai necituojami.

Tą pačią dieną rubrikoje „Mano verslas“ publikuojamas Arūno Milašiaus straipsnis „Prie vilkikų vairo sodina vis daugiau užsieniečių“¹⁷⁸. Straipsnyje emigracija nėra pagrindinė tema, tačiau ji įvardijama kaip priežastis, lemianti sunkių transporto priemonių vairuotojų trūkumą Lietuvoje. Rašoma: „Neoficialiais duomenimis, mūsiškiai vežėjai labai daug vairuotojų praranda dėl emigracijos į ES“. Politiniais šaltiniais nesiremiam.

Rimos Rutkauskaitės straipsnyje „Politikų kliedesiai“¹⁷⁹, išspausdintame 2006 09 21, apie emigraciją užsimenama minimalaus darbo užmokesčio kontekste. Rašoma: „Seimo pirmininko pavaduotojo, nuomone, tik dėl mažų atlyginimų šiandien šalyje stinga specialistų, kuriamas Lietuvos, kaip pigios darbo jėgos, įvaizdis ir skatinama emigracija“. Straipsnio šaltinis- Seimas (kitais tariant, politinės dienotvarkės klausimai atsiduria šiuo atveju žiniasklaidos dienotvarkėje).

¹⁷⁵ Artimiausi metai: kas ir kaip vairuos. Verslo žinios. Nuomonės. Nr. 95 (2006 05 18), ps. 12

¹⁷⁶ ARCHIPOVAITĖ, Daiva. Reformos poveikis neaiškus. Verslo žinios. Mano finansai. Nr. 128 (2006 07 04), ps. 12

¹⁷⁷ VERBIENĖ, Irma. Algos didyn – darbuotojų mažyn. Verslo žinios. Dienos tema. Nr. 157 (2006 08 16), ps. 2

¹⁷⁸ Negalvok apie problemą, ir ji nerūpės. Verslo žinios. Nuomonės. Nr. 176 (2006 09 12), ps. 12

¹⁷⁸ MILAŠIUS, Arūnas. Prie vilkikų vairo vis daugiau užsieniečių. Verslo žinios. Mano verslas. Nr. 176 92006 09 12), ps. 16

¹⁷⁹ RUTKAUSKAITĖ, Rima. Politikų kliedesiai. Verslo žinios. Mano verslas. Nr. 183 (2006 09 21), ps. 13

2006 10 06 dieną pasirodė straipsnis „Išeitis – ilgesnė darbo savaitė“¹⁸⁰, jame apie emigraciją tėra užsimenama kaip apie aktualią problemą, informacijos šaltinis – Lietuvos pramonininkų konfederacija (ne politinis).

2006 10 25 pasirodo net 2 straipsniai, susiję su emigracija. Viename jų – „Ketinimai geri – reikia įgyvendinti“¹⁸¹ – emigracija yra viena iš pagrindinių temų, straipsnis, kurio autorė Laura Nečiūnienė, spausdinamas rubrikoje „Dienos tema“ (vienoje svarbiausių laikraštyje). Straipsnio informacijos šaltinis – Vyriausybė, verslo įmonių nuomonių lyderiai.

Kitame 2006 spalio 25 dienos straipsnyje, „Pažadėjo, bet netesės“¹⁸², spausdinamame toje pačioje rubrikoje, apie emigraciją taip pat užsimenama aptarinėjant vyriausybės sprendimus., tačiau ji nėra pagrindinė tema tekste.

2009 12 08 spausdinamame straipsnyje „Lietuviai: agresyvūs, paliegę, trenkti“¹⁸³ emigracija yra nagrinėjama kaip viena pagrindinių temų, rašoma: „Emigracija ne tiktai aptuštino darbo biržas, ji atšipino ir kai kurių socialinių problemų poveikį. Į užsienį išvyko ne vien gabūs bei energingi, bet ir trenktų, paliegusių, agresyvių, nepatenkintų politine padėtimi. Galbūt Lietuvoje dėl to kai kam pasidarė ramiau gyventi“. Straipsnis publikuojamas rubrikoje „Nuomonės“ (ne svarbiausioje laikraščio vietoje). Politiniais šaltiniais nesiremiam.

Tą pačią dieną publikuojamas Lauros Gilienės straipsnis „Personalo stygius didina darbdavių atlaidumą“¹⁸⁴. Jame emigracija nėra pagrindinė tema, rašoma: „pastebime, kad dėl emigracijos smarkiai sumažėjus pardavėjų, padavėjų, kasininkų ir kitų aptarnavimo sferos darbuotojų darbdaviai ėmė atlaidžiau vertinti nepageidaujamą darbuotojų elgesį“. Nesiremiam politiniais šaltiniais.

Dar viename gruodžio 8 dienos straipsnyje „Būsimų ES naujokų piliečiai – darbo rinkos lopai“, taip pat kalbama apie emigraciją, nors ji ir nėra pagrindinė teksto tema. Rašoma: „Lietuvoje dėl didelės emigracijos yra daugiau laisvų darbo vietų kvalifikuotiems specialistams. Pavyzdžiui, Plungės rajone jau darbuojasi bulgarų statybininkai, juos įdarbino bendra Lietuvos ir Čekijos įmonė“. Politiniai šaltiniai necituojami.

¹⁸⁰ Išeitis – ilgesnė darbo savaitė. Verslo žinios. Nuomonės. Nr. 194 (2006 10 06), ps. 10

¹⁸¹ NEČIŪNIENĖ, Laura. Ketinimai geri – reikia įgyvendinti. Verslo žinios. Dienos tema. Nr. 207 (2006 10 25), ps. 2

¹⁸² PAČKAUSKAITĖ, Agnė. Pažadėjo, bet netesės. Verslo žinios. Dienos tema. Nr. 207 (2006 10 25), ps. 2

¹⁸³ Lietuviai: agresyvūs, paliegę, pikti. Verslo žinios. Nuomonės. Nr. 238 (2006 12 08), ps. 10

¹⁸⁴ GILIENĖ, Laura. Personalo stygius didina darbdavių atlaidumą. Verslo žinios. Nuomonės, Nr. 238 92006 12 08), ps. 11 RYTKAUSKAITĖ, Rima. Būsimų ES naujokų piliečiai – darbo rinkos lopai. Verslo žinios. Mano verslas. Nr. 238 (2006 12 08), ps. 13

13 lentelė. „Verslo žinių“ publikacijų 2007 m. imties sudarymo lentelė

<i>Mėnuo</i>	<i>Savaitė</i>	<i>Savaitės diena</i>	<i>Data</i>
<i>Sausis</i>	Pirma	Penktadienis	01.05
	Trečia	Pirmadienis	01.15
<i>Vasaris</i>	Antra	Antradienis	02.06
	Ketvirta	Trečiadienis	02.21
<i>Kovas</i>	Trečia	Ketvirtadienis	03.15
	Pirma	Penktadienis	03.02
<i>Balandis</i>	Ketvirta	Pirmadienis	04.23
	Trečia	Antradienis	04.17
<i>Gegužė</i>	Pirma	Trečiadienis	05.02
	Trečia	Ketvirtadienis	05.17
<i>Birželis</i>	Antra	Penktadienis	06.08
	Ketvirta	Pirmadienis	06.18
<i>Liepa</i>	Trečia	Antradienis	07.17
	Pirma	Trečiadienis	07.04
<i>Rugpjūtis</i>	Ketvirta	Ketvirtadienis	08.23
	Antra	Penktadienis	08.10
<i>Rugsėjis</i>	Pirma	Pirmadienis	09.03
	Trečia	Antradienis	09.19
<i>Spalis</i>	Antra	Trečiadienis	10.10
	Ketvirta	Ketvirtadienis	10.25
<i>Lapkritis</i>	Trečia	Penktadienis	11.14
	Pirma	Pirmadienis	11.05
<i>Gruodis</i>	Ketvirta	Antradienis	12.27
	Antra	Trečiadienis	12.12

2007 06 08 Irmos Verbiienės straipsnyje „Progresyviniai – skyrybų pradžia“¹⁸⁵ kalbama apie emigraciją kaip apie pasekmę, kurią gali sukelti progresyvinių mokesčių įvedimas: „verslo atstovai minėtų mokesčių įvedimui nepritaria. Jų nuomone, šie mokesčiai skatintų šešėlinę ekonomiką, emigraciją“. Emigracijos tema nėra pagrindinė tekste. Politiniais šaltiniais nesiremama.

Lauros Nečiūnienės publikacijoje „Skolindamiesi ilgai nevažiuosime“¹⁸⁶ taip pat minima emigracija kaip pasekmė išpūstų nekilnojamojo turto kainų: „kad nebūtų didelių nuopolių, valdžia turėtų susirūpinti aukštomis nekilnojamojo turto kainomis, nes tai skatina emigraciją“. Emigracija nėra pagrindinė tema tekste. Nesiremama politiniais šaltiniais.

Rimos Rutkauskaitės straipsnyje „Į naujas veiklos aukštumas – ant „verslo angelo“ sparnų“¹⁸⁷ emigracijos problema taip pat minima, tačiau kartu pateikiamas pavyzdys dviejų jaunų vyrų, nutarusių neemigruoti, o kurti verslą Lietuvoje. Straipsnyje remiamasi šių jaunų vyrų patirtimi. Rašoma: „Du studentai, pasiryžę savo draugams ir giminaičiams įrodyti, kad nebūtina emigruoti, o

¹⁸⁵ VERBIENĖ, Irma. Progresyviniai – skyrybų pradžia. Verslo žinios. Žinios. Nr. 107 (2007 06 08), ps. 3

¹⁸⁶ NEČIŪNIENĖ, Laura. Skolindamiesi ilgai nevažiuosime. Verslo žinios. Žinios. Nr. 150 (2007 08 10) ps. 5

¹⁸⁷ RUTKAUSKAITĖ, Rima. Į naujas veiklos aukštumas – ant „verslo angelo“ sparnų“. Verslo žinios. Mano verslas. Nr. 177 (2007 09 19), ps. 9

prasigyventi galima ir Lietuvoje, įsteigę įmonę ir internete pradėjo prekiauti elektronikos prekėmis“. Emigracijos tema nėra pagrindinė tekste, politiniais šaltiniais nesiremama.

Straipsnyje „Vėsa mažina uždarbį“¹⁸⁸, išspausdintame 2007 08 10 rubrikoje „Dienos tema“ emigracija minima kaip vienas iš veiksnių, kurių vertina alaus gamintojai, skaičiuodami vienam lietuviui tenkantį alaus litrų kiekį. Emigracijos tema nėra pagrindinė, o informacija pateikiama nesiremiant politiniais šaltiniais.

Rimos Rutkauskaitės straipsnyje „Investicijoms skatinti reikia laužyti Darbo kodeksą“¹⁸⁹ emigracija taip pat minima kaip veiksnys, stabdantis verslo įmonių augimą. Rašoma: „visuotinės emigracijos nualintoms įmonėms“. Tema nėra pagrindinė tekste, politiniai šaltiniai necituojami.

2007 09 03 publikacijoje „Aktorai nesikeičia, žiūrovai emigruoja“¹⁹⁰ pateikiama nuomonė, vertinanti tų dienų politikų darbą, konstatuojant, jog dėl vyriausybės sprendimų lietuviams nelieka nieko kito, kaip tik išvykti. Tačiau emigracija nėra pagrindinė teksto tema.

2007 12 27 dienos straipsnyje „Leisdami ilsėtis trukdo dirbti“¹⁹¹ taip pat kalbama apie emigraciją, kaip apie pasekmę vyriausybės vykdomos darbo laiko politikos, bet ji nėra pagrindinė teksto tema.. Rašoma:“ Dėl ko žmonės emigruoja į Airiją, Didžiąją Britaniją ar dar kur nors? Juk jie ten važiuoja ne dėl geresnių darbo sąlygų - jie važiuoja užsidirbti pinigų“. Šiame straipsnyje yra remiamasi politinių institucijų (Seimo, Vyriausybės) duomenimis

---

¹⁸⁸ JAKUBAUSKAS, Renaldas. Vėsa mažina uždarbį. Verslo žinios. Dienos tema. Nr. 150 (2007 08 10), ps. 2

¹⁸⁹ RUTKAUSKAITĖ, Rima. Investicijoms skatinti reikia laužyti Darbo kodeksą. Verslo žinios. Mano verslas. Nr. 236 (2007 12 12), ps. 9

¹⁹⁰ Aktoriai nesikeičia, žiūrovai emigruoja. Verslo žinios. Nuomonės. Nr. 165 (2007 09 03), ps. 10

¹⁹¹ JAKUBAUSKAS, Renaldas. Leisdami ilsėtis trukdo dirbti. Verslo žinios. Dienos tema. Nr. 245 (2007 12 27), ps. 2

14 lentelė. „Verslo žinių“ publikacijų 2008 m. imties sudarymo lentelė

<i>Mėnuo</i>	<i>Savaitė</i>	<i>Savaitės diena</i>	<i>Data</i>
<i><u>Sausis</u></i>	Pirma	Penktadienis	01.03
	Antra	Pirmadienis	01.07
<i><u>Vasaris</u></i>	Trečia	Antradienis	02.12
	Ketvirta	Trečiadienis	02.20
<i><u>Kovas</u></i>	Pirma	Ketvirtadienis	03.06
	Antra	Penktadienis	03.14
<i><u>Balandis</u></i>	Trečia	Pirmadienis	04.14
	Ketvirta	Antradienis	04.22
<i><u>Gegužė</u></i>	Pirma	Trečiadienis	05.07
	Antra	Ketvirtadienis	05.15
<i><u>Birželis</u></i>	Trečia	Penktadienis	06.20
	Antra	Pirmadienis	06.09
<i><u>Liepa</u></i>	Pirma	Antradienis	07.01
	Antra	Trečiadienis	07.09
<i><u>Rugpjūtis</u></i>	Trečia	Ketvirtadienis	08.14
	Ketvirta	Penktadienis	08.22
<i><u>Rugsėjis</u></i>	Pirma	Pirmadienis	09.01
	Antra	Antradienis	09.09
<i><u>Spalis</u></i>	Trečia	Trečiadienis	10.15
	Ketvirta	Ketvirtadienis	10.23
<i><u>Lapkritis</u></i>	Pirma	Penktadienis	11.07
	Antra	Pirmadienis	11.10
<i><u>Gruodis</u></i>	Trečia	Antradienis	12.16
	Ketvirta	Trečiadienis	12.24

2008 metų rugsėjo 9 dieną išspausdintas straipsnis „Išsikovojo patogią poziciją“¹⁹², autorius – Vytautas Gaižauskas. Šioje publikacijoje tėra užsimenama apie emigraciją kaip apie priežastį, lemiančią specialistų trūkumą. Emigracija nėra pagrindinė tema tekste, o politiniais šaltiniais nesiremiama.

2008 10 23 straipsnyje „Dėl darbuotojų jau ašarų nebelaisto“¹⁹³ apie emigraciją taip pat kalbama, ji yra viena iš pagrindinių temų, keliami reikšmingi šiai temai klausimai, pvz.: „Ar lėtėjant ekonomikai Vakarų Europoje ir Skandinavijoje į Lietuvą grįš emigrantai? Kaip manote, kokia jų dalis parvažiuos ir kaip tai paveiks mūsų darbo rinką?“. Politiniai šaltiniai necituojami. Straipsnis neužima pagrindinės vietos laikraštyje.

¹⁹² GAIŽAUSKAS, Vytautas. Išsikovojo patogią poziciją. Verslo žinios. Kiti. Nr. 170 (2008 09 09), ps. 11

¹⁹³ RANONYTĖ, Agnė. Dėl darbuotojų jau ašarų nebelaisto. Verslo žinios. Kiti. Nr. 202, ps. 14

15 lentelė. „Verslo žinių“ publikacijų 2009 m. imties sudarymo lentelė

<i>Mėnuo</i>	<i>Savaitė</i>	<i>Savaitės diena</i>	<i>Data</i>
<i><u>Sausis</u></i>	Trečia	Penktadienis	01.16
	Antra	Ketvirtadienis	01.08
<i><u>Vasaris</u></i>	Trečia	Trečiadienis	02.18
	Ketvirta	Antradienis	02.24
<i><u>Kovas</u></i>	Pirma	Pirmadienis	03.02
	Antra	Penktadienis	03.13
<i><u>Balandis</u></i>	Trečia	Ketvirtadienis	04.16
	Ketvirta	Trečiadienis	04.22
<i><u>Gegužė</u></i>	Pirma	Antradienis	05.05
	Antra	Pirmadienis	05.11
<i><u>Birželis</u></i>	Trečia	Penktadienis	06.19
	Ketvirta	Ketvirtadienis	06.25
<i><u>Liepa</u></i>	Pirma	Trečiadienis	07.01
	Antra	Antradienis	07.07
<i><u>Rugpjūtis</u></i>	Trečia	Pirmadienis	08.17
	Ketvirta	Penktadienis	08.28
<i><u>Rugsėjis</u></i>	Pirma	Ketvirtadienis	09.03
	Antra	Trečiadienis	09.09
<i><u>Spalis</u></i>	Trečia	Antradienis	10.13
	Ketvirta	Pirmadienis	10.19
<i><u>Lapkritis</u></i>	Pirma	Penktadienis	11.06
	Antra	Ketvirtadienis	11.12
<i><u>Gruodis</u></i>	Trečia	Trečiadienis	12.16
	Ketvirta	Antradienis	12.22

2009 birželio 19 dieną spausdinama publikacija „DnB NORD“ bankas prognozuoja naują emigracijos bangą¹⁹⁴. Šiame straipsnyje emigracija yra pagrindinė tema, remiamasi verslo įmonės (banko) pateikiamais duomenimis (ne politiniais šaltiniais). Rašoma: „Iš Lietuvos pirmiausia "tekės protai", pranašauja AB DnB NORD: nedarbo lygis, galintis sukelti tikrą jaunimo emigracijos bangą, kyla rekordiniu greičiu“. Straipsniui neskiriama pagrindinė vieta laikraštyje.

¹⁹⁴ PAKALKAITĖ, Vija. DnB NORD bankas prognozuoja naują emigracijos bangą. Verslo žinios. Žinios. Nr. 116 (2009 06 18), ps. 8

POLITINIŲ INSTITUCIJŲ PUBLIKACIJOS

2005 03 15 Lietuvos Seimo internetiniame puslapyje publikuojamas 2004 – 2008 metų kadencijos Seimo Jaunimo ir sporto reikalų komisijos pranešimas „Konferencija „Lietuva- mano valstybė“¹⁹⁵. Apie emigracija tėra užsimenama, ji pranešime nenagrinėjama, tėra pristatoma kaip viena iš kelių dabarties problemų.

Liberalų ir centro sąjungų frakcijos veiklos apžvalgoje (2005 07 01 – 2005 08 31) apie emigraciją kalbama rugpjūčio 30 dienos informaciniame pranešime, aprašančiame Seimo pirmininko pavaduotojo, Liberalų ir centro frakcijos nario Gintaro Steponavičiaus ir Tėvynės Sąjungos frakcijos nario Audroniaus Ažubalio spaudos konferenciją „Pasiūlymai dėl išeivijos politikos po pirmojo Airijos lietuvių suvažiavimo“¹⁹⁶. Suvažiavimas vyko 2005 metų rugpjūčio 27 dieną Dubline. Pranešime kalbama ne tik apie emigraciją kaip problemą, ypač akcentuojant jos mastus („G. Steponavičius spaudos konferencijoje pareiškė, kad būtent Airijoje galima pajusti emigracijos iš Lietuvos mastą. Ten jau yra išvykę apie 100 tūkst. lietuvių. Lietuvos institucijos yra išdavusios 31 tūkst. leidimų dirbti“), tačiau ir apie emigrantų ir likusių Lietuvoje santykius. Galima teigti, jog iš esmės emigracija yra viena pagrindinių temų minėtame pranešime. Pastarasis yra įdomus tuo, jog galima stebėti, kaip visuomenės interesas (Airijos lietuvių bendruomenė) bando paveikti politinę dienotvarkę, taip siekiant palankių sprendimų, gerinančių emigrantų gyvenimo sąlygas („Suvažiavimas buvo gera proga ne tik atkreipti pačių lietuvių dėmesį į jungimosi idėją, bet ir ženklas Lietuvai, kad išeivija nori burtis ir išlaikyti lietuviybę. "Lietuva turėtų atsigręžti veidu į emigraciją, nes emigrantai jau gręžiasi į Lietuvą", – sakė G. Steponavičius“).

Seimo verslo ir užimtumo komisijos informaciniame pranešime „2005 10 26 susitikimas su Londono prekybos ir pramonės rūmų atstovais“¹⁹⁷ emigracija nėra pagrindinė tema, apie ją tėra užsimenama: „Komisijos narys Saulius Lapėnas akcentavo problemas, susijusias su darbuotojų emigracija, taip pat minėjo Lietuvos regionus, kurie galėtų sudominti investuotojus“.

Seimo Lietuvos socialdemokratų partijos frakcija 2005.11.23 „Frakcijos naujienų“ rubrikoje publikuoja straipsnį „Seimo LSDP frakcija aptarė darbo laiko direktyvos pataisas“¹⁹⁸. Emigracija nėra pagrindinė tema publikacijoje, ji minima kaip pasekmė šalia kito darbo rinkos problemų:

---

¹⁹⁵ Konferencija „Lietuva – mano valstybė“. Jaunimo reikalų ir sporto komisija. Konferencijos, seminarai, susitikimai. 2005.03.15. [žiūrėta 2010.05.02] Prieiga per internetą: <http://www3.lrs.lt/pls/inter/w5_show?p_r=2025&p_d=40394&p_k=1>

¹⁹⁶ Liberalų ir centro sąjungos frakcijos veiklos apžvalga 2005 07 01 – 2005 08 31. Liberalų ir centro sąjungos frakcija. Frakcijos veiklos apžvalgos. 2005.09.20 [žiūrėta 2010.05.02] Prieiga per internetą: <http://www3.lrs.lt/pls/inter/w5_show?p_r=3345&p_d=45550&p_k=1>

¹⁹⁷ 2005 10 26 susitikimas su Londono prekybos ir pramonės rūmų atstovais“. Seimo verslo ir užimtumo komisija. Konferencijos, seminarai, susitikimai. 2005.10.27. [žiūrėta 2010.04.02] Prieiga per internetą: <http://www3.lrs.lt/pls/inter/w5_show?p_r=3489&p_d=46940&p_k=1>

¹⁹⁸ Seimo LSDP frakcija aptarė darbo laiko direktyvos pataisas. Lietuvos socialdemokratų partijos frakcijos informacija. 2005.11.23. [žiūrėta 2010.05.03] Prieiga per internetą: <http://www3.lrs.lt/pls/inter/w5_show?p_r=3726&p_d=47919&p_k=1>

„frakcijos narių nuomone darbo santykių tolesnis liberalizavimas galėtų dar labiau skatinti emigraciją ir didinti socialinę įtampą“.

Petras Auštrevičius, Liberalų sąjūdžio frakcijos 2004 – 2008 metų Seime narys, 2005 gruodžio 15 dieną Liberalų frakcijos sekretoriato išplatintame pranešime spaudai¹⁹⁹ teigia, jog „Apie būtinybę Seime įsteigti pastoviai veikiančią Emigracijos reikalų komisiją, kuri turėtų naujai įvertinti valstybės politiką emigracijos atžvilgiu, esamą padėtį ir teikti pasiūlymus mokesčių, švietimo ir socialinės politikos klausimais, inicijuoti reikiamas įstatymines pataisas, kalbama jau seniai. Šiuo metu bandoma spręsti ir, deja, dažnai nesėkmingai tik emigracijos proceso sukeltas pasekmes“. Šiame pranešime emigracijos tema yra pagrindinė ir atspindį politiko bei jo atstovaujamos politinės jėgos siekį įtraukti emigraciją į politinę dienotvarkę valstybiniu lygmeniu. Pranešimas spaudai skelbia apie emigraciją kaip apie opią problemą, remiamasi statistiniais duomenimis: „Su emigracija susijusių problemų mastą parodo tai, kad per pastaruosius 15 metų iš Lietuvos į užsienio šalis nuolatiniam gyvenimui išvyko apie 10 procentų Lietuvos gyventojų. Šie skaičiai akivaizdžiai liudija poreikį imtis koordinuotų ir veiksmingų priemonių“).

2006 sausio 26 dieną Valstiečių liaudininkų frakcija (2004 – 2008 metų Seime, gyvavo iki 2007 05 07) pateikia pranešimą spaudai „L. Mogenienė siūlo aptarti emigracijos problemas“²⁰⁰. Šiame pranešime emigracijos problema vadinama „vienu didžiausių šiandienos iššūkių“. Atkreiptinas dėmesys į tai, jog siūloma surengti konferenciją Seime, siekiant formuoti valstybės politiką emigracijos klausimu. Akivaizdu, kad emigracijos tema į politikos dienotvarkę stengiamasi įtraukt kuo didesniu mastu: „konferencijoje numatoma aptarti su emigracija susijusias Seimo narių iniciatyvas, pilietinių organizacijų bei institucijų atliktų tyrimų rezultatus, keliamas problemas bei siūlomus sprendimo būdus“.

Algirdas Butkevičius savo spaudos konferencijoje emigraciją mini šalia kitų Lietuvos darbo santykių problemų („Algirdas Butkevičius pristatė ilgalaikę darbo rinkos stabilizavimo programą“²⁰¹), tačiau emigracijos tema nėra pagrindinė, nors iš pranešimo turinio galima aiškiai suprasti, jog ji suvokiama kaip viena iš aktualių šalies problemų: „politikas tvirtino, kad jo siūloma ilgalaikė darbo rinkos stabilizavimo programa turėtų sumažinti Lietuvos gyventojų emigraciją“. Atkreiptinas dėmesys į tai, jog apie problemą užsimena tuometinės valdančiosios daugumos (Socialdemokratų partijos frakcijos 2004 – 2008 metų Seime) politikas.

¹⁹⁹ P. Auštrevičius siekia, kad Seimas įkurtų Emigracijos reikalų komisiją. Pranešimas spaudai. 2005.12.16 Iš: http://www3.lrs.lt/pls/inter/w5_show?p_r=3944&p_d=48882&p_k=1

²⁰⁰ L. Mogenienė siūlo aptarti emigracijos problemas. Valstiečių liaudininkų frakcija (iki 2007.05.07) Pranešimas žiniasklaidai. 2006.01.26 [žiūrėta 2010.04.13] Prieiga per internetą: <http://www3.lrs.lt/pls/inter/w5_show?p_r=3917&p_d=50398&p_k=1>

²⁰¹ Algirdas Butkevičius pristatė ilgalaikę darbo rinkos stabilizavimo programą. Pranešimas iš A. Butkevičiaus spaudos konferencijos. Seimo LSDP frakcijos informacija. 2006.03.02. [žiūrėta 2010.04.18] Prieiga per internetą: <http://www3.lrs.lt/pls/inter/w5_show?p_r=3726&p_d=51483&p_k=1>

Kęstutis Glaveckas, 2004 – 2008 metų Seimo Liberalų sąjūdžio frakcijos sekretorius, pranešime spaudai „Kodėl Lietuva, „Baltijos tigras“, gali virsti kačiuku?“²⁰², emigraciją akcentuoja kaip vieną didžiausių Lietuvos ūkio problemų, pvz., „Svarbiausiomis struktūrinėmis ekonomikos problemomis Seimo narys įvardija didėjančią emigraciją bei netolygų Europos sąjungos paramos paskirstymą“, „neramina tendencija, jog viena svarbiausių eksporto sričių tapo lietuvių eksportas“. Vis dėlto emigracijos tema pranešime spaudai nėra pagrindinė.

2006 kovo 16 dieną Valstiečių liaudininkų frakcija (iki 2007 05 07 išplatintame pranešime spaudai „L. Mogenienė: nėra nuoseklios valstybinės strategijos dėl didėjančios emigracijos“²⁰³) kalba apie išvykimą iš Lietuvos kaip apie didelę ir chaotiškai sprendžiamą problemą, emigracijos tema yra pagrindinė tekste, kalbama būtent apie šios temos vaidmenį politinėje dienotvarkėje: „Trumpai apibūdinant dabartinę emigracijos politiką, galima pasakyti, kad šiuo metu didžiausias (bet irgi nepakankamas) dėmesys yra skiriamas darbui su lietuviams, apsigyvenusiais ir įsitvirtinusiems užsienio šalyse, siekiant išsaugoti jų tapatybę. Tačiau mūsų politikos prioritetais turėtų būti rūpinimasis ne tik išeiviais, kuriems blogai emigracijoje, kurie susiduria su įvairiausiais sunkumais ir teisių pažeidimais, bet ir potencialiais emigrantais Lietuvoje, kuriuos dar galima sulaikyti. Būtina siekti gerų pokyčių Lietuvoje, kurie ne tik mažintų emigraciją, bet skatintų ir išeivius sugrįžti į gimtinę“.

2006 kovo 17 dieną Seime įvyko konferencija „Emigracija iš Lietuvos: padėtis, problemos, galimi sprendimo būdai“²⁰⁴. Šiai konferencijai reikėtų skirti daugiau vietos analizėje. Svarbu tai, kad konferencija įvyko Lietuvos Seime, joje dalyvavo nemažai politikų (L. Mogenienė, A. Paleckis, tuometis Seimo pirmininkas A. Paulauskas, P. Auštrevičius) visuomenines interesus atstovaujančių žmonių (A. Sipavičienė, Tarptautinės migracijos organizacijos Vilniaus biuro vadovė, M. Adomėnas, Pilietinės visuomenės instituto atstovas, E. Barcevičius, Viešosios politikos ir vadybos instituto atstovas ir kt.) tai rodo, jog emigracijos tema tampa oficialia politinės dienotvarkės dalimi. Konferencijoje emigracija pristatoma labai plačiai, nušviečiami jos mastai, keliamos problemos ir pasekmės, pristatomi atlikti tyrimai, statistiniai duomenys. Renginyje suorganizuotas Žmogaus teisių komiteto bei Valstiečių liaudininkų frakcijos narės politikės L. Mogenienės iniciatyva. Konferencija svarbi ir tuo, jog remiantis jos dalyvių pranešimais, pasiūlymais, pasisakymais rengiama rezoliucija. Įdomu tai, jog iš esmės surengti tokia konferencija, arba, kitaip tariant, įtraukti į politinę dienotvarkę emigracijos problemą kaip vieną aktualiausių Lietuvos problemų, iniciatyvos ėmėsi politikos atstovė (L. Mogenienė su dar keliais bendraminčiais).

²⁰² K. Glaveckas: kodėl Lietuva, „Baltijos tigras“, gali pavirsti kačiuku? Liberalų frakcijos sekretoriatas. Pranešimas spaudai. 2006.02.28 [žiūrėta 2010.05.02] Prieiga per internetą:< http://www3.lrs.lt/pls/inter/w5_show?p_r=3944&p_d=50720&p_k=1>

²⁰³ L. Mogenienė: nėra nuoseklios valstybinės strategijos dėl didėjančios emigracijos. Valstiečių liaudininkų frakcija (iki 2007 05 07). Pranešimas žiniasklaidai. 2006 03 16. Iš: http://www3.lrs.lt/pls/inter/w5_show?p_r=3917&p_d=52091&p_k=1

²⁰⁴ Emigracija iš Lietuvos: padėtis, problemos, galimi sprendimo būdai. Konferencijos stenograma. 2006.03.17 [žiūrėta 2010.05.02] Prieiga per internetą:< http://www3.lrs.lt/pls/inter/lrs_search.search?p_q=emigracija&p_rc=10&p_ro=71&p_st=1&p_kalb_id=1&p_sl=1>

Konferencija reikšminga tuo, jog buvo priimta rezoliucija „Dėl nuoseklios valstybės politikos emigracijos procesams valdyti“. Rezoliucijoje pateikiami konkretūs pasiūlymai, kaip valdyti emigraciją, tačiau šiame kontekste ie nėra itin aktualūs, svarbu tai, jog emigracijos problema atkeliauja į politikos dienotvarkę plačiu mastu – į ją atkreipiamas ne tik Seimo narių, tačiau apskritai politinių partijų, vyriausybės, Prezidento dėmesys. Galima tvirtinti, jog nuo 2006 kovo 17 dienos emigracija tampa svarbiu politinės dienotvarkės elementu (iki tol panašaus masto renginių, o juo labiau teisinėmis priemonėmis (t. y., rezoliucija) atkreipiančių politikos dėmesį į emigracijos problemą, nebuvo).

Apie emigraciją kalbama ir metiniame Nacionalinės sveikatos tarybos pranešime²⁰⁵. Jame emigracija nėra pagrindinė tema, tačiau ji minima kaip vienas iš veiksnių, turinčių įtakos gyventojų senėjimo tendencijoms: „Iš demografinių rodiklių matyti, jog ir toliau išlieka Lietuvos gyventojų senėjimo tendencijos <...>. Šį reiškinį iš dalies paaiškina nuolat didėjanti jaunų žmonių emigracija į kitas šalis“²⁰⁶.

2006 05 31 Europos reikalų komiteto pranešime žiniasklaidai „Seimo Europos reikalų komitetas pritarė Vyriausybės pozicijai dėl pasiūlymo priimti darbo laiko direktyvą“²⁰⁷. emigracijos tema nėra pagrindinė pranešime, rašoma: „Socialinių reikalų ir darbo komiteto pirmininkas Algirdas Sysas išreiškė abejones dėl minėtos Vyriausybės pozicijos bei pažymėjo, kad pasiūlymas (kalbama apie ketinimą prailginti darbo savaitę iki 48 val.) gali net paskatinti darbuotojų emigraciją iš Lietuvos, kadangi neužtikrins socialinių garantijų“.

Valstiečių liaudininkų frakcijos (iki 2007 05 07) išplatintame pranešime „L. Mogenienė siūlo keisti valstybės paramos šeimoms mechanizmą“²⁰⁸ taip pat minima emigracija, nors ji ir nėra pagrindinė tema tekste.

Policijos departamento prie VRM pateiktoje apibendrintoje informacijoje „Neteisėtos narkotikų apyvartos ypatumai Lietuvoje 2005 metais“²⁰⁹. Pranešime emigracija nėra pagrindinė tema, tačiau ji apibūdinama kaip viena priežasčių, lemiančių didėjančius narkotikų kontrabandos mastus: „Didėjanti emigracija, besiplečiantis pažinčių ratas (įtakos turėjo ir LR piliečių praleisti

²⁰⁵ Nacionalinės sveikatos tarybos metinis pranešimas. 2005. Nacionalinė sveikatos taryba. NST metiniai pranešimai. 2006. [žiūrėta 2010.05.02] Prieiga per internetą: <<http://www3.lrs.lt/owa-bin/owarepl/inter/owa/U0157360.pdf>>

²⁰⁶ Nacionalinės sveikatos tarybos metinis pranešimas. 2005. Nacionalinė sveikatos taryba. NST metiniai pranešimai. 2006. [žiūrėta 2010.05.02] Prieiga per internetą: <<http://www3.lrs.lt/owa-bin/owarepl/inter/owa/U0157360.pdf>>

²⁰⁷ Seimo Europos reikalų komitetas pritarė Vyriausybės pozicijai dėl pasiūlymo priimti darbo laiko direktyvą. Europos reikalų komitetas. Komiteto pranešimai spaudai. 2006 05 31. [žiūrėta 2010.05.02] Prieiga per internetą:

<http://www3.lrs.lt/pls/inter/lrs_search.search?p_q=emigracija&p_rc=10&p_ro=61&p_st=1&p_kalb_id=1&p_sl=1>

²⁰⁸ L. Mogenienė siūlo keisti valstybės paramos šeimoms mechanizmą. Valstiečių liaudininkų frakcija (iki 2007 05 07).

[statymų leidyba. 2006 06 01. [žiūrėta 2010.04.18] Prieiga per internetą:

<http://www3.lrs.lt/pls/inter/w5_show?p_r=3916&p_d=55525&p_k=1>

²⁰⁹ Neteisėtos narkotikų apyvartos ypatumai Lietuvoje 2005 metais. Narkomanijos prevencijos komisija. Posėdžiai. 2006 03 26. [žiūrėta 2010.05.02] Prieiga per internetą:<

http://www3.lrs.lt/pls/inter/lrs_search.search?p_q=emigracija&p_rc=10&p_ro=61&p_st=1&p_kalb_id=1&p_sl=1>

metai užsienio valstybių laisvės atėmimo vietose) LR piliečiams davė stimulą patiems organizuoti kontrabandą, todėl dalis lietuvių pradėjo vadovauti kontrabandos srautams“.

2006 04 12 Liberalų sąjūdžio frakcijos išplatintame pranešime žiniasklaidai: „Vyriausybė turėtų ieškoti būdų pritraukti užsienio specialistus, o ne uždaryti sienas“²¹⁰, emigracija yra viena iš pagrindinių temų, kalbama apie jaunų specialistų išvykimą iš šalies. Emigracija, remiantis vyriausybės pozicija, suvokiama kaip grėsmė valstybės investicijoms į jaunų specialistų lavinimą („Premjeras neatmeta galimybės nustatyti, jog išvykstantys iš šalies jauni specialistai privalėtų atsiskaityti su valstybe už tai, kad ji investavusi į jų mokslą“), o štai Liberalų sąjūdžio požiūris į tokio pobūdžio emigracija yra teigiamas („Liberalai pažymi, jog Lietuva tapo Bendrijos nare tam, kad naudotųsi visomis jos teikiamomis galimybėmis, taip pat ir laisvai mokytis ar dirbti ES šalyse“), šioje vietoje galime stebėti dviejų politinių jėgų skirtingą požiūrį į problemą, tai parodo, jog emigracija yra išties aktuali politikos dienotvarkėje ir skatina diskusijas.

Metinėje vyriausybės 2005 metų ataskaitoje taip pat liečiama emigracijos tema, apie ją kalbama kaip apie grėsmę šalies demografiniams rodikliams, ji įvardijama kaip socialinės rizikos veiksnys („Gyventojų Lietuvoje dėl migracijos ir neigiamo natūralaus gyventojų prieaugio nuolat mažėja jau keletą pastarųjų metų. Lietuvos gyventojų emigracija 2005 metais nesumažėjo, ir tai jau rimta grėsmė.“²¹¹). Galima daryti išvadą, kad jau 2005 metais politinėje dienotvarkėje buvo užuominų apie emigraciją, nors jos fragmentiškos ir neišsamios.

2006 04 05 Valstiečių liaudininkų frakcija (iki 2007 05 07) išplatino pranešimą žiniasklaidai, kuriame frakcijos narė L. Mogenienė pareiškė, jog valstybė neturinti strategijos dėl emigracijos. Pastarosios tema yra pagrindinė pranešime, ji suvokiama kaip grėsmė šaliai, kaip veiksnys, keliantis kitų skaudžių pasekmių

Lietuvos socialdemokratų partijos frakcija 2006 04 05 išplatino B. Vėsaitės panešimą iš spaudos konferencijos „Birutė Vėsaitė: Lietuvai nereikalingos silpnos profsąjungos“²¹². Emigracija nėra pagrindinė tema tekste, tačiau ji įvardijama kaip jau egzistuojanti problema ir net siūloma priemonė jai sumažinti („kiekvienam dirbančiajam būtų galima padidinti atlyginimą nuo 1000 iki 1500 litų <...> Tokiu būdu būtų galima labai stipriai sumažinti emigraciją, nes jos pagrindinė priežastis – ekonominė – per maži atlyginimai.“).

Šalies prezidentas Valdas Adamkus metiniame pranešime (skirtame 2005 metų laikotarpiui) taip pat kalba apie emigraciją, kuri tekste yra viena pagrindinių temų: „Šiandien Lietuvos valstybė

²¹⁰ Vyriausybė turėtų ieškoti būdų pritraukti užsienio specialistus, o ne uždaryti sienas. Liberalų sąjūdžio frakcija. Pranešimai žiniasklaidai. 2006 04 12. [žiūrėta 2010.05.02] Prieiga per internetą:

<http://www3.lrs.lt/pls/inter/w5_show?p_r=3944&p_d=53710&p_k=1>

²¹¹ LR Vyriausybės 2005 metų veiklos ataskaita. Vilnius. 2006 03 30. ps. 118. [žiūrėta 2010.04.12] Prieiga per internetą:<http://www3.lrs.lt/pls/inter/lrs_search.search?p_q=emigracija&p_rc=10&p_ro=61&p_st=1&p_kalb_id=1&p_sl=1>

²¹² Birutė Vėsaitė: Lietuvai nereikalingos silpnos profsąjungos. Socialdemokratų partijos frakcija. Frakcijos naujienos. 2006 04 05. [žiūrėta 2010.05.02] Prieiga per internetą:< http://www3.lrs.lt/pls/inter/w5_show?p_r=3726&p_d=53427&p_k=1>

turi imtis gerai apgalvotos bendros emigracijos politikos. Mums reikia aiškios ilgalaikės valstybės strategijos emigracijos klausimams spręsti.²¹³ Iš šio pranešimo akivaizdu, jog emigracija įtraukta į prezidento, kaip vieno svarbiausių Lietuvos politikų, „nuomonės lyderio“, dienotvarkę.

Liberalų ir centro sąjungos frakcija taip pat neignoruoja emigracijos temos savo dienotvarkėje. Pranešime žiniasklaidai „Raimundas Palaitis: euras ar gerovė?“²¹⁴ Emigracija nėra pranešimo spaudai tema, tačiau apie ją užsimenama kaip apie jau egzistuojančią problemą, galinčią kelti nepageidautinų ir žalingų pasekmių.

Kitame aukščiau minėtos frakcijos pranešime spaudai „A. Čaplikas: mokesčių mažinimas bus prioritetas“ taip pat užsimenama apie emigraciją, tačiau ji nėra pagrindinė pranešimo tema: „iki 20 proc. sumažintas gyventojų pajamų mokestis <...> mažintų emigraciją ir atlyginimų mokėjimą „vokeliuose“²¹⁵.

Pasaulio lietuvių bendruomenės XII (PLB XII) Seimas taip pat nelieka abejingas emigracijos problemai. Beje, šį Seimą galima priskirti ne tik Lietuvos politinės dienotvarkės nariu, bet ir visuomenės dienotvarkės atstovu. 2006 08 09 PLB XII priėmė rezoliuciją „dėl masinės emigracijos iš Lietuvos sustabdymo“²¹⁶. Rezoliucijoje rašoma: „Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Seimas: *reiškia susirūpinimą jaunimo ir jaunų šeimų masine emigracija iš Lietuvos; mano, kad iki šiol buvusios Lietuvos Respublikos Vyriausybės neįvertino tautos mažėjimo Tėvynėje grėsmės ir nesiėmė reikiamų priemonių sudaryti sąlygas kūrybingai ir bendruomeniškai veikti, sėkmingai įsidarbinti, pasirūpinti savo, savo šeimų ir valstybės gerove namuose. Valdžios veiksmai, skirti mažinti emigracijai bei remti išėivijos pastangas išlaikyti lietuviškumą, tebuvo pradiniai. Svarbiausi sprendimai atidedami ateičiai (pvz., Strategijos), nebuvo pakankamai pasinaudota (nei diplomatinė atstovybių, nei valdžios) ir pačių išėivijų pasiūlymais, neįvertinti pranašumai ranka rankon dirbti su išėivija, kuri yra sukaupusi didelės kultūrinės, ekonominės ir politinės galios. Lietuvai atkūrus nepriklausomybę, susidarė palankios sąlygos kiekvienam lietuviui ieškoti darbo svetur, emigrantų iš Lietuvos skaičius grėsmingai didėja; laikydamas svarbiausiu prioritetu tautos išsaugojimą, kreipiasi į Lietuvos Respublikos Prezidentą, Seimą, Vyriausybę veiksmingiau spręsti masinės emigracijos klausimą, užtikrinti socialines garantijas Lietuvos piliečiams Lietuvoje“.*

²¹³ Iš metinio prezidento Valdo Adamkaus pranešimo (2005 m.). Užsienio reikalų komitetas. Svarbiausi užsienio politikos dokumentai. Metiniai prezidento pranešimai: užsienio politika. LR prezidento Valdo Adamkaus metiniai pranešimai. [žiūrėta 2010.05.01] Prieiga per internetą:

<http://www3.lrs.lt/pls/inter/lrs_search.search?p_q=emigracija&p_rc=10&p_ro=51&p_st=1&p_kalb_id=1&p_sl=1>

²¹⁴ Raimundas Palaitis: euras ar gerovė? Liberalų ir centro sąjungos frakcija. Frakcijos pranešimai spaudai. 2006 10 09. [žiūrėta 2010.05.02] Prieiga per internetą: http://www3.lrs.lt/pls/inter/w5_show?p_r=3347&p_d=59536&p_k=1

²¹⁵ A. Čaplikas: mokesčių mažinimas bus prioritetas. Liberalų ir centro sąjungos frakcija. Frakcijos pranešimai spaudai. 2006 09 01. [žiūrėta 2010.05.02] Prieiga per internetą: <http://www3.lrs.lt/pls/inter/w5_show?p_r=3347&p_d=57479&p_k=1>

²¹⁶ PLB XII Seimo rezoliucija dėl masinės emigracijos iš Lietuvos sustabdymo. PLB Seimai (IX – XIII). PLB XII Seimas. Vilnius. 2006 08 09. [žiūrėta 2010.05.02] Prieiga per internetą:

<http://www3.lrs.lt/pls/inter/w5_show?p_r=4883&p_d=57263&p_k=1>

Liberalų sąjungos frakcijos pranešime spaudai „K. Glaveckas: kas pakeis uždususi „mažumos“ vyriausybės žirgą?“²¹⁷, išplatintame 2007 03 28, apie emigraciją yra užsimenama, ji įvardijama kaip pasekmė sudėtingo gyvenimo Lietuvoje“.

2007 03 13 pasirodžiusiame Valstiečių liaudininkų frakcijos (iki 2007 05 07) pranešime spaudai „Valstiečiai liaudininkai siekia atgaivinti Lietuvoje moralinių vertybių poreikį“ taip pat minima emigracija kaip viena iš tuomečių problemų: „Lietuvoje siautėja nusikalstamumas, didėja emigracija“²¹⁸.

Etninės kultūros globos tarybos metinėje ataskaitoje (už 2006 metus)²¹⁹ taip pat kalbama apie emigraciją, kaip apie vieną iš priežasčių, lemiančių pilietiškumo nuvertėjimą Lietuvoje: „Sociologų ir filosofų darbuose, o ir žiniasklaidoje plačiai aptarinėjama, kodėl taip nuvertėjo mūsų šiandieninėje visuomenėje pilietiškumo ir tautiškumo kategorijos. Tai gali būti viena iš priežasčių, sąlygojančių destruktivius procesus visuomenėje: susipriešinimą ir nepakantumą, masinę emigraciją“.

Valstiečių liaudininkų ir pilietinės demokratijos frakcija (iki 2008 01 17) 2007 06 08 išplatino pranešimą spaudai „A. Pekeliūnas: Seimas svarstys naują minimalios algos nustatymo mechanizmą“²²⁰. Jame tėra minima emigracija, kaip jau egzistuojanti problema, su kuria ketinama kovot:“

Seimo Europos reikalų komitetas (2004 – 2008 m. kadencija) 2007 metų rudens sesijos darbo plane²²¹ įtraukė emigraciją į „Klausimų, kurie bus įtraukti į darbo planą, kai bus žinomos jų svarstymo datos“ sąrašą, beje, paskutiniuju punktu iš 14. Akivaizdu, jog nors emigracija politinėje dienotvarkėje yra, tačiau konkrečių diskusijų šiuo klausimų pasigendama. Tuometės politinę veiklą vykdančios institucijos, panašu, į emigracijos klausimą žiūri gan paviršutiniškai. Kodėl taip yra, sudėtinga atsakyti. Galima tiesiog daryti prielaidą, jog emigracijos neminėti būtų nekorektiška, nes visgi daugelis politinių institucijų apie ją kalba kaip apie problema (nors iš tiesų nekonkretizuoja priežastinių ir pasekminių emigracijos reiškinio ryšių).

²¹⁷ K. Glaveckas: kas pakeis uždususi mažumos Vyriausybės žirgą? Liberalų sąjūdžio frakcija. Pranešimai spaudai. 2007 03 28. [žiūrėta 2010.04.22] Prieiga per internetą: <http://www3.lrs.lt/pls/inter/w5_show?p_r=3944&p_d=65055&p_k=1>

²¹⁸ Valstiečiai liaudininkai siekia atgaivinti Lietuvoje moralinių vertybių poreikį. Valstiečių liaudininkų frakcija (iki 2007 05 07). Pranešimai žiniasklaidai. 2007 03 13. [žiūrėta 2010.05.02] Prieiga per internetą: <http://www3.lrs.lt/pls/inter/w5_show?p_r=3917&p_d=64460&p_k=1>

²¹⁹ Etninės kultūros globos tarybos 2006 metų veiklos ataskaita. Vilnius, 2007, ps. 21. [žiūrėta 2010.05.06] Prieiga per internetą:

<http://www3.lrs.lt/pls/inter/lrs_search.search?p_q=emigracija&p_rc=10&p_ro=41&p_st=1&p_kalb_id=1&p_sl=1>

²²⁰ A. Pekeliūnas: Seimas svarstys naują minimalios algos nustatymo mechanizmą. Valstiečių liaudininkų ir pilietinės demokratijos frakcija. Pranešimai žiniasklaidai. 2007 06 08. [žiūrėta 2010.05.02] Prieiga per internetą:

<http://www3.lrs.lt/pls/inter/w5_show?p_r=5372&p_d=67876&p_k=1>

²²¹ ERK 2007 m. rudens sesijos darbo planas. 2007 m. spalio 5 d. aktualii redakcija. Europos reikalų komitetas. Komiteto darbo planai. 2007, ps. 13. [žiūrėta 2010.05.02] Prieiga per internetą:

<http://www3.lrs.lt/pls/inter/lrs_search.search?p_q=emigracija&p_rc=10&p_ro=31&p_st=1&p_kalb_id=1&p_sl=1>

Liberalų sąjūdžio frakcijos pranešime spaudai „G. Šileikis: šalies socialinės politikos grimasos neleidžia pritarti Vyriausybės ataskaitai“²²² apie emigraciją tėra užsimenama, bet svarbu tai, jog ji minima svarbiausių šalies problemų kontekste.

Liberalų ir centro sąjungos frakcijos Seime seniūno Vytauto Bogušio ataskaitoje Liberalų ir centro sąjungos frakcijos tarybai²²³ taip pat užsimenama apie emigraciją kaip apie vieną aktualiausių problemų, siūloma konkreti priemonė reiškinio apimtį mažinimui.

Valstiečių liaudininkų frakcijos (iki 2007 05 07) pranešime spaudai „A. Staponkienė: Vyriausybės veiklos ataskaita vertintina teigiamai“²²⁴ emigracija yra viena iš pagrindinių aptariamų temų, išreiškiamas didelis susirūpinimas ir konstatuojama, kad nors politinėje dienotvarkėje šis klausimas egzistuoja, tačiau konkrečių veiksmų nesiimama: „Nors praėjusiais metais didėjo žmonių užimtumas, mažėjo nedarbas, tačiau susidurta su kita problema – augančia įtampa darbo rinkoje dėl nuolat didėjančios emigracijos. Mažinant emigraciją, pasigendama nuoseklesnės valstybės politikos, o emigracijos reikalais užsiimančios institucijos turėtų efektyviau dirbti šiame labai svarbiame Lietuvai bare“.

Lietuvos respublikos Vyriausybės metinėje 2006 metų veiklos ataskaitoje emigracijos temai tiskiriama viena pastraipa 153 –uose puslapiuose (ankstesnėje ataskaitoje, beje, ne ką daugiau). Čia rašoma: „Narystė Europos Sąjungoje neabejotinai paskatino Lietuvos ekonomikos augimą, jos konkurencingumo didėjimą, tačiau sąlygojo ir darbo jėgos (įskaitant ir kvalifikuotą) emigraciją. Šiai problemai spręsti parengta Ekonominės migracijos valdymo strategija, kuria siekiama valdyti ekonominės migracijos srautus, numatomos emigravusių Lietuvos gyventojų susigrąžinimo priemonės“. Vėlgi galime išvelgti tendenciją, jog emigracijos tema politinėje dienotvarkėje yra, tačiau apie ją kalbama nekonkrečiai, fragmentiškai.

Kęstučio Sadausko, Europos komisijos atstovybės Lietuvoje vadovo 2007 04 13 pristatytoje „Migrantų integravimo į Europos darbo rinką strategijoje“²²⁵ emigracija yra viena pagrindinių temų, tačiau čia neišreiškiamas nei teigimas, nei neigiamas požiūris į reiškinį, jis priimamas kaip tų dienų realija ir siūlomi būdai, kaip gerinti išvykusiųjų gyvenimo, darbo, socialines sąlygas.

---

²²² G. Šileikis: šalies socialinės politikos grimasos neleidžia pritarti Vyriausybės ataskaitai. Liberalų sąjūdžio frakcija. Pranešimai spaudai. 2007 05 22. [žiūrėta 2010.05.02] Prieiga per internetą:

<http://www3.lrs.lt/pls/inter/w5_show?p_r=3944&p_d=67116&p_k=1>

²²³ Liberalų ir centro sąjungos frakcijos Seime seniūno Vytauto Bogušio ataskaita Liberalų ir centro sąjūdžio frakcijos tarybai. Liberalų ir centro sąjungos frakcija. Frakcijos veiklos apžvalgos. 2007 05 10. [žiūrėta 2010.05.02] Prieiga per internetą:

<http://www3.lrs.lt/pls/inter/w5_show?p_r=3345&p_d=66690&p_k=1>

²²⁴ A. Staponkienė: Vyriausybės veiklos ataskaita vertintina teigiamai. Valstiečių liaudininkų frakcija (iki 2007 05 07). Pranešimai spaudai. 2007 05 03. [žiūrėta 2010.05.02] Prieiga per internetą:

<http://www3.lrs.lt/pls/inter/w5_show?p_r=3917&p_d=66429&p_k=1>

²²⁵ Migrantų integravimo į darbo rinką Europos strategijos. Socialinių reikalų ir darbo komitetas. Aktualijos. 2007 04 13. [žiūrėta 2010.05.02] Prieiga per internetą:

<http://www3.lrs.lt/pls/inter/lrs_search.search?p_q=emigracija&p_rc=10&p_ro=31&p_st=1&p_kalb_id=1&p_sl=1>

„Ekonominės migracijos reguliavimo strategijoje“²²⁶ Rimantas Kairelis, Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos valstybės sekretorius, kalba apie emigraciją iš esmės, pristatomos priežastys, pasekmės ir kt., pristatoma gerai išanalizuota emigracijos situacijos analizė. Tai rodo, jog emigracijos reiškiniu kai kurios politinės struktūros domisi ir siūlo konkrečias priemones tokiai kovai.

Sveikatos reikalų komiteto veiklos ataskaitoje 2007 metų rudens sesijoje apie emigraciją taip pat užsimenama „protų nutekėjimo“ kontekste: „Medicinos praktikos įstatymo 1, 2, 3 ir 4 straipsnių pakeitimo įstatymas <...>, juo Pagerinus gydytojų rezidentų padėtį Lietuvoje, tikimasi, kad sumažės jų emigracija į kitas Europos Sąjungos šalis“²²⁷.

Etninės kultūros globos tarybos metinėje 2007 metų veiklos ataskaitoje²²⁸ emigracija taip pat minima, tačiau įdomiausia tai, jog pakartojamas sakinyss žodis į žodį iš 2006 metų veiklos ataskaitos. Panašu, emigracijos tema kai kuriuose politinės dienotvarkės sudėtinuose elementuose ima „užsistovėti“. Susidaro įspūdis, jog ji minima tik dėl to, kad kalbėto apie ją pamažu tapo savitu visuomenės intereso gynimo ženklu.

Seimo narių, 2008 m. vasario 10-12 d. dalyvavusių Europos Parlamento ir Slovėnijos parlamento jungtiniame posėdyje Lisabonos strategijos tema, ataskaitoje²²⁹ apie emigraciją nenutylima, tačiau iš esmės ši problema nėra plačiau nagrinėjama: „pagrindinė problema yra emigracija, sąlygojanti kvalifikuotų darbuotojų trūkumą. Šiam klausimui spręsti siūloma bendradarbiauti tarpvalstybiniu lygiu ir peržiūrėti migracijos politiką“.

Frakcijos „Tvarka ir teisingumas“ pranešime žiniasklaidai „Seimo frakcija Tvarka ir teisingumas (liberalai demokratai) siūlo kitoms Seimo frakcijoms pritarti premjero G. Kirkilo interpeliacijai“²³⁰, išplatintame 2008 metų vasario 26 dieną, apie emigraciją kalbama kaip apie vieną iš problemų, kurių neįveikė Lietuvos Vyriausybė, vadovaujama premjero Gedimino Kirkilo: „Jo teigimu, nuo 2006 metų liepos mėnesio dirbanti Vyriausybė nieko nenuveikė mažinant emigraciją, keičiant nepalankią Lietuvai demografinę situaciją“. Šiame pranešime emigracija nėra pagrindinė tema.

---

²²⁶ Ekonominės migracijos reguliavimo strategija. Socialinių reikalų ir darbo komitetas. Aktualijos. 2007. [žiūrėta 2010.05.01] Prieiga per internetą:

<http://www3.lrs.lt/pls/inter/lrs_search.search?p_q=emigracija&p_rc=10&p_ro=31&p_st=1&p_kalb_id=1&p_sl=1>

²²⁷ Sveikatos reikalų komiteto veiklos 2007 metų rudens sesijoje ataskaita. Komitetai. Sveikatos reikalų komitetas. Ataskaitos. 2004 – 2008 metų kadencija. 2008 02 01. [žiūrėta 2010.05.01] Prieiga per internetą:

<http://www3.lrs.lt/pls/inter/lrs_search.search?p_q=emigracija&p_rc=10&p_ro=21&p_st=1&p_kalb_id=1&p_sl=1>

²²⁸ Etninės kultūros globos tarybos metinė 2007 metų veiklos ataskaita. 2007 metų ataskaitos. [žiūrėta 2010.05.01] Prieiga per internetą:

<http://www3.lrs.lt/pls/inter/lrs_search.search?p_q=emigracija&p_rc=10&p_ro=21&p_st=1&p_kalb_id=1&p_sl=1>

²²⁹ Seimo narių, 2008 m. vasario 10-12 d. dalyvavusių Europos Parlamento ir Slovėnijos parlamento jungtiniame posėdyje Lisabonos strategijos tema, ataskaita. Europos reikalų komitetas. Komiteto bei komiteto narių ataskaitos. 2008 02 19. [žiūrėta 2010.05.01] Prieiga per internetą:

<http://www3.lrs.lt/pls/inter/lrs_search.search?p_q=emigracija&p_rc=10&p_ro=21&p_st=1&p_kalb_id=1&p_sl=1>

²³⁰ Seimo frakcija „Tvarka ir teisingumas“ (liberalai demokratai) siūlo kitoms Seimo frakcijoms pritarti premjero G. Kirkilo interpeliacijai. Frakcijos pranešimai spaūdai. 2008 02 26. [žiūrėta 2010.05.01] Prieiga per internetą: <http://www3.lrs.lt/pls/inter/w5_show?p_r=4942&p_d=74519&p_k=1>

2007 12 08 Lietuvos politinių kalinių sąjungos XI – asis suvažiavimas paskelbė rezoliuciją „Dėl jaunimo pilietinės savimonės stiprinimo“²³¹. Šioje rezoliucijoje masinė emigracija įvardijama kaip viena pagrindinių priežasčių, kodėl dabarties jaunimas stokoja pilietiškumo vertybių: „Masinė jaunų žmonių emigracija į Vakarų demokratijos šalis ieškoti skalesnės duonos išryškino skaudžią problemą: dauguma jaunuolių neturi aiškios ir tvirtos pilietinės savimonės“. Emigracija yra viena pagrindinių temų rezoliucijoje.

Naujosios sąjungos frakcija taipogi nelieka abejinga emigracijai. Frakcijos pranešime „Naujosios sąjungos frakcijos pranešimas: „2008 metų biudžete socialinei apsaugai skirtos lėšos nepadės mažinti socialinės atskirties ir skurdo“ apie masinį išvykimą iš šalies kalbama kaip apie vieną esminių problemų, nors emigracija ir nėra pagrindinė tema pranešime “ Seimo narių nuomone Socialinės apsaugos ir darbo ministerija privalo aktyviai formuoti darbo ir užimtumo politiką, o ne tik vangiai reaguoti į masinę emigraciją ir pokyčius darbo rinkoje“²³².

Sveikatos reikalų komiteto pranešime „2007-10-11 SRK kreipėsi į Ministrą Pirmininką, Finansų ministrą, Sveikatos apsaugos ministrą dėl galimybių padidinti 2008 metų valstybės biudžeto projekte lėšas numatytas sveikatos apsaugai“²³³ užsimenama apie emigraciją kaip apie veiksnį, lemiantį kvalifikuotų medikų trūkumą (bet tai nėra pagrindinė pranešimo tema):“

„Lietuvos Respublikos Seimo Pirmininkės Irenos Degutienės sveikinime Tarptautinės studentų dienos proga“ emigracija nelieka nepastebėta:“ Todėl visada kartoju ir kartosiu, kad emigracija, ypač – jaunų, gabių ir kūrybingų žmonių emigracija – tai ne tik ir ne tiek finansinių problemų padarinys. Tai – žmonių nesusikalbėjimo, nenoro girdėti ir kalbėtis, kitaip tariant, gilios bendruomenės erozijos – atspindys. Tokia mūsų šiandiena, ir prieš ją užsimerkti mes negalime, neturime moralinės teisės“. Emigracija yra pagrindine sveikinime paliečiama tema. Šis dokumentas parodo, kad emigracija vienu aukščiausių valstybės politikų dienotvarkėje nepalikta nuošalyje.

Europos reikalų komisijos 2009 04 29 posėdžio protokole, kurį sudaro 13 puslapių, žodis „emigracija“ tepaminėtas vieną kartą ir apibūdinamas kaip veiksnys, lėmęs Europos šalių konkurencingumo sumažėjimą: „darbo užmokestis augo sparčiau nei darbo našumas, to pasekoje

---

²³¹ Rezoliucija dėl jaunimo pilietinės savimonės stiprinimo. Lietuvos politinių kalinių sąjunga. XI suvažiavimas. 2007 12 08. Vilnius, ps. 1. [žiūrėta 2010.05.01] Prieiga per internetą:

<http://www3.lrs.lt/pls/inter/lrs_search.search?p_q=emigracija&p_rc=10&p_ro=21&p_st=1&p_kalb_id=1&p_sl=1>

²³² Naujosios sąjungos frakcijos pranešimas: 2008 metų biudžete socialinei apsaugai skirtos lėšos nepadės mažinti socialinės atskirties ir skurdo. Naujosios sąjungos (socialliberalų) pranešimai. 2007 11 30. [žiūrėta 2010.05.01] Prieiga per internetą:

<http://www3.lrs.lt/pls/inter/w5_show?p_r=5556&p_d=72257&p_k=1>

²³³ 2007-10-11 SRK kreipėsi į Ministrą Pirmininką, Finansų ministrą, Sveikatos apsaugos ministrą dėl galimybių padidinti 2008 metų valstybės biudžeto projekte lėšas numatytas sveikatos apsaugai. Sveikatos reikalų komitetas. 2007 metų pranešimai spaudai. 2007 10 11. [žiūrėta 2010.05.01] Prieiga per internetą:

<http://www3.lrs.lt/pls/inter/w5_show?p_r=5245&p_d=70662&p_k=1>

mažėjo šių šalių konkurencingumas. Prie konkurencingumo mažėjimo taip pat prisidėjo darbo jėgos emigracija ir „protų nutekėjimas“²³⁴.

Vyriausybė savo oficialiame interneto puslapyje 2005 – 2009 metų laikotarpyje platino nemažai pranešimų. Kuriuose užsimenama apie emigraciją.

Pranešime „Ministras pirmininkas: turime ieškoti būdų mažinti emigraciją“²³⁵, išplatintame 2005 05 10, apie minėtą problemą kalbama plačiai, aptariamos jos priežastys, galimos pasekmės: „Siekdami sumažinti emigracijos mastus, pirmiausia turime daugiau dėmesio skirti priežastims, kurios ją sukelia, o ne pasekmėms likviduoti. Apie tai kalbėjo Ministras Pirmininkas Algirdas Brazauskas“. Pranešime remiamasi statistiniais duomenimis, akivaizdu, kad ministro pirmininko, kaip vieno svarbiausių šalies politikų, dienotvarkėje emigracijos klausimas egzistuoja ir jam skiriamas nemažas dėmesys.

Kitame pranešime, išplatintame 2005 11 11 („Po susitikimo Vyriausybėje profsąjungos neketina streikuoti“²³⁶) taip pat kalbama apie emigraciją: „siekiant mažinti darbo jėgos emigraciją Lietuvoje irgi turi būti mažinami pajamų mokesčio tarifai“. Aptariama problema nėra pagrindinė tekste.

Pranešimas „Tiriamas integracijos į Europos sąjungą poveikis“²³⁷ itin reikšmingas apibūdinant politinę dienotvarkę ir emigracijos vietą joje. Šis pranešimas informuoja, kad „Vyriausybės kanceliarijos užsakymu bus atlikti du tyrimai, kaip sumažinti aukštos kvalifikacijos specialistų emigraciją <...>“. Tai parodo, kad problema politinėje dienotvarkėje tampa lygiavertė šalia kitų šalies aktualiausių problemų, kurias norima produktyviai išspręsti. Kitaip tariant, apie emigraciją ne tik kalbama, bet imamasis konkrečių veiksmų, norint problemą išsamiai išnagrinėti, o tuomet su ja kovoti.

Pranešime „Vyriausybėje – apie valstybės konkurencingumą“²³⁸, išplatintame 2006 10 04, apie emigraciją tėra užsimenama kaip apie žmoniškųjų išteklių problemą.

„Ekonomikos augimą užtikrins aukštosios technologijos“²³⁹ – dar vienas Vyriausybės išplatintas pranešimas. Jame užsimenama apie emigraciją: „Vyriausybės patvirtinta programa padės <...> stabdyti jaunų specialistų ir mokslininkų emigraciją“. Iš pranešimo turinio galima spręsti, jog

---

²³⁴ Lietuvos respublikos Seimo Europos reikalų komiteto posėdžio protokolas. Vilnius. 2009 04 29, ps. 12. [žiūrėta 2010.05.01] Prieiga per internetą:

<http://www3.lrs.lt/pls/inter/lrs_search.search?p_q=emigracija&p_rc=10&p_ro=1&p_st=1&p_kalb_id=1&p_sl=1>

²³⁵ Ministras pirmininkas: turime ieškoti būdų mažinti emigraciją. 2005 05 10. [žiūrėta 2010.05.01] Prieiga per internetą:

<<http://www.lrvk.lt/lt/naujienos/?nid=2800>>

²³⁶ Po susitikimo vyriausybėje profsąjungos neketina streikuoti. 2005 11 11. [žiūrėta 2010.05.01] Prieiga per internetą :

<<http://www.lrvk.lt/lt/naujienos/?nid=2954>>

²³⁷ Tiriamas integracijos į Europos sąjungą poveikis. 2006 09 28. [žiūrėta 2010.05.01] Prieiga per internetą:

<<http://www.lrvk.lt/lt/naujienos/?nid=3193>>

²³⁸ Vyriausybėje – apie valstybės konkurencingumą. 2006 10 04. [žiūrėta 2010.05.01] Prieiga per internetą:

<<http://www.lrvk.lt/lt/naujienos/?nid=3200>>

²³⁹ Ekonomikos augimą užtikrins aukštosios technologijos. 2006 10 11. [žiūrėta 2010.05.01] Prieiga per internetą:

<<http://www.lrvk.lt/lt/naujienos/?nid=884>>

emigracijos problema lemia tam tikrus politinės dienotvarkės sprendimus (t.y., šiuo atveju naujų programų sukūrimą).

Pranešime „Lietuvos įvaizdžio formavimo strategiją vertins visuomenė, išplatintame 2006 12 28, apie emigraciją taip pat nenuitylima, tiesa, ji nėra pagrindinė pranešimo tema: „Tikimasi, kad koordinuotas ir kryptingas informacijos apie Lietuvos pažangą ir pasiekimus skleidimas <...> padėtų mažinti emigraciją“.

2007 03 27 dieną pasirodžiusiame pranešime „Vyriausybė skatina socialinę partnerystę“²⁴⁰ apie emigraciją kalbama aktualių šaliai problemų kontekste: „temos bus susijusios su valstybės gyvenimo aktualijomis, svarbios visiems socialiniams partneriams ir valstybei: mokesčių politika, netolygaus regionų vystymosi problemos, emigracija, socialiniai klausimai ir kt.“.

2007 04 25 pranešime „Siekiami efektyviau reguliuoti ekonominės migracijos situaciją“²⁴¹ emigracijos tema yra pagrindinė, informuojama apie priimtą Ekonominės migracijos reguliavimo strategiją. Svarbu tai, kad šios strategijos įgyvendinimas pavedamas visoms ministerijoms, o tai rodo šios problemos ištraukimo į politinę dienotvarkę lygį.

Pranešime „Pritarta nacionalinės darnaus vystymo projekto pataisoms“²⁴² apie emigraciją kalbama kaip apie pasekmę tuo atveju, jei būtų skatinamas darbo jėgos atvykimas iš trečiųjų šalių. Emigracijos tema nėra pagrindinė.

2008 03 05 pasirodžiusiame pranešime „Vėl startuoja socialinės partnerystės projektas“²⁴³ apie emigraciją taip pat kalbama: „Socialiniai partneriai dalyvaus apskrito stalo diskusijose, kur bus analizuojamos temos, susijusios su valstybės gyvenimo aktualijomis: mokesčių politika, netolygaus regionų vystymosi problemos, emigracija, socialiniai, savivaldai aktualūs klausimai“. Atkreiptinas dėmesys, jog pranešimo tekstas praktiškai identiškas 2007 03 27 dienos pranešimui „Vyriausybė skatina socialinę partnerystę“.

2008 04 17 paskelbtoje „Ministro Pirmininko G.Kirkilo kalboje Seime pristatant Vyriausybės 2007 m. veiklos ataskaitą“, emigracija taip pat minima, tačiau tik vieną kartą ir plačiau neapartinėjama („vienintelė išeitis stabdyti emigraciją – kelti atlyginimus“). Atkreiptinas dėmesys į tai, kad visoje kalboje, atspindinčioje 2007 metų veiklos rezultatus, emigracijai skirta tokia nežymi vieta ir iš bendro valstybės vyriausybės problemų konteksto ji tarsi ilimnuojama.

Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos internetiniame tinklalapyje 2005 – 2009 metų laikotarpiu publikuojami vos 3 pranešimai spaudai šia tema.

---

²⁴⁰ Vyriausybė skatina socialinę partnerystę. 2007 03 27. [žiūrėta 2010.05.01] Prieiga per internetą: <<http://www.lrvk.lt/lt/naujienos/?nid=3412>>

²⁴¹ Siekiami efektyviau reguliuoti ekonominės migracijos situaciją. 2007 04 27. [žiūrėta 2010.05.01] Prieiga per internetą: <<http://www.lrvk.lt/lt/naujienos/?nid=1084>>

²⁴² Pritarta nacionalinės darnaus vystymo projekto pataisoms. 2008 02 12. [žiūrėta 2010.05.01] Prieiga per internetą: <<http://www.lrvk.lt/lt/naujienos/?nid=3823>>

²⁴³ Vėl startuoja socialinės partnerystės projektas. 2008 03 05. [žiūrėta 2010.05.01] Prieiga per internetą: <<http://www.lrvk.lt/lt/naujienos/?nid=3863>>

2008 07 09 publikuojamas pranešimas „Skatinamas darbo jėgos mobilumas šalies viduje“²⁴⁴. Emigracija nėra pagrindinė tema pranešime, apie ją užsimenama: „Didelė darbingo amžiaus žmonių emigracija, lėmė, kad šalyje ima stigti darbo jėgos“.

2009 12 17 išplatintame pranešime „Eurokomisaras pritarė vyriausybės vykdomai politikai“ emigracija yra viena pagrindinių temų. Išreiškiamas kitoks požiūris į emigraciją, negu iki šiol nagrinėtuose pranešimuose: „Eurokomisaras išreiškė nuomonę, jog kovoti su emigracija ypač krizės metais yra itin sudėtingas uždavinys, juo labiau, kad laisvas asmenų judėjimas yra viena iš pamatinių ES piliečių teisių. V. Špidla siūlė ne stabdyti emigraciją, o pasinaudoti migracijos teikiamais privalumais, t.y. skatinti cirkuliacinę emigraciją, kai žmonės kelis metus dirbė užsienyje, grįžta su naujomis idėjomis ir patirtimis atgal į savo gimtąją šalį“²⁴⁵.

Pranešime „D. Jankauskas: socialinio draudimo sistemai reikalingi esminiai pakeitimai“ , išplatintame 2009 12 29, apie emigraciją kalbama kaip apie vieną iš veiksnių, lemiančių socialinės apsaugos sistemos sutrikimus: „Ekonominės krizės padariniai, ypač didelis BVP kritimas, nedarbas ir emigracija, turi didelį neigiamą poveikį pensijų sistemai“²⁴⁶.

Valstybinėje šeimos politikos koncepcijoje, patvirtintoje 2008 06 03 Seime²⁴⁷, emigracija yra įvardijama kaip viena iš šeimos raidos bei šeimos gyvenimo sąlygų problema.

Švietimo ir mokslo ministerijos tinklalapyje su emigracija susiję vos 2 dokumentai. Tai – 2007 09 19 Lietuvos respublikos vyriausybės patvirtintoje programoje dėl priešmokyklinio ugdymo plėtros 2007 – 2012 metais²⁴⁸. Nutarime pateiktoje situacijos analizėje emigracija minima tarp priežasčių, lemiančių ikimokyklinių įstaigų mažėjimą.

---

²⁴⁴ Skatinamas mobilumas šalies viduje. 2008 07 09. [žiūrėta 2010.05.01] Prieiga per internetą:

<<http://www.socmin.lt/index.php?-863806583>>

²⁴⁵ Eurokomisaras pritarė valstybės vykdomai politikai. 2009 12 17. Iš: <http://www.socmin.lt/index.php?-1946190676>

²⁴⁶ D.Jankauskas: socialinės apsaugos sistemai reikalingi esminiai pakeitimai. 2009 12 29. Iš:

<http://www.socmin.lt/index.php?-741093684>

²⁴⁷ Valstybinė šeimos politikos koncepcija. 2008 06 03. Iš: <http://www.socmin.lt/index.php?-647513047>

²⁴⁸ Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo plėtros 2007 – 2012 metais programa. Vilnius. 2007 09 19. Iš: http://www.smm.lt/teisine_baze/docs/nutarimai/2007-09-19-1057.htm